

Program SFC2021 wspierany z EFRR (cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”), EFS+, Funduszu Spójności, FST i EFMRA – art. 21 ust. 3

CCI	2021PL16FFPR001
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Dolny Śląsk 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	PL - Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
Wersja	1.2
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	1 sty 2021
Kwalifikowalny do	31 gru 2029
Nr decyzji Komisji	C(2022)9070
Data decyzji Komisji	5 gru 2022
Regiony NUTS objęte programem	PL514 - Miasto Wrocław PL515 - Jeleniogórski PL516 - Legnicko-głogowski PL517 - Wałbrzyski PL518 - Wrocławski PL51 - Dolnośląskie
Odnośny fundusz lub odnośne fundusze	EFRR EFS+ FST
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłącznie dla regionów najbardziej oddalonych

Spis treści

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne	17
Tabela 1	26
2. Priorytety	49
2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna	49
2.1.1. Priorytet: 1. Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska	49
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)	49
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	49
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	49
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	51
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	51
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	52
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	52
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	53
2.1.1.1.2. Wskaźniki	53
Tabela 2: Wskaźniki produktu	53
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	54
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	54
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	54
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	55
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	55
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	55
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	56
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR)	57
2.1.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	57
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	57
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	58
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	58
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	58
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	59
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	59
2.1.1.1.2. Wskaźniki	59
Tabela 2: Wskaźniki produktu	59
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	60
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	60

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	60
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	61
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	61
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	61
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	61
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR).....	62
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	62
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	62
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	63
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	63
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	64
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	64
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	64
2.1.1.1.2. Wskaźniki	65
Tabela 2: Wskaźniki produktu	65
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	65
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	66
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	66
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	66
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	66
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	67
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	67
2.1.1. Priorytet: 2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	68
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR).....	68
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	68
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	68
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	69
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	69
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	70
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	70
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	71
2.1.1.1.2. Wskaźniki	71
Tabela 2: Wskaźniki produktu	71
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	72
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	72

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	72
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	73
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	73
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	73
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	74
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR).....	75
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	75
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	75
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	76
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	76
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	77
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	77
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	78
2.1.1.1.2. Wskaźniki	78
Tabela 2: Wskaźniki produktu	78
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	78
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	79
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	79
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	79
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	79
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	79
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	80
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)	81
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	81
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	81
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	82
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	82
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	82
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	83
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	83
2.1.1.1.2. Wskaźniki	84
Tabela 2: Wskaźniki produktu	84
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	84
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	84

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	84
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	85
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	85
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	85
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	85
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)	86
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	86
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	86
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	87
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	87
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	87
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	88
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	88
2.1.1.1.2. Wskaźniki	89
Tabela 2: Wskaźniki produktu	89
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	89
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	90
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	90
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	90
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	90
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	91
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	91
2.1.1. Priorytet: 3. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska (Cel szczegółowy dotyczący mobilności miejskiej określony w art. 3 ust. 1 lit. b) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności)	92
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)	92
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	92
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	92
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	94
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	94
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	94
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	95
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	95
2.1.1.1.2. Wskaźniki	96

Tabela 2: Wskaźniki produktu	96
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	96
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ..	97
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	97
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	97
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	97
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	98
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	98
2.1.1. Priorytet: 4. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska.....	99
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR).....	99
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	99
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	99
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	100
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	101
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	101
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	101
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	102
2.1.1.1.2. Wskaźniki	102
Tabela 2: Wskaźniki produktu	102
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	103
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	103
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	103
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	104
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	104
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	104
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	104
2.1.1. Priorytet: 5. Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku.....	105
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR)	105
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	105
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	105
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	106
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	106
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	107

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	107
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	108
2.1.1.1.2. Wskaźniki	108
Tabela 2: Wskaźniki produktu	108
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	108
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	109
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	109
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	109
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	109
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	109
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	110
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR).....	111
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	111
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	111
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	113
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	113
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	114
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	114
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	114
2.1.1.1.2. Wskaźniki	115
Tabela 2: Wskaźniki produktu	115
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	115
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	115
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	116
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	116
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	116
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	116
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	116
2.1.1. Priorytet: 6. Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska	118
2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR).....	118
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	118
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	118
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	120
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	120

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	121
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	121
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	122
2.1.1.1.2. Wskaźniki	122
Tabela 2: Wskaźniki produktu	123
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	123
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	123
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	123
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	124
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	124
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	124
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	124
2.1.1. Priorytet: 7. Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku.....	126
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+).....	126
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	126
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:.....	126
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	127
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+.....	127
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	128
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	128
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	129
2.1.1.1.2. Wskaźniki	129
Tabela 2: Wskaźniki produktu	129
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	129
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	129
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	129
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	130
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	130
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	130
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	130
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (EFS+).....	132
2.1.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	132

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	132
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	132
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	133
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	133
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	133
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	134
2.1.1.1.2. Wskaźniki:	134
Tabela 2: Wskaźniki produktu:	134
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu:	134
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji:	135
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji:	135
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania:	135
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne:	135
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+:	135
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST:	136
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (EFS+):	137
2.1.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy:	137
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	137
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	139
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	139
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	140
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	140
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	140
2.1.1.1.2. Wskaźniki:	140
Tabela 2: Wskaźniki produktu:	140
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu:	141
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji:	141
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji:	141
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania:	141
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne:	141
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+:	142
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST:	142

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)	143
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	143
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	143
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	144
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	145
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	145
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	146
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	146
2.1.1.1.2. Wskaźniki	146
Tabela 2: Wskaźniki produktu	146
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	147
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	147
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	147
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	147
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	148
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	148
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	148
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+)	149
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	149
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	149
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	151
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	151
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	152
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	152
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	152
2.1.1.1.2. Wskaźniki	153
Tabela 2: Wskaźniki produktu	153
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	153
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	153
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	154
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania	154
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	154
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	154

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	155
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)	156
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	156
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	156
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	157
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	157
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	158
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	158
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	159
2.1.1.1.2. Wskaźniki	159
Tabela 2: Wskaźniki produktu	159
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	159
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	159
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	159
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	160
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	160
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	160
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	160
2.1.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+) .	161
2.1.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	161
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	161
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	164
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	164
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	165
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	165
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	165
2.1.1.1.2. Wskaźniki	166
Tabela 2: Wskaźniki produktu	166
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	166
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	166
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	166

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	167
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	167
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	167
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	167
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+).....	169
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	169
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	169
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	170
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	171
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	171
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	171
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	172
2.1.1.1.2. Wskaźniki	172
Tabela 2: Wskaźniki produktu	172
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	172
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	173
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	173
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	173
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	173
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	173
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	174
2.1.1. Priorytet: 8. Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku.....	175
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+).....	175
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	175
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	175
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:	177
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	178
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	178
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	178
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	179

2.1.1.1.2. Wskaźniki	179
Tabela 2: Wskaźniki produktu	179
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	180
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	180
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	180
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	181
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	181
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	181
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	181
2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+).....	182
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	182
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	182
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	183
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	183
Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	183
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	184
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	184
2.1.1.1.2. Wskaźniki	184
Tabela 2: Wskaźniki produktu	184
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	185
2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	185
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	185
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	185
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	185
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	186
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	186
2.1.1. Priorytet: 9. Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku.....	187
2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)	187
2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy	187
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:	187
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	190
Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+	190

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.....	191
Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	191
Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	192
2.1.1.1.2. Wskaźniki	192
Tabela 2: Wskaźniki produktu	193
Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	194
2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji	195
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	195
Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania.....	196
Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne	197
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	197
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	197
2.2. Priorytety pomocy technicznej	198
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 10. Pomoc techniczna EFRR.....	198
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy	198
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	198
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	201
2.2.1.2. Wskaźniki	201
Tabela 2: Wskaźniki produktu	201
2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ...	202
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	202
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	202
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	202
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 11. Pomoc Techniczna EFS+	203
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy	203
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	203
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	206
2.2.1.2. Wskaźniki	206
Tabela 2: Wskaźniki produktu	206
2.2.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ...	207
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	207
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+.....	207
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST.....	207
2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 12. Pomoc Techniczna FST.....	209
2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy	209
Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	209
Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:.....	212
2.2.1.2. Wskaźniki	212
Tabela 2: Wskaźniki produktu	212

2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji ...	213
Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji	213
Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+	213
Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST	213
3. Plan finansowy	214
3.1. Przesunięcia i wkłady (1)	214
Tabela 15A: Wkłady na rzecz InvestEU* (w podziale według roku)	214
Tabela 15B: Wkłady na rzecz InvestEU* (zestawienie)	214
Uzasadnienie z uwzględnieniem sposobu, w jaki kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie InvestEU	215
Tabela 16A: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego (w podziale na lata)	215
Tabela 16B: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego* (zestawienie)	215
Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego – uzasadnienie	215
Tabela 17A: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego funduszu lub funduszy* (w podziale na lata)	215
Tabela 17B: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy (zestawienie)	216
Przesunięcia między funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym, w tym między funduszami polityki spójności – uzasadnienie	216
3.2. FST: alokacja w programie i przesunięcia (1)	216
3.2.1. Alokacja z FST na program przed przesunięciami według priorytetu (w stosownych przypadkach) (2)	216
Tabela 18: Alokacja z FST na program zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie FST, przed przesunięciem	216
3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)	216
Tabela 18A: Przesunięcia do FST w ramach programu (w podziale na lata)	217
Tabela 18B: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST w ramach programu	217
Tabela 18C: Przesunięcia do FST z pozostałych programów (w podziale na lata)	217
Tabela 18D: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ z innych programów do FST w ramach programu	217
Uzasadnienie uzupełniającego przesunięcia z EFRR i EFS+ na podstawie planowanych rodzajów interwencji	218
3.3. Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego	218
Tabela 19A: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego w ramach danego programu (w podziale według roku)	218
Tabela 19B: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego do innych programów (w podziale według roku)	218
3.4. Przesunięcia z powrotem (1)	218
Tabela 20A: Przesunięcia z powrotem (w podziale według roku)	218
Tabela 20B: Przesunięcia z powrotem* (podsumowanie)	219
3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata	220
Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata	220
3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	221
Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	221
4. Warunki podstawowe	223
5. Instytucje programu	277
Tabela 13: Instytucje programu	277

Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji.....	277
6. Partnerstwo	278
7. Komunikacja i widoczność	281
8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	283
Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	283
Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe	284
A. Podsumowanie głównych elementów	284
B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji.....	285
C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych..	285
1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):	285
2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji:	285
3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.	285
4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:	285
5. Ocena przez instytucję(-e) audytową(-e) metody obliczania i kwot oraz ustaleń mających zapewnić weryfikację danych, ich jakość, sposób gromadzenia i przechowywania.	286
Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami	287
A. Podsumowanie głównych elementów	287
B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji.....	288
Aneks 3: Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem	289
Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji - TPSTFEDS1.Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla województwa dolnośląskiego 2021-2030 Subregion wałbrzyski (null).....	290
1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami	290
2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów	292
Terytorium: Subregion Wałbrzyski	293
2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050	293
2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050	295
2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami.....	297
2.4. Rodzaje realizowanych operacji	298
3. Mechanizmy zarządzania.....	304
4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu	306
Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji	306
DOKUMENTY	307

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i)–(viii), art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (x) oraz art. 22 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/1060 (RWP)

W związku z przekroczeniem progu dochodu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca woj. dolnośląskie, w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 zakwalifikowane zostało do kategorii regionu w okresie przejściowym. Powyższe wynika m.in. z faktu, iż Dolny Śląsk (DŚ) jest regionem o wysokiej dynamice rozwoju, w którym następuje systematyczny spadek poziomu bezrobocia, rozwój działalności gosp. oraz mają miejsce liczne inwestycje samorządowe w infrastr., wpływające na polepszenie jakości życia.

Mimo wielu atutów wynikających z położenia geogr. oraz zasobów natural., region stoi przed licznymi wyzwaniami społ.-gosp., których realizacja jest elementem strategicznym dla spójnego rozwoju DŚ wyrażonym w Strategii Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD). Strategia odpowiada na podstawowe wyzwania polityki spójności UE tj. z jednej strony wskazuje na konieczność wzmacniania już istniejących przewag konkurencyjnych opartych o nowoczesny przemysł i potencjał B+R ośrodków naukowych w obszarze Aglomeracji Wrocławskiej, z drugiej zaś koncentruje się na wyrównywaniu szans rozwojowych pozostałych terytoriów w oparciu o obszary funkcjonalne największych miast – Jeleniej Góry, Legnicy i Wałbrzycha. Poważnym wyzwaniem jest zatrzymanie postępującej depopulacji pld. obszarów reg.

SRWD przedstawia wizję reg. równomiernego rozwoju, reg. przyjaznego, nowoczesnego i konkurencyjnego. Jej osiągnięciu służyć będzie realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośl. społeczności. Strategia wskazuje pięć celów strategicznych:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Priorytetem jest zwiększenie spójności społ.-gosp. i przestrzennej między płn, a pld. woj. i zmniejszenie występujących dysproporcji, co pozwoli na dalszy, harmonijny rozwój reg. oraz wysoką jakość życia mieszkańców.

Jednocześnie logika programowania FEDS 2021-2027 łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej(KE) odnośnie koncentracji na celach określonych w pakiecie regulacji a także z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów strateg. tj. „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020(z perspektywą do 2030 r.)” (SOR), powiązanych z nią ośmiu zintegrowanych strategii sektorowych oraz wizją rozwoju przedstawioną w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”(KSRR).

Główna charakterystyka regionu

Pod względem inwestycyjnym DŚ jest jednym z najatrakcyjniejszych reg. O wysokim poziomie rozwoju gosp. świadczy między innymi poziom PKB per capita, który według GUS w 2019 r wyniósł 65240 zł w stosunku do średniej krajowej na poziomie 59598zł. Jednocześnie obserwuje się systematyczny wzrost liczby aktywnych przeds., a zdecydowaną większość stanowią podmioty sektora prywatnego. Płn. reg. jest szczególnie atrakcyjnym obszarem pod względem inwestycji gosp., przyciąga firmy stawiające na innowacje technolog. oraz współpracę z sektorem badawczym. Tempo wzrostu gosp. między płn. a pld. reg. nie jest równomierne. Obszary pld. mierzą się z licznymi trudnościami społ.-gosp., dlatego też należy podjąć niezbędne rozwiązania niwelujące te problemy.

W zakresie rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych wskazać można stopień cyfryzacji jednostek publ.(urzędów) na podstawie posiadanych przez nie stron internetowych(intranet), które są głównym źródłem przepływu informacji. Na DŚ w 2019r 55,2% urzędów posiadało taką stronę. Wśród

jednostek adm. publ. na DŚ 39,1% jednostek adm. publ. korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami jako podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygnięcia spraw. Warty zaobserwowania jest sukcesywny przyrost liczby przeds. posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu-od 2017r 95,9% do 98,8% na koniec 2019r. W przypadku gospodarstw domowych jest to wartość na poziomie 63,6%. Istotne jest wprowadzanie nowych i kontynuowanie obecnych rozwiązań w zakresie e-usług publ. Pozwala to zmniejszać obciążenia adm. a także ułatwia kontakt i obsługę interesariuszy. Coraz powszechniejsze stają się także rozwiązania e-usług w zakresie medycyny, kult., czy też eduk.

W przypadku kwestii dotyczących środowiska w Raportcie WHO z maja 2018r wskazano, iż 7 polskich miast jest w pierwszej 10 w rankingu najbardziej zanieczyszczonych miast w Europie, w tym dolnośl. Nowa Ruda występuje na 9 pozycji. Jak potwierdzają badania Woj. Inspektoratu Ochrony Środowiska na terenie DŚ w ostatnich latach występują wysokie stężenia szkodliwych subst. w powietrzu. Uciążliwe emisje pyłów i benzo(a)pirenu powstają w skutek niewłaściwego spalania paliw niskiej jakości, odpadów oraz w wyniku korzystania z przestarzałych i niesprawnych kotłów i pieców. Niepokoić mogą niekorzystne zjawiska ponadnormatywnych zanieczyszczeń w obszarach uzdrowisk. stanowiących ważny element wizerunkowy, turyst. i gosp. reg. Również stan wód powierzchniowych ze względu na skład chem. uznawany jest za zły. Odmienną sytuację natomiast obserwuje się w przypadku wód podziemnych, których stan jest określany jako dobry. Zagrożenie dla jakości wód podziemnych terenie woj. stanowią oczyszczalnie ścieków oraz składowiska odpadów. Różnorodność biologiczna i walory krajobrazowe oraz turyst.(szlaki, drogi i ścieżki rowerowe) DŚ pozwalają zaliczyć reg. do najbardziej atrakcyjnych regionów Polski. Ochroną prawną objęte są obszary i obiekty obejmujące różne aspekty przyr. Na terenie woj. znajdują się 2 parki narodowe(Karkonoski i Gór Stołowych), 12 parków krajobrazowych, 67 rezerwatów oraz 2521 pomników przyrody.

W reg. znacząco ulega poprawie jakość dróg, a dalsze inwestycje w infrastr. drogową przełożą się na poprawę sytuacji społ.-ekonom. w reg. wymagających wsparcia poprzez zwiększoną dostępność turyst., przemysłową i inwestycyjną oraz poprawią integrację poszczególnych obszarów w całym woj. W 2019r. łączna długość dróg publ. wynosiła 24,5 tys.km. W latach 2014-2019 długość dróg publ. zwiększyła się o 910,7 km. W ciągu ostatnich lat wzrosła długość dróg ekspresowych i autostrad o 139 km. Z uwagi na położenie geograficzne woj., transp. kolejowy ma istotne znaczenie. DŚ posiada gęstą sieć kolejową, na którą w 2019r. składało się 1718 km linii eksploatowanych. Przez reg. przebiegają korytarze bazowej i kompleksowej transeuropejskiej sieci transp.(TEN-T).

Samorząd Woj. Dolnośl. sukcesywnie przejmuje od PKP PLK S.A. nieczynne odcinki i linie kolejowe. Rewitalizacja zamkniętych linii kolejowych oraz zakup taboru ze środków UE umożliwiły przywrócenie połączeń kolejowych o znaczeniu lokalnym i reg. oraz poprawiły funkcjonowanie transp. kolejowego w reg., zwłaszcza na obszarach o ograniczonej dostępności do transp. publ. Przejmowanie zamkniętych linii kolejowych w celu reaktywacji pasażerskich połączeń kolejowych ma bardzo istotne znaczenie pod względem zwiększenia dostępności transp. reg. i zmniejszenia wykluczenia komunikacyjnego oraz ma bardzo duży wpływ na ograniczenie emisji poprzez rozwój transp. zbiorowego i wzrost udziału niskoemisyjnego transp. publ. Rozwój i inwestowanie w szeroko pojęty transp. publ. jest oczekiwane ze względu na małą szkodliwość jaką wywiera na środowisko, mniejsze koszty transp., większą wydajność czy niską terenochłonność. Istotne jest jednocześnie intensywne wpieranie rozwoju ruchu rowerowego o charakterze komunikacyjnym, turyst. oraz rekreacyjnym.

Potencjał demogr. jest istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój DŚ. Gęstość zaludnienia na DŚ wynosiła 145 osób na 1 km²(średnia krajowa 123 os.), klasyfikując woj. na 4 miejscu w Polsce. Negatywne procesy demogr. na obszarze woj. są zbieżne ze zmianami zachodzącymi w reg. sąsiadujących, jak również w Europ. Środ.-Wsch. Współczynnik przyrostu naturalnego w ujęciu średniorocznym kształtował się w latach 2016-2018 na poziomie -1,5‰ (w Polsce -0,3‰), co klasyfikowało reg. dopiero na 12 miejscu w kraju. Dodatkowo zjawisko starzenia się społ. niesie za sobą liczne konsekwencje społ. i ekonom. Szacuje się, że do 2035r liczba os. powyżej 65 roku życia wzrośnie o ponad 238tys.(62%), a ich odsetek w ogóle społ. na terenie woj. wyniesie 23,84% w porównaniu do 23,22% szacowanego dla Polski. Korzystne zmiany widoczne są w przypadku wskaźnika migracji, w latach 2016-2018 wyniósł on średniorocznie 1,1‰.

Sytuacja demograficzna i zmiany w strukturze społ. wpływają na kształt zaplecza eduk. Według GUS w

2018r. na DŚ znajdowało się 1020 przedszkoli (w tym 19 placówek specjalnych), a na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało 887 dzieci objętych wych. przedszkol. W gm. wiejskich lub peryferyjnych wskaźnik ten wyniósł 300-500 na 1000. W zakresie kształcenia ogólnego niekorzystnym zjawiskiem jest utrzymujący się niższy poziom zdawalności egz. maturalnego, w 2018r zdawalność egz. maturalnego wyniosła 77,1% w woj. (w Polsce 79,7%). Dodatkowo trudności w eduk. uwidoczniła i spotęgowała pandemia COVID-19 poprzez wymuszenie wprowadzenia zdalnego trybu eduk. Problemy spowodowane były brakami w wyposażeniu w sprzęt komputerowy (laptopy, drukarki, kamerki) czy też dostępem do Internetu.

W związku z pandemią nastąpiły zmiany na rynku pracy. Utrzymujący się spadek liczby os. bez zatrudnienia wzrósł w 2020r do wartości 5,6%, jest to znaczna zmiana w stosunku do 2019r, gdzie wskaźnik ten wynosił 4,6%. Na DŚ wskaźnik zatrudnienia os. z niepełnosprawnością w wieku 16-64 lat osiągnął w 2018r 23,5% (w Polsce 24,3%). Aktywizacja społ. i zawodowa tej grupy stanowi wyzwanie, którego realizacja wymaga upowszechniania standardowych i rozwijania innowacyjnych form wsparcia.

Dużym wyzwaniem jest obecnie deficyt kadr dla dolnośl. firm. Wpływa to na tempo rozwoju przeds. i ich konkurencyjność. Z danych GUS wynika, że na koniec III kwartału 2021r w polskiej gosp. odnotowano 153,5tys nieobsadzonych miejsc pracy. Według analityków Polskiego Instytutu Ekonomicznego to trzeci najwyższy wynik w ostatnich dekadach, który można porównywać jedynie z rekordowymi odczytami z 2018r. Z 44 edycji badania „Plany Pracodawców” przeprowadzonego przez Instytut Badawczy Randstad i GfK Polonia, pokazującej plany na 2022r wynika, że po raz pierwszy od dwóch lat do ponad 30% wzrósł odsetek przeds. planujących zwiększenie załóg w ciągu półrocz.

Zmieniająca się struktura demogr., sytuacja eduk. oraz rynek pracy mają istotne znaczenie na poziom wykluczenia społ. na DŚ. Obok ubóstwa wpływ na sytuację ma wiek i pogarszający się z tego powodu stan zdrowia, ograniczenia sprawności oraz brak umiejętności i trudności w korzystaniu z nowych technologii. W 2019r wskaźnik skrajnego ubóstwa wyniósł w reg. 2,7% a relatywnego 8,4%. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w największym stopniu dotyczy mieszk. wsi bo aż w 20%. Liczba osób, które korzystały z jakiegokolwiek formy wsparcia w ramach instyt. pomocy społ. w 2019r wynosiła 173455 os. Skala i specyfika tych problemów wymagają interwencji nie tylko w postaci świadczeń finans., ale również inwestycji w instyt. publ., społ. w celu zwiększenia ich potencjału.

Zmiany demogr. widoczne są w zakresie ruchów migracyjnych. DŚ plasuje się w czołówce reg. (4 miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów. Największa koncentracja cudzoziemców widoczna jest w dużych ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych. Sytuacja ta niesie za sobą ryzyko marginalizacji oraz wykluczenia społ. cudzoziemców. Zjawisko to stanowi wyzwanie dla reg. w zakresie wspierania migrantów zarobkowych oraz pracodawców w procesie integracji na rynku pracy, aktywizacji społ.-zawodow. Istotne jest wsparcie dla rodzin migrantów w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu, pomoc m.in. psycholog., prawna, zdrowotna, szkolenia językowe, zawodowe (w tym wyposażanie benef. tych działań w kwalifikacje potrzebne na rynku pracy, m.in. z wykorzystaniem zasobów Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji), które pozwolą na lepsze i pełne funkcjonowanie w społeczeństwie. Procesy depopulacji koncentrują się w 17 średnich miastach tracących funkcje społ.-gosp. oraz gminach zmarginalizowanych DŚ.

Zmiany strukturalne społ. mają duży wpływ na sytuację w sektorze zdrowia.. Narzędzi, bez których trudno mówić o sprawnym i skutecznym leczeniu, skoncentrowanym na kompleksowych rozwiązaniach organizacyjnych, wspierających np. koordynację opieki nad pacjentem, telemedycynę jako formę świadczenia usług zdrowotnych na odległość, łączącej w sobie elementy telekomunikacji, informatyki oraz medycyny. Istotne są działania w kierunku wsparcia zdrowia os. pracujących, rozwój deinstytucjonalizacji, profilaktyki, a także w zakresie wdrażania standardów dostępności.

Bogactwo walorów natural. i kultur. woj. tworzy jego specyfikę, a jednocześnie stanowi niewykorzystany w pełni potencjał związany z położeniem geogr. Potencjał turyst. stanowią Sudety jako różnorodne i przystępne pasmo górskie (od Karkonoszy, przez Góry Stołowe, aż po Masyw Śnieżnika). W tym reg. znajdują się jedyne dolnośl. Parki Narodowe. Uzupełnieniem dla turyst. górskiej w reg. może być Odra i jej dopływy oraz kompleksy Borów Dolnośląskich, lasów milicko-ostrzeszowskich i lasów sudeckich. DŚ jest często obieranym kierunkiem w zakresie turyst. kultur. ze względu na liczne wydarzenia kulturalne organizowane przez cały rok. W reg. znajduje się 1068 instyt. kult., w tym 15 należących do instyt.

szczebla woj. (muzea, teatry, biblioteki, kina, filharmonie). W 2019r w reg. funkcjonowały 342 centra kult., domy i ośrodki kult., kluby i świetlice (o 44 więcej niż w 2014r), co sytuowało reg. na 4 miejscu w kraju. Ośrodki te organizują lokalne, jak i na szeroką skalę przedsięwzięcia kult. w postaci festiwali muzycznych, literackich, filmowych i teatralnych, spotkania z artystami, dyskusje oraz programy eduk. W 2016r Wrocław wraz z reg. DŚ był Europejską Stolicą Kultury, co świadczy o tym, że uznawany jest za ważny ośrodek kult. na mapie całego kraju. Ważnym elementem turyst. są miejscowości uzdrowisk. o zróżnicowanych profilach leczniczych. Należy zauważyć, że stan infrastr. uzdrowisk. nie jest zadowalający, co może znacząco wpłynąć na dalszy rozwój uzdrowisk.

Strategiczne wyzwania dla gospodarki

- zmniejszenie zróżnicowania wewnętrznego w zakresie rozwoju gosp. poprzez zwiększenie wsparcia dla słabszych obszarów znajdujących się na terenie woj., stworzenie warunków sprzyjających poprawie konkurencyjności dolnośl. firm, w tym ich innowacyjności
- wprowadzenie nowoczesnych technologii i rozwiązań
- rozwój e-administracji oraz e-usług przez wszystkie zainteresowane podmioty

Strategiczne wyzwania dla zielonego środowiska

- ograniczenie niskiej emisji poprzez kompleksową modernizację energ. wielorodzinnych budynków mieszk., mieszkalnictwa komunalnego, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publ.
- zwiększenie efektyw. energ. w przeds.
- działania polegające na zwiększeniu wytwarzania energii z OZE, w tym zintensyfikowania wsparcia prosumenckiego
- wzmocnienie i ochrona bioróżnorod. i promowanie działań ekol., prośrodowiskowych poprzez m.in. tworzenie szlaków turyst., budowę infrastr. rowerowej
- rekultywacja terenów na cele przyr.
- konieczność rozwoju zielonej i niebieskiej infrastr. w szczególności w obszarach miejskich
- rozwój publ. transp. zbiorowego, tworzenie warunków do uprzywilejowania komunikacji zbiorowej oraz integracji sieci transp. zbiorowego samochod. oraz kolejowego
- kontynuowanie interwencji i wysiłków podjętych w poprzedniej perspektywie finansowej w celu wdrożenia uchwał antysmogowych.

W stosownych przypadkach programy polityki spójności będą wspierać inwestycje, które z powodzeniem łączą zasady zrównoważonego rozwoju, estetyki i inkluzywności zawarte w inicjatywie nowego europejskiego Bauhausu w celu znalezienia przystępnych cenowo, sprzyjających włączeniu społecznemu, zrównoważonych i atrakcyjnych rozwiązań wyzwań klimatycznych.

Strategiczne wyzwania dla transportu

- działania mające na celu uzyskanie zew. i wew. spójności komunikacyjnej drogowej i kolejowej, w tym budowa dróg rowerowych zintegrowanych z węzłami przesiadkowymi w aglomeracjach oraz pomiędzy większymi ośrodkami miejskimi czy w rejonach turyst.
- działania służące poprawie bezp. ruchu drogowego
- działania ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu w szczególności w zakresie transp. kolejowego
- działania dotyczące zakupu taboru kolejowego do przewozów o charakterze reg. w publ. syst. transp. zbiorowego

Strategiczne wyzwania społeczne

- zwiększenie aktywizacji oraz mobilności zawodowej bezrobotnych oraz biernych zawodowo mieszkańców DŚ znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym zapewnienie im większego dostępu do stabilnego zatrudnienia oraz możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji, w tym kwalifikacji rynkowych włączonych do ZSK

- działania wspierające integr. społ. oraz zawodową obywateli państw trzecich, w tym migrantów
- wspieranie umiejętności i kompetencji, kwalifikacji osób realizujących usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i aktywizacyjne dla osób starszych, przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnościami
- dostosowanie oferty eduk. do zapotrzebowań rynku pracy, zmieniających się trendów gosp., społ. i demogr. oraz wyzwań ekol.
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu wśród osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społ., zwłaszcza osób w wieku poprodukcyjnym; rozwój i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie programów zdrowotnych, w tym w aspektach profilaktyki i rozwiązywania problemów zdrowia psychicznego, służących wspieraniu dobrego stanu zdrowia i wydłużaniu aktywności zawodowej mieszkańców DŚ
- wspieranie działań prowadzących do podwyższenia skuteczności profilaktyki, diagnostyki i terapii medycznych, a także prowadzących do deinstyt., rozwoju e-zdrowia i telemed., potencjału AOS, POZ i lecznictwa jednodniowego
- wzrost zainteresowania turyst. rowerową i konieczność dalszej rozbudowy infrastr. turyst. (m.in. tras, ścieżek, szlaków rowerowych, kajakowych)
- wzrost zainteresowania ofertą kult. i poprawa atrakcyjności turyst. reg. poprzez m.in. modernizację instyt. kult.
- przeciwdziałanie zjawisku dyskryminacji osób LGBTI w obszarze rynku pracy, eduk., pomocy społ. i ochronie zdrowia
- działania wspierające rozwój usług społ. i procesu deinstyt. tych usług
- działania mające na celu poprawę warunków mieszkaniowych os. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społ.

Zintegrowane podejście w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

DŚ mimo, że jest jednym z najszybciej rozwijających się woj., charakteryzuje się rozwojem nierównomiernym. Widoczne są problemy rozwojowe, demogr., ekonom. i gosp. w poszczególnych podregionach, które powinny być niwelowane poprzez zwiększenie integralności miast i obszarów powiązanych funkcjonalnie. Zgodnie z celami Polityki Energetycznej Polski 2040, powtórzonymi w UP 2021-2027 oraz Woj. Programu Ochrony Powietrza, dekarbonizacja jest jednym z celów sprawiedliwej transformacji.

Sytuacja ta ukazuje konieczność wyrównania zróżnicowania rozwojow. między pñ. a pñd. DŚ. Źródło problemów rozwojowych stanowią w głównym stopniu problemy demogr., tj. niski przyrost naturalny, starzenie się społ., wysoka migracja na pobyt stały, wysoka stopa bezrobocia. DŚ jest jednocześnie reg, w którym występują obszary zdegradowane w tym opisane w KSRR 2030 gminy zmarginalizowane oraz miasta średnie tracące funkcje społ.-gosp., które wymagają zintensyfikowanego wsparcia. Szczególna koncentracja znajduje na obszarach pñd. woj. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji na koniec 2019r wyniosła ok. 6,32tys.ha (0,32% powierzchni woj.), w tym 71,45% stanowiły grunty zdewastowane, a 28,55% zdegradowane. DŚ jest na drugim miejscu w Polsce pod względem największej liczby terenów przemysłowych i zdegradowanych.

W celu zwiększenia integracji regionu i uwypuklenia zintegrowanego charakt. prowadzonych działań, zdelimitowano obszary funkcjonalne do realizacji interwencji w zakresie CP5. Podstawą do przeprowadzenia tego procesu było dostrzeżenie na wyodrębnionym przestrzennie kompleksie teryt. wielu funkcji i problemów obejmujących uwarunkowania społ., ekonom., gosp. oraz demogr. Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społ. Zarządu Woj. Dolnośl. z przedstawicielami jst, na podstawie porozumień i listów intencyjnych jst, scharakteryzowano podejście terytorialne obejmujące 7 obszarów funkcjonalnych: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Zachodni Obszar Funkcjonalny, Południowy Obszar Funkcjonalny, Subregion Wrocławski.

Mając na uwadze powyższe w zakresie CP5 wskazano szereg wyzwań rozwojowych, które mogą być realizowane w ramach strategii ZIT/IIT, m.in:

· zwiększenie integralności miast i obszarów powiązanych funkcjonalnie, wzmacniające równomierny rozwój społ., ekonom. i gosp. z uwzględnieniem aspektów środow., w szczególności na obszarach gm. zmarginalizowanych oraz miast średnich tracących funkcje społ.-gosp;

· poprawa stanu środowiska przyr. na obszarze funkcjonalnym miast (w szczególności w gm. uzdrowisk. i na obszarach ochrony uzdrowiskowej), w zakresie jakości powietrza, działania służące ograniczeniu niskiej emisji, w tym wymiana źródeł ciepła na bardziej ekol. Oraz realizacja projektów w zakresie gosp. wod-ściekowej;

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji

Sprawiedliwa transformacja oraz przejście na gosp. niskoemis. to jedno z ważniejszych wyzwań dla DŚ. Problemy dot. transformacji w reg. pokrywają się z tendencjami obserwowanymi w całym kraju.

Wyzwania te rozpatrywać można w odniesieniu do wyzwań społ. jakimi są: ubóstwo energ., niska efektyw. wykorzystania energii w gosp. domowych, zbyt mała świadomość w zakresie zmian klimatu ; gospodarczych tj: uzależnienie podmiotów wytwórczych od węgla, wysokie koszty dostosowań do rozwiązań niskoemis., niewystarczający poziom innowacyjności przeds. oraz środowisk. tj.: emisje z transp., gosp. odpadami, wysoka energochłonność budynków, rekultywacja i zagospod. terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Woj. Dolnośl. 2021-2030 (subregion wałbrzyski będący zał. do FEDS) opisuje proces transformacji i wskazuje terytoria w obrębie DŚ, które wymagają wsparcia. Istotnym założeniem jest to, iż kompleksowa transformacja nie powinna polegać tylko na odchodzeniu od paliw kopalnych, rewitalizacji terenów zdegradowanych i tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób, które odeszły z górnictwa i energetyki wykorzystującej wysokoemisyjne źródła energii. Powinna obejmować zmiany zachodzące w procesie wieloaspektowych przekształceń, przynoszących korzyści nie tylko gosp., ale również środ. czy społ. w celu zapewnienia wysokiej jakości życia i możliwości rozwoju w długim horyzoncie czasu. Kompleksowe podejście przełoży się m.in. na poprawę sytuacji na rynku pracy, zgodnie z zasadą godnej i dostosowanej do kwalifikacji pracy, warunków życia mieszkańców oraz zapewni nowe źródła dochodów dla jst.

Podejmowane działania powinny skupić się na 3 aspektach transformacji i ograniczaniu negatywnych jej skutków:

1. transformacji gosp.
2. transformacji społ.
3. transformacji przestrzennej i środowiskowej.

Wyzwania określone w zaleceniach UE i strategiach oraz dokumentach krajowych i regionalnych

Wyzwania dla Polski na persp. 2021-2027 zostały określone przez KE i przyjęte przez Radę UE w Zaleceniach(CSR) z 2019 i 2020 r. Natomiast szczegółowe priorytety inwest. w poszczególnych obszarach zostały zidentyfikowane w Zał. D do Sprawozd. Krajowego z 2019 i 2020 r. Zidentyfikowane wyzwania dla reg. wpisują się w wyzwania określone w dokumentach na poziomie unijnym, w szczególności w zakresie Europejskiego Zielonego Ładu oraz Europejskiego filaru praw socjalnych.

Wyzwania dla DŚ wpisują się w wyzwania określone w kluczowych dokumentach na poziomie krajowym, m.in.:

- UP dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce
- SOR
- KSRR 2030
- Strategia Produktywności 2030
- Polityka dla rozwoju sztucznej inteligencji w Polsce od roku 2020
- Kierunki rozwoju polityki klastrowej po 2020 roku
- Polityka Naukowa Państwa
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

- Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030
- Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne dla systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 wraz z zał.
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo –Solidarność
- Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami
- Mapa Drogowa Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
- Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku
- Polityka ekologiczna państwa 2030
- Polityka energetyczna Polski do 2040
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK)
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Na poziomie regionalnym należy wskazać na wyzwania określone w kluczowych dokumentach tj.:

- SRWD
- Plan rozwoju infrastruktury transportowej w woj. dolnośląskim z perspektywą do 2030 (w opracowaniu)
- Dolnośląska Strategia Innowacji 2030
- Plan zagospodarowania przestrzennego woj. dolnośląskiego
- Strategia Energetyczna Dolnego Śląska (w opracowaniu)
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami na lata 2016-2022
- Wojewódzki Plan Transformacji dla Woj. Dolnośląskiego na lata 2022 -2026
- Uchwały „antysmogowe” dla woj. dolnośląskiego
- Program ochrony powietrza dla stref w woj. dolnośląskim

Działania, tam gdzie zasadne, będą powiązane z celami KPEiK w dziedzinie energii i klimatu związanymi z redukcją emisji zanieczyszczeń, działaniami B+R+I na rzecz wysoce wydajnych systemów energetycznych i badań nad czystymi technologiami węglowymi.

Strategie makroregionalne i strategie UE dla regionu Morza Bałtyckiego

Biorąc pod uwagę położenie geogr. DŚ działania planowane do wsparcia nie będą miały bezpośredniego wpływu na realizację i osiągnięcie celów SUE RMB. Nie mniej jednak projekty transp. wpłyną na wzrost integracji reg., poprawę warunków transp., bezp. w ruchu drogowym i kolejowym i zmniejszenie wykluczenia transp., co koreluje z celem 2 Rozwój połączeń w reg. ww. Strategii oraz podcelami: 2.1Dobre warunki transp., 2.3Łączenie ludzi w reg. Działania w priorytecie Środowisko w ramach celu szczegółowego Energia z OZE m.in zwiększą ilość czystej energii produkowanej z tych źródeł. Działania w ramach celu szczegółowego Efektyw. energ. pozwolą na istotne ograniczenie ilości emitowanego CO2 oraz zmniejszenie dokuczliwej dla mieszkańców tzw. niskiej emisji pyłów, a w zakresie Gospodarki wodno-ściekowej, Ochrony przyrody i klimatu pozwolą m.in. poprawić stan środowiska natural., wzmocnić ochronę bioróżnorodności, co koreluje z celem Strategii 1.2Bogata i zdrowa przyroda. Jednocześnie działania podejmowane w FEDS w ramach EFS+ związane z rynkiem pracy, włączeniem społ. czy eduk. będą miały na celu także wzrost dobrobytu mieszkańców, co jest spójne z celem 3 Strategii.

Komplementarność i synergia z innymi formami wsparcia

Zakres wsparcia w ramach FEDS jest komplementarny ze wsparciem programów poziom. kraj. realizujących cele polit. spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Tam, gdzie istnieje ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia, ma zastosowanie linia demark. uzgodniona między poszczególnymi programami kraj., jak i reg. Komplementarność odnosi się do działań współfinans. z EFRR, EFS+i FST. Komplementarność interwencji jest istotnym czynnikiem na etapie programowania, ale ważne jest jej praktyczne zapewnienie na etapie realizacji FEDS. Dlatego podejmowane będą działania zmierzające do zapewnienia realnej komplementarności na etapie wyboru i realizacji projektów.

Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych

W ramach FEDS kontynuowane będą działania ukierunkowane na utrzymanie i zwiększanie zdolności administr. instytucji systemu wdrażania Programu. Cele i zakres wsparcia będą koncentrować się m.in. na zapewnieniu stabilizacji kadr administracji publ., podnoszeniu ich kompetencji, wiedzy i umiejętności oraz podejmowanie innych działań dających gwarancję sprawnego zakończenia persp. 2014-2020 i uruchomienia programów 2021-2027. W ramach Programu zaplanowano również kontynuowanie dotychczas realizowanych działań ukierunkowanych na zwiększanie efektywności wdrażania Programu, które podobnie jak w persp finans 2014-2020 będą koncentrowały się na wprowadzaniu uproszczeń dla benef., w tym zwiększeniu elastyczności systemu wdrażania.

Dużym wyzwaniem jest utrzymanie i zapobieganie fluktuacji dobrych kadr, zaangażowanych w zadania zapewniające prawidłową realizację Programu. Należy również zapewnić odpowiednio wykwalifikowany personel dla prawidłowej realizacji Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

Zastosowane zostaną także, tam gdzie to zasadne i możliwe uproszczone metody rozliczania wydatków, zgodnie z art. 53 rozporządzenia ramowego, które charakteryzują się szczególnymi zasadami. Stosowanie tych metod przy rozliczaniu wydatków w projekcie przynosi szereg korzyści. Na poziomie beneficjenta usprawnia zarządzanie projektem, ograniczając zakres dokumentacji niezbędny do przygotowania przy rozliczaniu wydatków, przez co będzie on mógł skoncentrować zasoby ludzkie i finansowe na meryt. części projektu. Korzyścią IZ jest usprawnienie procesu weryfikacji wn. o płatność, co przekłada się na przyspieszenie płatności, na czym także korzystają beneficjenci.

W sferze inf-promocyjnej planowanym do kontynuacji rozwiązaniem będzie ustandaryzowanie stron internetowych Programów. Planuje się także dalsze wykorzystanie nowoczesnych technologii do upowszechniania informacji, w tym publikowanie inf. na portalach społecz., informowanie wnioskodawców i benef. o zmianach w dokumentach (np. wytycznych) i nowych naborach w formie elektronicznej.

Doświadczenia perspektyw 2007-2013 oraz 2014-2020

Środki finans. asygnowane w ramach RPO WD w persp. 2007-2013 oraz 2014-2020 stanowiły publ. interwencję finans. o skali mającej istotne przełożenie na procesy rozwojowe zachodzące na płaszczyźnie gosp., społ. i przestrzennej.

Ważnym doświadczeniem są funkcjonujące Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Pełniły rolę w procesie dystrybucji środków UE na obszarach funkcjonalnych. Pozytywne efekty funkcjonowania ZIT spowodowały aspiracje pozostałych gm. woj. do tworzenia kolejnych instrumentów teryt. W perspektywie 2021-2027 zmienia się podejście do funkcjonowania ZIT. Związki ZIT powinny koncentrować się na dobrym przygotowaniu proj. i monit. ich realizacji oraz ewaluacji, wraz ze wskazywaniem proj. strategicznych dla ZIT. Zdiagnozowane w poprzednich okresach różnice wewnątrzregionalne i dysproporcje pomiędzy obszarami będą w dalszym ciągu niwelowane poprzez ukierunkowanie wsparcia.

Kolejnym doświadczeniem są działania związane z upraszczaniem procedur dotyczących aplikowania o środki. W tym zakresie wiele już udało się zdziałać, lecz wciąż wśród benef. problem ten wskazywany jest jako najważniejszy.

Gospodarka

W poprzednich perspektywach jednym z głównych celów wsparcia był wzrost konkurencyjności dolnośl. przeds. poprzez działania wspomagające rozwój MSP oraz wzmocnienie potencjału sektora B+R. Weryfikacja realizacji wsparcia kierowanego do reg. sektora MMŚP, wskazała na wysoki stopień

dopasowania interwencji do potrzeb benef. Ważnym elementem dystrybucji wsparcia były Dolnośląskie Inteligentne Specjalizacje, które pozwoliły na tematyczne koncentrowanie wsparcia zgodnie z wyznaczonymi obszarami. Ze względu na duże zainteresowanie konieczne jest dalsze aktywizowanie współpracy sektora przeds. ze sferą instytut. naukowo-badawczych, realizację wsparcia typu „bon na innowacje”, proj. grantowych oraz interwencji dot. wspierania internacjonalizacji dolnośl. MŚP.

Na skutek realizacji projektów unijnych MSP otrzymały wsparcie o wielorakim charakterze z uwagi na formę, jak i przeznaczenie pomocy. Pociągnęło to za sobą inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publ. dla przeds. i niekiedy, wzrost zatrudnienia u benef. Udało się stworzyć tereny inwest., zaoferować firmom usługi IOB oraz dostarczyć kapitał na inwestycje w firmach. Dzięki wsparciu przeds. wprowadzały zmiany organizacyjno-procesowe, wdrażały TIK oraz wchodziły na nowe, zagraniczne rynki.

Środowisko

Projekty realizowane miały na celu ograniczenie negatywnych zmian środowiska wpływających także na zmianę klimatu. Analiza wsparcia z zakresu produkcji i dystrybucji energii z OZE, wzrostu efektyw. energ. w MŚP oraz w sektorze publ. i mieszkaniowym wykazała wysoki stopień dostosowania interwencji do potrzeb benef. Benef. bardzo wysoko ocenili efekty realizacji wsparcia tj. zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, oszczędności w zużyciu energii elektr. oraz ciepłej. Realizacja projektów przyczyniła się do zwiększenia zyskowności prowadzonych działalności oraz wzrostu rozpoznawalności firmy/organizacji jako promotora „zielonej gospodarki”.

Deinstytucjonalizacja

W ramach CP 4, inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Ponadto, w każdym CP, wszystkie inwestycje w infrastrukturę i usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne będą musiały być zgodne z zapisami art. 9 Rozporządzenia 1060/2021, wymogami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (w szczególności art.19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z należytych poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność ze strategią deinstytucjonalizacji oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzegania zobowiązań w zakresie praw człowieka, a mianowicie Kartą Praw Podstawowych, Europejskim Filarem Praw Społecznych, Strategią na rzecz praw osób niepełnosprawnych 2021-2030, Konwencją ONZ o Prawach Dziecka (w szczególności art. 20 i 21). Zostanie to odpowiednio odzwierciedlone w kryteriach wyboru projektów.

1. Strategia programu: główne wyzwania i odnośne rozwiązania polityczne

Tabela 1

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
<p>1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej</p>	<p>RSO1.1. Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</p>	<p>Dolny Śląsk jest regionem o dużym potencjale badawczo-rozwojowym ze względu na zasobność w wysoce wykwalifikowaną kadrę akademicką oraz zaplecze badawczo-rozwojowe. Pomimo tych niewątpliwych atutów w województwie dolnośląskim utrzymuje się niski udział nakładów na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach ogółem na działalność B+R oraz niski udział osób zatrudnionych w B+R w ogólnej liczbie osób pracujących. W związku z powyższym wsparcie skupi się na działaniach ukierunkowanych na wzrost innowacyjności gospodarki regionu w celu transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw i umożliwienie tym samym opracowaniu nowych lub ulepszeniu istniejących produktów i usług. Interwencja w tym zakresie będzie musiała być zgodna z Dolnośląską Strategią Innowacji 2030. Dolny Śląsk jest regionem, który przewagę konkurencyjną gospodarki buduje oraz będzie budować między innymi w oparciu o innowacje. W 2018 r. wg GUS nakłady na działalność innowacyjną poniosło w regionie 9,7% przedsiębiorstw z sektora usług a 14% z sektora przemysłu, co plasuje region odpowiednio na 6. i 13. miejscu w kraju. W 2018 r. nakłady na działalność innowacyjną na Dolnym Śląsku wyniosły ogółem około 1,7 mld zł (7. miejsce w skali kraju). W tym samym czasie wielkość nakładów na działalność innowacyjną w usługach</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		osiągnęła poziom 488,4 mln zł (5. miejsce w skali kraju), a w przedsiębiorstwach przemysłowych ponad 1,2 mld zł (8. miejsce w kraju). Powyższe wskazuje, iż głównym kierunkiem wsparcia powinny być działania dotyczące koordynacji wdrażania strategii inteligentnych specjalizacji i procesu przedsiębiorczego odkrywania, między innymi w zakresie: identyfikacji potrzeb firm w kontekście prac B+R, identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, wsparcia aktywności dolnośląskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych w międzynarodowych partnerstwach, wsparcia powstawania regionalnych agend badawczych, identyfikacji potencjalnych nowych specjalizacji, promocji postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych.
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	W 2019 r. 55,2% urzędów posiadało własną stronę internetową – intranet, a wśród jednostek administracji publicznej na Dolnym Śląsku 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD). W 2019 r. blisko 68% przedsiębiorstw posiadało stronę internetową, która pełniła funkcję prezentacyjną asortymentu firmy oraz cennika. Wynik ten może nasuwać wniosek, że w zakresie wykorzystania Internetu przedsiębiorstwa posiadają znaczne możliwości rozwojowe. Urządzenia z dostępem do Internetu posiada wg stanu na 2019 r. 82,9% gospodarstw domowych i jest to wzrost w stosunku do 2018 r. o 7,4%. Jednak już w przypadku dostępu do Internetu szerokopasmowego jest to wartość znacznie niższa i tak wyposażony komputer osobisty posiada zaledwie 63,6% gospodarstw domowych. W

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		związku z powyższym przewiduje się rozwój e-usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego oraz cyfryzację ich zasobów w celu usprawnienia procesów i ułatwienia komunikacji między podmiotami. Ponadto kluczowe będą przedsięwzięcia obejmujące m.in. cyfryzację zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych.
1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MSP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	Małe i średnie przedsiębiorstwa są filarami rozwoju gospodarki Dolnego Śląska, wpływ na tą sytuację ma min. przewaga liczbowa. MSP mają niebagatelny wkład w tworzenie miejsc pracy, PKB, dodatkowo są generatorem innowacji oraz mają znaczny udział w eksporcie. W 2019 r. wg danych GUS w regionie, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 382,8 tys. mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Zdecydowaną większość podmiotów stanowią jednostki należące do sektora prywatnego. W strukturze MŚP największą część wszystkich podmiotów stanowiły podmioty mikro, zatrudniające do 9 osób (96,8%). Udział małych podmiotów, zatrudniających od 10 do 49 osób, wyniósł 2,53%, a jednostek średnich zatrudniających 50-249 osób – 0,54%. W 2018 r. firmy z sektora MŚP w województwie wygenerowały przychód w wysokości 193 576 mln PLN, co stanowi 7% przychodów z sektora w Polsce. W 2019 roku sektor MŚP na Dolnym Śląsku wg corocznego badania GUS dotyczącego przedsiębiorstw niefinansowych wygenerował 37% przychodów sektora przedsiębiorstw i odpowiadał za 22% nakładów inwestycyjnych sektora przedsiębiorstw. Pod względem zatrudnienia, w przedsiębiorstwach zatrudniających do 49 osób pracuje na Dolnym Śląsku ponad 171 tys. osób

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>(8% ogółu pracujących w firmach zatrudniających do 49 osób w kraju), co plasuje region na 5. pozycji w kraju. Przedsiębiorstwa wypracowują większość z regionalnego PKB (produktu krajowego brutto). Obecnie województwo dolnośląskie przekroczyło próg dochodu 75% średniej unijnej PKB na mieszkańca, jednak mimo wysokiej dynamiki wzrostu PKB dla całego województwa należy pamiętać, że tempo wzrostu PKB jest znacznie niższe w subregionach południowych, dla regionu jeleniogórskiego to wartość 55%, a wałbrzyskiego 50%. W związku z powyższym należy skierować wsparcie m.in. na rozwój MŚP poprzez inwestycje produkcyjne, a także działania prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym, w tym inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p>	<p>Na Dolnym Śląsku notuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Ich głównym źródłem jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, transportu drogowego oraz terenów przemysłowych. Tak jak w ubiegłych latach, największym problemem dla regionu są zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem. Dodatkowo stwierdzono przekroczenia arsenu na obszarze Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM) i dwutlenku azotu we Wrocławiu. W związku z powyższym istotnym elementem w podnoszeniu efektywności energetycznej jest</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>wykonywanie kompleksowej termomodernizacji budynków na całym obszarze województwa, tj. budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą źródeł ciepła, czego efektem powinno być ograniczenie zużycia energii cieplnej oraz emisji szkodliwych substancji do środowiska. Wsparcie takich działań uzyska nie tylko efekt ekonomiczny, ale również środowiskowy.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>Na terenie województwa dolnośląskiego widoczny jest wzrost zainteresowania pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych. Na przestrzeni ostatnich lat zrealizowano kilkaset inwestycji w OZE zarówno dla odbiorców fizycznych jak i dużych podmiotów m.in. 50,53 km nowo wybudowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii, 691 wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE, 1325 wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE, 668 zmodernizowanych energetycznie budynków. Zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii oraz montażem stosownych instalacji w tym zakresie związane jest między innymi ze wzrostem cen energii elektrycznej oraz spadkami cen urządzeń technologicznych niezbędnych do pozyskania energii z odnawialnych źródeł. Dlatego też budowa i rozbudowa OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub cieplnej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE, ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej, a także projekty realizowane przez klastry energii czy</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		spółdzielnie energetyczne to działania, które sukcesywnie powinny być wspierane.
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</p>	<p>Na terenie Dolnego Śląska w roku 2019 zużycie wody przez gospodarstwa domowe wyniosło 98,8 hm³ i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się o 0,8 hm³, natomiast przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe przypadające na 1 mieszkańca wyniosło 34,1 m³ i w porównaniu z rokiem 2018 zwiększyło się o 0,3 m³. Na obszarach wiejskich zużycie wody na jednego mieszkańca wzrosło o 1,0 m³ i wyniosło 28,5 m³, natomiast w miastach odnotowano spadek o 0,1m³, do wartości 36,3 m³. Według badania „Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” z 2021 r., ocena awaryjności infrastruktury wodociągowej wykazała, iż znaczna liczba gmin w Polsce południowej posiada awaryjność na poziomie nieakceptowalnym. Województwo dolnośląskie charakteryzuje się średnią awaryjnością. Średnia wskaźnika awaryjności dla województwa dolnośląskiego wynosiła 0,49 [uszk./(km*rok)] i przekraczała średnią wartość wskaźnika na poziomie kraju. W roku 2020 r. odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w województwie dolnośląskim wyniósł 61,0% i był równy wartości z 2019 r. W miastach do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 83,1% budynków mieszkalnych, natomiast na obszarach wiejskich - 43,8%. Problem braku dostępności do sieci wodno - kanalizacyjnej jest widoczny na obszarach wiejskich oraz terenach górzystych, dlatego też należy podjąć działania zaradcze</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>również na tych obszarach. Brak odpowiedniego poziomu skanalizowania dotyczy głównie gmin wiejskich, ale także gmin miejskich. Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej (m.in. sieci wodno-kanalizacyjnej) jest czynnikiem determinującym rozwój gospodarczy, co widoczne jest zwłaszcza na obszarach wiejskich. Słaby poziom skanalizowania stanowi poważny problem ekologiczny i sanitarny dla wód podziemnych. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy warunków życia mieszkańców. Na warunki te wpływa także jakość wody dostarczanej do spożycia mieszkańcom wsi. W związku z powyższym planowane będą do realizacji w szczególności kompleksowe projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p>	<p>Dolny Śląsk jest obszarem, który wyróżnia się bardzo zróżnicowaną geologią, klimatem i hydrologią, dzięki czemu występuje duże zróżnicowanie fauny i flory. Na terenie województwa dolnośląskiego, wg stanu na dzień 31 grudnia w roku 2015 powierzchnia terenów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona wyniosła 371 124,9 ha, natomiast w roku 2019 wyniosła 371 525,7 ha, co stanowi 18,6% powierzchni ogólnej województwa. Na przestrzeni lat zauważa się wzrost powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej, co jest korzystnym zjawiskiem. W celu ochrony środowiska i łagodzenia zachodzących zmian klimatycznych oraz bioróżnorodności istotne znaczenie odgrywa edukacja ekologiczna oraz wzmocnienie kompetencji i umiejętności</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>kluczowych, jak również działania związane z obszarem turystyki połączonym bezpośrednio z ochroną bioróżnorodności, nie tylko z punktu widzenia rozwoju nowoczesnej gospodarki, ale i wdrażania Zielonego Ładu, mitygacji i adaptacji do zmian klimatu. W związku z powyższym kluczowe są działania w zakresie ochrony i udostępniania zasobów przyrodniczych, racjonalnego wykorzystania zasobów glebowych i leśnych, wspierania racjonalnej gospodarki zasobami wód. Jednocześnie z uwagi na położenie geograficzne regionu oraz liczne atrakcje przyrodnicze i turystyczne istotne są także działania ograniczające antropopresję w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo w zakresie budowy i rozwoju infrastruktury rowerowej oraz turystycznej.</p>
<p>2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca ku gospodarce zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p>	<p>Podstawową przyczyną przekroczeń norm jakości powietrza na Dolnym Śląsku (w szczególności pyłu PM10 i PM2,5, a także benzo(a)pirenu oraz ditlenku azotu) jest emisja zanieczyszczeń pochodząca z sektora komunalno-bytowego oraz transportu drogowego. Z tego powodu szczególnie istotne są wszelkie działania naprawcze ukierunkowane na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i podmiejskiej oraz zmiana środków transportu na proekologiczny (tj. niskoemisyjny transport publiczny, rozwój sieci dróg rowerowych oraz sieci głównych tras rowerowych regionu także poza ośrodkami miejskimi). Ponadto w związku z ograniczoną dostępnością transportu publicznego na obszarach podmiejskich, celem wsparcia będzie również poprawa dostępności i wykorzystania zrównoważonego transportu publicznego i</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>aktywnych form mobilności na miejskich obszarach funkcjonalnych, co umożliwi ograniczenie ruchu transportu indywidualnego zmotoryzowanego oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i szkodliwych substancji pochodzących z transportu. Transport zbiorowy jest szczególnie preferowany w dużych i średnich miastach oraz terenach podmiejskich dzięki niskiemu globalnemu kosztowi, dużej wydajności oraz ze względu na zapobieganie sytuacji wykluczenia transportowego. Mając to na uwadze niezbędne jest ukierunkowanie wsparcia z jednej strony na zakup oraz modernizację niskoemisyjnego, zeroemisyjnego taboru autobusowego a także na rozwój niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Wspierane powinny być także działania ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych a także dróg dla rowerów.</p>
<p>3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności</p>	<p>RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</p>	<p>Dostęp. komuni. na obsz. woj. dol. jest zróżnicowana. Poza reg. ośrodkami miejskimi są obszary wyklucz. transport. Łączna długość dróg pub. (kraj. woj. pow. i gmin.) o nawierz. twardej i gruntowej wyniosła w 2019 24,5 tys. km w tym autostrady stanowiły 221,9 km. Infrastr. drog. ze wzgl. na położenie geog. Dol. Ś. jest ważnym element. strateg. Ze wzgl. na jakość sieci dróg - zdekapitalizowaną i niekompletną wspierane będą dział. wpływ. na rozwój oraz popr. intermodalnej mobilności. Sieć dróg w znacznej cz. wymaga rozwoju i poprawy mobilności. Poprawa jakości dr.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>woj. i inwestycje w infrast. drog. przełożą się na popr. syt. społ.-ekonom. przez zwiększoną dostęp. turyst., przemysł. i inwest. w rejonach wymag. wsparcia. Przyczynią się do poprawy bezp. ruchu drog. Realiz. inwest. drog. zwiększy dost. komunik. oraz umoż. dalszy rozwój niskoemis. trans. pub. też autobus., co przycz. się do zminimal. wyklucz. komunik. obsz. położ. poza centr. miast. Prace modernizac. prowadzone z fund. europ. wpłynęły na poprawę ruchu i bezpiecz. na ciągach komunik. co jest podstawą kontynuacji inwestycji. Dlatego realiz. będą proj. dot.: budowy, przebud., remontu i moderniz. dróg woj. poza s. TEN-T popraw. spójność komunik. regionu i subregionów; budowy obwodnic i obejść miejsc. w przebiegu dróg woj. wyprowadzając. ruchu tranzyt. z miast Dol. Ś. ma gęstą sieć kolej. W 2019 dł. eksploataw. linii kol. wyniosła 1 718 km, (ok. 8,9% ogół. dł.linii kol. ekspl.w PL.) Samorząd WD regularnie przejmuje linie kol. od PKP PLK aby przywrócić łącz. kol. w miejscowościach. To przycz. się do zaspokojenia potrzeb mieszkańców i turyst. Realiz. inwestycji z fund. europ. dot. rewit. zamkniętych linii kol. oraz zakupu taboru umożliw. przywrócenie połączeń kol. lokal. i region. oraz poprawiła trans. kolej. w regionie na obsz. o ogranicz. dostęp. do trans. pub. Realiz. ww inwestycji zwiększy dostęp. komunik. regionu oraz umoż. dalszy rozwój niskoemis. transp. pub. zwłasz. poza centr. miast, aby zminimaliz. wykluczenie komunik. Rozwój niskoemis. trans. pub. zmniejszy ładunek emisji substancji wprowadzanych do powietrza za sprawą zmniejsz. natężenia ruchu aut na drog. oraz ograniczy wpływ sektora transp. na środow. nat. Wzrost dostęp.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		komunik. obszar. wyklucz. popr. mobilność mieszkańców oraz rozw. turyst. i aktyw. gospod. miejscow. wzdł. dróg i linii kol.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Istotnym problemem w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców Dolnego Śląska jest źle funkcjonująca, niedofinansowana, uboga kadrowo opieka psychiatryczna. W 2020 r. na Dolnym Śląsku funkcjonowało 109 Poradni Zdrowia Psychicznego (PZP) dla dorosłych oraz 14 miejsc, w których świadczone usługi dzienne. W przypadku miejsc świadczenia usług w zakresie zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży było to odpowiednio – 28 PZP, 17 Poradni Psychologiczno-Psychoterapeutycznych oraz 8 miejsc świadczenia dziennego. W zakresie psychiatrii dziecięcej od kilku lat wprowadzane są istotne zmiany w modelu opieki psychiatrycznej. Proces ten postępuje jednak zbyt wolno w stosunku do stale rosnących potrzeb. W celu podniesienia poziomu świadczonych usług środowiskowych niezbędne jest wdrożenie kompleksowych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, które będą stanowiły uzupełnienie realizowanej z poziomu krajowego reformy zdrowia psychicznego. Inwestycje w lepsze jakościowo usługi zdrowotne i szeroko rozumiany sektor zdrowia są konieczne, również mając na uwadze niwelowanie skutków pandemii COVID-19. Mając powyższe na uwadze niezbędne jest ukierunkowanie wsparcia na dostosowanie systemu ochrony zdrowia do aktualnych trendów demograficznych i epidemiologicznych. Dlatego też realizowane będą działania w zakresie przekierowania większej liczby świadczeń

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		zdrowotnych z poziomu leczenia szpitalnego na niższy poziom – ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS), POZ i opieki jednodniowej a także dotyczące zdrowia psychicznego.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Województwo dolnośląskie jest regionem o najbogatszych zasobach zabytkowych w kraju. Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa z dnia 16 stycznia 2020 r. region posiada łącznie 8 872 zabytków nieruchomych, w tym 456 obiektów z obszaru gmin uzdrowiskowych. W 2019 r. w regionie funkcjonowały 342 centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (o 44 więcej niż w 2014 r.). Na Dolnym Śląsku w 2019 r. działało 589 bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych, co stanowiło 7,5% wszystkich tego typu placówek na terenie kraju. W 2019 r. na Dolnym Śląsku funkcjonowały łącznie 73 muzea wraz z oddziałami muzealnymi. Ze względu na położenie geograficzne oraz liczne walory kulturowe, przyrodnicze, a także dostępność komunikacyjną i dobry stan zagospodarowania turystycznego województwo dolnośląskie jest regionem bardzo atrakcyjnym turystycznie. Walory przyrodnicze Dolnego Śląska sprzyjają rozwojowi turystyki, w tym uprawianiu sportów zimowych i wodnych, wędrówkom górskim na szlakach występujących na obszarze Sudetów czy turystyce rowerowej. Kultura regionu to jeden z kluczowych aspektów życia społecznego, stanowiący podstawowy element budowy tożsamości regionalnej i lokalnej, mający istotny wpływ zarówno na rozwój społeczeństwa, w tym budowanie wspólnoty, społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw pro-

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>aktywnych, jak i gospodarki oraz przestrzeni. Oddziaływanie kultury na rozwój i podnoszenie atrakcyjności regionu ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w rozwoju turystyki oraz tworzeniu atmosfery i pozytywnego wizerunku regionu. Przyczynia się również do wzrostu konkurencyjności województwa pod względem inwestycyjnym, dlatego tak istotne jest ukierunkowanie wsparcia na rozwój instytucji kultury o znaczeniu regionalnym oraz działania sprzyjające zwiększeniu ruchu turystycznego, wykorzystujące potencjał regionu, w tym m.in. w zakresie turystyki rowerowej czy wodnej. Działania będą zgodne z:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Nowy europejski program na rzecz kultury · Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego z 2018 r. · Konkluzje Rady w sprawie planu prac w dziedzinie kultury na lata 2019-2022 · Nowym Europejskim Bauhausem.
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;</p>	<p>Średnioroczny współczynnik aktywności zawodowej w 2019 r. na Dolnym Śląsku osiągnął poziom 57,1%, natomiast wskaźnik zatrudnienia 55,3%. Dolny Śląsk to region ludzi przedsiębiorczych. Jednym ze wskaźników dobrze obrazujących rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców Dolnego Śląska w 2019 r. jest liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. Według stanu na 31 grudnia było ich 382,9 tys. – o 7,6 tys. więcej niż w 2018 r. (wzrost o 2,0%). Od 2010 r. liczba podmiotów w rejestrze REGON rokrocznie rosła, co przełożyło się na wzrost o 15,6% w okresie 2010-2019. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w województwie dolnośląskim kolejny rok</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>przewyższała liczbę wyrejestrowanych. W 2019 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 31,3 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 3,7% mniej niż przed rokiem), a wykreślono 23,4 tys. podmiotów, tj. o 10,2% mniej niż w 2018 r. W 2019 r. w województwie dolnośląskim zarejestrowanych było 56 tys. osób bezrobotnych, co wskazuje na spadek liczby bezrobotnych względem 2018 r. o 10,9%. Odnotowana w końcu 2019 r. stopa bezrobocia była najniższą wielkością na przestrzeni lat, jednak nadal istotnym problemem pozostaje stosunkowo wysoka liczba osób długotrwale pozostających bez pracy, które w 2019 r. stanowiły blisko 37% ogółu bezrobotnych. Pod tym względem Dolny Śląsk zajmował 8. pozycję wśród województw w Polsce. Najwyższy odsetek wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, a najniższy – osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. W celu utrzymania pozytywnych trendów na rynku pracy oraz niwelowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią COVID-19 podejmowane będą działania na rzecz większego dostępu do zatrudnienia kierowane do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w tym NEET), osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. Finansowane będą również działania na rzecz promowania samozatrudnienia.</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy	Zmiany na rynku pracy wynikające ze zmieniającej się struktury demograficznej, a także zmian w gospodarce powodują, że zmienia się również podejście pracodawców oraz rosną wymagania względem pracowników. Firmy unowocześniające oferowane usługi, modyfikujące procesy produkcyjne oczekują również pozyskania wykwalifikowanych kadr. Sytuacja taka z jednej strony pozwala na znalezienie zatrudnienia osobom wykształconym, z wymaganymi umiejętnościami, z drugiej jednak strony osoby m.in. pozostające długo bez zatrudnienia, osoby z niepełnosprawnościami czy w kryzysie bezdomności mogą nie posiadać oczekiwanych kompetencji. Mając powyższe na uwadze, finansowane będą działania mające na celu doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy, które mają za zadanie wspierać wskazane osoby w kierunku poszerzenia umiejętności i odnalezienia się na rynku pracy. Wsparcie kadr instytucji rynku pracy, wzrost kompetencji oraz poprawa wyposażenia pozwolą na szerszy zasięg ich działania oraz pomoc większej liczbie osób potrzebujących wsparcia.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Zjawisko nierównego traktowania ze względu na różnego rodzaju przesłanki jest obecne w świadomości społecznej. Na rynku pracy nadal występują różnice w poziomie zatrudnienia i wynagrodzenia kobiet i mężczyzn. Dostrzegamy również występowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawności, wiek lub orientację seksualną lub innych cech. Z tego względu zaplanowano wsparcie w celu

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		wyrównywania szans na równe traktowanie wszystkich osób w życiu społecznym i funkcjonowaniu na rynku.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Na znaczeniu zyskują działania zmierzające do opracowania systemu zachęt związanych z utrzymaniem w zatrudnieniu osób osiagających wiek emerytalny, a zdolnych do dalszej aktywności zawodowej. W województwie dolnośląskim prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. W związku z tym realizowane będą m.in. działania skierowane na rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym wprowadzanie pracy zdalnej, działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach oraz działania z zakresu rozwijania kompetencji osób starszych i promowania zdrowego i aktywnego starzenia się.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od	Wciąż zmieniający się rynek pracy oraz nowe trendy gospodarcze i dynamicznie rozwijające się społeczeństwo wiedzy, wymuszają odpowiednie dostosowanie programów edukacji i metod

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
	wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	nauczania, dlatego już od wczesnego etapu edukacji niezwykle istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój kompetencji kluczowych i kwalifikacji, w tym m.in. językowych i społeczno-obywatelskich, a także proinnowacyjnych, kreatywnych i przedsiębiorczych. Istotne w tym aspekcie jest również dokładne rozpoznanie oczekiwań pracodawców oraz wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia uczniów. Wspieranie tworzenia nowych form i kierunków kształcenia przyczyni się do poszerzenia możliwości zdobywania przez uczniów wiedzy teoretycznej i praktycznej adekwatnej do wymagań współczesnej gospodarki. W związku z powyższym wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz zwiększonej dostępności do edukacji przedszkolnej oraz poprawy wyposażenia infrastruktury kształcenia przedszkolnego, ogólnego i zawodowego. Ważnym elementem wsparcia będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz działania z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i kadry zarządzającej systemem oświaty.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	Istotne znaczenie dla dolnośląskiego rynku pracy ma sytuacja demograficzna w regionie. Prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. Nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa wymusza podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność i wartość na rynku pracy zarówno

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		osób starszych jak i tych podejmujących aktywność zawodową po dłuższej przerwie lub rozważających jej zmianę. Rosnąca liczba emerytów z niskim uposażeniem skłania do podejmowania działań mających na celu wsparcie w zakresie poszukiwania pracy oraz rozwoju nowych kompetencji zawodowych, w tym informatycznych (włączenie cyfrowe). Proces uczenia się przez całe życie, zwany "lifelong learning" zakłada kontynuację podnoszenia kwalifikacji i dokształcania się po zakończeniu edukacji formalnej poprzez udział w kursach, szkoleniach czy też samodzielne kształcenie. Mając na uwadze duże tempo zmian gospodarczych i ekonomicznych, funkcjonowanie i realizacja koncepcji uczenia się przez całe życie stały się konieczne dla właściwego funkcjonowania na rynku pracy. W związku z tym wdrożone zostaną działania w formie usług rozwojowych (w ramach PSF z wykorzystaniem BUR), skierowane do osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/ kompetencje lub przekwalifikować się.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	Na Dolnym Śląsku wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wieku 16-64 lat w IV kwartale 2019 r. wynosił 19,4%. Spośród ogółu pracujących osób z niepełnosprawnościami w końcu II kwartału 2019 r. 4,6 tys. osób pracowało na stanowiskach specjalnie dostosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności. Osoby z niepełnosprawnością mieszkające na wsiach częściej są bierne zawodowo niż mieszkające w miastach. Aktywizacja społeczna i zawodowa tej grupy stanowi rzeczywiste

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		wyzwanie, którego realizacja wymaga upowszechniania standardowych i rozwijania innowacyjnych form wsparcia. Mając powyższe na uwadze wsparcie skierowane będzie m.in. na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów reintegracyjnych tj. podmiotów zatrudnienia socjalnego (centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej) oraz warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;	ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	Województwo Dolnośląskie plasuje się w czołówce regionów (4. miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów. Zmieniająca się struktura demograficzna oraz ruchy migracyjne w regionie mają odzwierciedlenie w obszarze marginalizacji i wykluczenia społecznego. Obserwuje się silną koncentrację cudzoziemców przy ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych, a także kontynuację ich napływu. Niesie to za sobą potrzebę wsparcia tych grup, w celu zapewnienia jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie i udziału w rozwoju gospodarczym regionu. W związku z tym wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową rozumianą jako proces dwukierunkowy obejmujący zarówno społeczność migrancką jak i środowisko przyjmujące obywateli państw trzecich. Realizowane będą m.in. projekty dotyczące nauki języka polskiego, szkoleń z zakresu wartości i kultury polskiej, szkoleń zawodowych, w tym związanych ze zdobywaniem kwalifikacji, dostarczania praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce i lokalnej społeczności oraz działania społeczne, edukacyjne,

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>integracyjne wśród społeczności lokalnych, kampanie społeczne, szkolenia kompetencyjne, międzykulturowe dla służb publicznych, wsparcie tłumaczy, konsultantów i asystentów międzykulturowych, wsparcie psychologiczne oraz mediacyjne. Mając na uwadze szczególną sytuację migracyjną i obecne konflikty wojenne działania integracyjne winny uwzględniać szczególne potrzeby tych grup (uchodźcy) oraz odmienne uwarunkowania kulturowe, które stają się szczególnym wyzwaniem w integracji.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	<p>W 2019 r. 173 455 mieszkańców regionu uzyskało jakąkolwiek pomoc i wsparcie w ramach instytucji pomocy społecznej. W regionie w 2019 r. działało 119 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (wzrost o 4 placówki w porównaniu do 2018 r.), w tym: 58 domów pomocy społecznej, 28 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 6 domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, 2 noclegownie, 20 schronisk dla osób w kryzysie bezdomności oraz 5 placówek o innym charakterze, co stanowiło 6,5% wszystkich placówek tego typu działających na terenie kraju. Dostęp do usług publicznych związany jest z wyrównywaniem jakości tych usług w regionie. Kluczowe jest zapewnienie dostępu do usług na terenach wiejskich i peryferyjnych oraz dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ze względu na zmieniającą się strukturę społeczeństwa, większy odsetek osób starszych i często potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, istotne staje się</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>poszerzenie ofert usług opiekuńczych. Zmiany w zakresie dostępności do usług oraz modernizacja sieci socjalnej pozwolą również na zmiany w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców poprzez aktywizację zawodową członków rodzin. Mając powyższe na uwadze wsparcie ukierunkowane będzie na proces deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (asystencja osobista, usługi opiekuńcze), skierowanych do osób dorosłych wymagających wsparcia m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Realizowane będą również przedsięwzięcia prowadzące do powstania Centrów Usług Społecznych.</p>
<p>4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;</p>	<p>ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</p>	<p>W województwie dolnośląskim w 2019 roku 173 455 mieszkańców regionu uzyskało jakąkolwiek pomoc i wsparcie w ramach instytucji pomocy społecznej. Udział ludności żyjącej poniżej relatywnej granicy ubóstwa (50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych) wyniósł 8,4% ogółu mieszkańców regionu, a poniżej minimum egzystencji znalazło się 2,7% osób w gospodarstwach domowych. Oprócz ubóstwa, problemem, który wymaga wsparcia jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w 2019 r. pomocą z tego tytułu objęto 9 929 rodzin) oraz niepełnosprawność (w 2019 r. pomocą objęto 22 323 rodzin). W regionie w ramach systemu pomocy społecznej realizowany jest szereg działań mających na celu wsparcie</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pod koniec 2019 r. na Dolnym Śląsku pieczę zastępczą objętych było 7,5 tys. dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej, w tym 5,7 tys. dzieci pieczę rodzinną, a 1,8 tys. pieczę instytucjonalną. Statystyki te plasują region na 3. miejscu w skali kraju. Mając powyższe na uwadze, ważnym aspektem jest odpowiednie ukierunkowanie rozwoju i koordynacji usług instytucji społecznych działających na polu pomocy rodzinie. Istotne znaczenie ma również realizacja działań mających na celu budowanie zintegrowanego systemu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój programów międzysektorowych służących świadczeniu usług społecznych z wykorzystaniem zaplecza branży turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kultury. W związku z tym realizowane będą m.in. działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym usług oferowanych na rzecz rodziny, na rzecz systemu pieczy zastępczej, usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.</p>
<p>5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.</p>	<p>RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich</p>	<p>Interwencje w tym zakresie związane będą z minimalizowaniem dysproporcji związanych ze zdiagnozowanymi wyzwaniami. Szczególną uwagę należy zwrócić na zadania w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zdegradowanych obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych, co powinno przyczynić się do ograniczenia ubóstwa i wykluczenia</p>

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet *	Uzasadnienie (streszczenie)
		<p>społecznego na tych obszarach. Projekty realizowane będą poprzez instrumenty rozwoju terytorialnego – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Inny Instrument Terytorialny. Będą to zdiagnozowane i wskazane przedsięwzięcia w Strategiach ZIT/IIT, które w sposób zintegrowany (lub na zasadzie wiązek tematycznych w przypadku IIT) będą rozwiązywać kwestie problematyczne danego obszaru. Szczególne wyzwania będą dotyczyły wsparcia miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze i gmin zmarginalizowanych, ze względu na zadania stojące przed tymi samorządami, na co zwraca uwagę KSRR jak i zapisy Umowy Partnerstwa.</p>
<p>8. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie</p>	<p>JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie</p>	<p>Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą subregionu wałbrzyskiego. Szczegółowy opis obszaru wraz z przewidzianymi działaniami stanowi Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji, który jest załącznikiem do niniejszego programu.</p>

* Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+

2. Priorytety

Podstawa prawna: art. 22 ust. 2 i art. 22 ust. 3 lit. c) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna

2.1.1. Priorytet: 1. Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Finansowaniu podlegać będą działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu w obszarach RIS, w tym zwiększenie odsetka firm podejmujących działalność B+R+I oraz wzrost nakładów na tę działalność w sektorze przedsiębiorstw. Zakłada się:

- finansowanie prac B+R (badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych) realizowanych przez przedsiębiorstwa i konsorcja przedsiębiorstw oraz konsorcja przedsiębiorstw i organizacji badawczych. Wsparcie nie będzie obejmować badań podstawowych. W przypadku dużych przedsiębiorstw możliwe jest wsparcie prac B+R (bez wdrożenia) pod warunkiem współpracy z podmiotami sektora MŚP, który został określony w art. 5. 2 rozporządzenia EFRR i FS.

Projekty badawcze przedsiębiorstw mają służyć opracowaniu nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów produkcyjnych (innowacje produktowe, procesowe). W wyniku prowadzonych prac B+R osiągnięty zostanie etap zaawansowania innowacyjnego rozwiązania (produktu, usługi, procesu) pozwalający na jego urynkowienie.

- wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw (jako element projektu badawczego lub jako osobny projekt). Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych. Wsparcie wymaga określenia priorytetów badawczych wykorzystujących tworzoną infrastrukturę zgodnych z RIS (agendy badawczej). Inwestycje w infrastrukturę badawczą będą obejmowały zakup aparatury, sprzętu lub technologii służącej tworzeniu innowacyjnych produktów i usług.
- uzupełnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem potencjału B+R będzie finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji kadr przedsiębiorstw z zakresu wykorzystania infrastruktury B+R lub realizacji procesu innowacyjnego oraz działań z zakresu ochrony własności intelektualnej (jako komponent projektów dotyczących prac B+R lub infrastruktury B+R).
- wsparcie skierowane będzie także na działania związane z rozwojem potencjału badań i innowacji poprzez realizację bonów na innowacje dla MŚP w następujących formułach:
 - dofinansowanie usług B+R świadczonych przez podmioty działające w obszarze usług B+R, w szczególności jednostki naukowe,

przyczyniających się do rozwoju innowacyjnych, nowych lub znacząco ulepszonych wyrobów, usług, technologii produkcji, m. in. poprzez transfer wiedzy z nauki do biznesu;

- o realizacja usług proinnowacyjnych świadczonych na rzecz MŚP przez akredytowane na poziomie kraju IOB oraz jednostki naukowe i organizacje badawcze, w celu przygotowania podmiotów MŚP do inicjowania i rozwoju działalności innowacyjnej i tym samym zwiększenia odsetka podmiotów prowadzących taką działalność oraz zwiększenia nakładów na taką działalność w regionie. W ramach usług proinnowacyjnych przewiduje się wsparcie m. in. usług transferu technologii – asysty w transferze i komercjalizacji (brokering), inkubacji, akceleracji projektów B+R+I, usług demonstracji technologii. System akredytacji zapewni odpowiednią jakość usług świadczonych przedsiębiorcom. Wsparcie odbywać się będzie w systemie popytowym – przedsiębiorca wybierze jednostkę, w której zrealizuje bon na usługę proinnowacyjną spośród tych, które posiadają akredytację na daną usługę.

Ponadto w ramach CS 1.1 planuje się:

- wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących, dobrej jakości usług proinnowacyjnych w IOB, w szczególności poprzez wzmacnianie kompetencji, w tym przygotowanie do akredytacji krajowej takich usług; Wsparcie IOB w tym celu szczegółowym pozwoli na zbudowanie oferty usług proinnowacyjnych o charakterze specjalistycznym i zaspokojenie potrzeb MŚP w tym zakresie, Wsparcie dotyczyć powinno zarówno IOB zlokalizowanych w aglomeracji wrocławskiej (52%) jak i poza nią, aby dać szansę dotarcia z usługami proinnowacyjnymi do MŚP działających w obszarze pozametropolitalnym, gdzie nakłady na działalność innowacyjną i aktywność firm w tym zakresie jest zdecydowanie mniejsza.
- dofinansowanie projektów mających na celu rozwój przedsiębiorczości akademickiej (m.in. projekty uczelni wyższych i ich jednostek organizacyjnych, AIP -Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości bądź jednostek je prowadzących oraz Spółek Celowych (SC) uczelni w zakresie kompleksowych programów preinkubacji i inkubacji inicjatyw technologicznych, obejmujących m. in. usługi doradcze, coaching, mentoring biznesowy, inne narzędzia dydaktyczne typu Design Thinking, Lean Startup, metody oceny rozwoju technologii) Uzupełnieniem kompleksowych projektów może być wsparcie kompetencyjne pracowników uczelni prowadzące do profesjonalizacji usług na rzecz transferu technologii i innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej, w szczególności poprzez współpracę i wymianę doświadczeń z jednostkami z zagranicy, budowę sieci *scoutów* technologicznych i profesjonalnych brokerów innowacji, szkolenia. Ponadto uzupełnieniem kompleksowych programów może być wsparcie potencjału jednostek realizujących projekt w zakresie wyposażenia w oprogramowanie, bazy danych służące realizacji usług preinkubacji i inkubacji.
- dofinansowanie projektów związanych z rozwojem publicznej infrastruktury badawczej, realizowanych przez jednostki naukowe, organizacje badawcze mające wpływ na realizację inteligentnych specjalizacji regionu. Wsparcie będzie realizowane zgodnie z zapisami UP w tym zakresie. Finansowany będzie rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego służącego działalności innowacyjnej publicznych organizacji badawczych i jednostek naukowych obejmujący także współpracę z przedsiębiorstwami, przede wszystkim w zakresie realizacji agend badawczych wpisujących się w obszary inteligentnych specjalizacji. Uwzględniając wyzwanie jakim jest zwiększenie nakładów firm na B+R, istotne jest inwestowanie w infrastrukturę wykorzystywaną do realizacji badań, których wyniki można wykorzystać w gospodarce, odpowiadającej na potrzeby firm realizujących swoje przedsięwzięcia badawcze, i które jednocześnie nie posiadają swoich zasobów infrastrukturalnych do prowadzenia takiej działalności lub te zasoby są niewystarczające. Aby publiczne jednostki naukowo-badawcze mogły stać się równoprawnym partnerem do współpracy z innowacyjnymi przedsiębiorstwami muszą dysponować relatywnie najnowocześniejszą w danym momencie infrastrukturą badawczą. Jest to jeden z koniecznych warunków aby była możliwość inicjowania i rozwijania współpracy biznes-nauka i kreowania nowych produktów i usług na rynek dzięki współpracy przedsiębiorstw i jednostek naukowych.

Proces zarządzania inteligentną specjalizacją ma zasadnicze znaczenie dla rozwijania i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych w regionie. Dlatego planuje się wsparcie na rzecz rozwijania i wzmacniania zdolności niezbędnych dla efektywnego procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz aktualizacji strategii inteligentnej specjalizacji. Działania te są także istotne z punktu widzenia utrzymania stanu spełnienia warunku podstawowego do CP1. Wsparcie będzie zapewnione dzięki realizacji projektu strategicznego Samorządu Województwa, w którym grupami docelowymi będą wszyscy interesariusze DSI.

Głównym kierunkiem wsparcia będą działania dotyczące koordynacji wdrażania strategii inteligentnych specjalizacji i procesu przedsiębiorczego odkrywania, między innymi w zakresie: identyfikacji potrzeb firm w kontekście prac B+R, identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych, wsparcia aktywności dolnośląskich przedsiębiorstw i jednostek naukowych w międzynarodowych partnerstwach, wsparcia powstawania regionalnych agend badawczych w ramach inteligentnych specjalizacji, identyfikacji potencjalnych nowych specjalizacji, promocji postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych, podnoszenia wiedzy w zakresie transformacji przemysłowej i innowacji wśród interesariuszy DSI, w tym w zakresie gospodarki cyrkularnej i zielonej gospodarki.

Możliwe będą także działania związane ze wsparciem animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw, w tym animacji współpracy i sieciowania uczelni i biznesu w zakresie interdyscyplinarnych projektów w ramach inteligentnych specjalizacji, animacji agend badawczych, które dzięki realizacji w ich ramach projektów innowacyjnych staną się mocną stroną regionu. Wsparcie ukierunkowane będzie także na współpracę IOB, w tym Centrów Transferu Technologii oraz innych jednostek zajmujących się transferem technologii w celu integracji oferty tych jednostek dla biznesu. Wspierane będą również działania na rzecz animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami społecznymi w zakresie innowacji w sferze publicznej i społecznej.

Działania ukierunkowane będą także na wsparcie potencjału klastrów regionalnych prowadzące do profesjonalizacji świadczonych przez nie usług z uwzględnieniem transformacji przemysłowej i GOZ wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje, w tym m. in. w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności w klastrach oraz testowania nowych usług.

Rodzaje działań w CS 1.1 zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, jednostki naukowe, organizacje badawcze, IOB, koordynatorzy klastrów, jednostki samorządu terytorialnego, działające na rzecz rozwoju innowacji organizacje społeczne; klastry.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego przewidziane zostaną działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości nt polityki równości szans dot. m.in. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, powoływanie mieszanych zespołów/grup do realizacji celów i zadań, wsparcia kompetencji managerskich w nauce, unikania stereotypów, monitoring wynagrodzeń – analiza poziomu wynagrodzeń, w tym kontrolowanie poziomu współczynnika dyskryminacji płacowej itp. Biorąc pod uwagę wyniki badań obrazujące ograniczenia aktywności kobiet w obszarze badań i rozwoju, w celu zwiększenia tej aktywności planuje się środki promujące zaangażowanie kobiet, w szczególności młodych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju usług dla przedsiębiorstw dotyczących dostępu do innowacji i usług B+R. W ramach działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych przewiduje się wymianę doświadczeń w ramach projektów w zakresie procesu zarządzania inteligentną specjalizacją oraz projektów dotyczących animacji współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Czechy - Polska 2021-2027, w ramach Priorytetu 5 Przedsiębiorczość, w zakresie działań na rzecz transgranicznych usług dla przedsiębiorców w celu poprawy dostępu do innowacji i usług badawczych / badawczo-rozwojowych.
- Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej, w zakresie działań dotyczących wzmocnienia zdolności innowacyjnych oraz rozwijania umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz wdrażanie w praktyce inteligentnych rozwiązań dotyczących kluczowych wyzwań Regionu Morza

Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

W ramach realizacji priorytetu przewiduje się wsparcie dotacyjne ze względu na złożony oraz ryzykowny charakter działań, długi okres zwrotu z inwestycji i konieczność rozwijania samodzielnych zdolności badawczych. Działania związane z procesem zarządzania inteligentną specjalizacją będą realizowane w formie jednej operacji strategicznej – Innowacyjny Dolny Śląsk, koordynowany przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego, w ramach której nie przewiduje się generowania przychodów lub oszczędności.

Działania podnoszące potencjał dla świadczenia usług proinnowacyjnych oraz współpracy w zakresie transferu technologii nie charakteryzują się dochodowością i także będą realizowane w formie dotacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	13,00	405,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	13,00	405,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO06	Naukowcy pracujący we wspieranych obiektach badawczych	roczny EPC	1,00	21,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO10	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	3,00	103,00

1	RSO1.1	EFRR	Przejście	PLRO007	Liczba realizowanych projektów B+R	szt.	3,00	85,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCO016	Udział podmiotów instytucjonalnych w procesie przedsiębiorczego odkrywania	szt.	0,00	63,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	PLRO018	Liczba wspartych klastrów	szt.	0,00	1,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0,00	2022	26 252 449,00	SL	
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	RCR98	Pracownicy MŚP kończący szkolenia w zakresie rozwoju umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości (według rodzaju umiejętności: techniczne, zarządzanie, przedsiębiorczość, ekologiczne, inne)	uczestnicy	0,00	2022	109,00	SL	
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	PLRR001	Wartość nakładów na działalność B+R we wspartych przedsiębiorstwach	PLN	0,00	2022	242 578 469,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	001. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	3 695 705,00

1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	002. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych ośrodkach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	27 688 305,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	004. Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w publicznych ośrodkach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	20 695 955,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	009. Działania badawcze i innowacyjne w mikroprzedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	1 478 282,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	31 384 012,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	023. Rozwój umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej, przedsiębiorczości i zdolności dostosowawczych przedsiębiorstw w razie zmian	3 510 943,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	026. Wsparcie dla klastrów innowacyjnych, w tym między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i organami publicznymi oraz sieciami biznesowymi, z korzyścią głównie dla MŚP	3 000 000,00
1	RSO1.1	Ogółem			91 453 202,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	01. Dotacja	91 453 202,00
1	RSO1.1	Ogółem			91 453 202,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	25. Inne podejścia – obszary miejskie	41 153 941,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	19 717 980,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	5 431 650,00
1	RSO1.1	EFRR	Przejscie	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	25 149 631,00
1	RSO1.1	Ogółem			91 453 202,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.1	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	91 453 202,00
1	RSO1.1	Ogółem			91 453 202,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) to szerokie zagadnienie skupiające w sobie rozwój we wszystkich dziedzinach naszego życia. Cyfryzacja przedsiębiorstw postępuje równolegle z cyfryzacją społeczeństwa informacyjnego, co przekłada się na wzrost popytu we wszystkich tego typu usługach, w szczególności w usługach publicznych. Na Dolnym Śląsku w 2019 r. 55,2% urzędów posiadało własną stronę internetową – intranet, a 39,1% jednostek administracji publicznej korzystało z elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD). Rozwój e-usług publicznych przyczynia się do zwiększenia komfortu obywateli i podmiotów gospodarczych korzystających z usług publicznych, zmniejsza obciążenia administracyjne a także poprawia kontakt między interesariuszem (obywatelem) a jednostką publiczną.

W ramach wsparcia przewiduje się możliwość wdrożenia nowych lub znacznie ulepszonych e-usług dla obywateli na co najmniej 4 poziomie dojrzałości. Realizowane będą projekty wpływające na rozwój systemu e-usług sektora publicznego m.in. w zakresie e-administracji, e-kultury, e-turystyki, e-pomocy społecznej oraz systemów informacji przestrzennej, systemów elektronicznego obiegu dokumentów poprzez zwiększenie dostępności mieszkańców do usług w formie elektronicznej, a także działania wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu lokalnym i regionalnym.

Planowane działania będą mogły być realizowane z wykorzystaniem modelu chmury obliczeniowej, wdrażanej np. za pośrednictwem krajowego systemu świadczenia usług w chmurze „ZUCH”, który oferuje dostęp do znormalizowanych, bezpiecznych i konkurencyjnych pod względem kosztów usług w chmurze, świadczonych przez zweryfikowanych dostawców.

Priorytetowo wsparcie uzyskają projekty obejmujące tworzenie i modernizację systemów informacji przestrzennej oraz cyfryzację zasobów geodezyjnych w celu usprawnienia procesów i ułatwienia komunikacji między podmiotami publicznymi i gospodarczymi.

Projekty z zakresu cyfryzacji powiatowego i wojewódzkiego zasobu geodezji będą wymagały pozytywnej opinii geodety kraju. W ramach celu szczegółowego planuje się realizację jednego projektu strategicznego realizowanego przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego w ramach ustawowych kompetencji nałożonych na Samorząd Województwa w szczególności Geodetę Województwa.

Wspierane będą projekty ukierunkowane na tworzenie, rozwijanie i integrację baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e-usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi i obywatelami, w tym również digitalizacja i zwiększenie dostępności danych publicznych (w tym ich standaryzacja i strukturyzacja).

Finansowanie będą mogły otrzymać przedsięwzięcia obejmujące cyfryzację zasobów kulturowych i naukowych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz służące zapewnieniu powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego / lokalnego, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych, służące zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji i zasobów w postaci cyfrowej. Projekty z zakresu digitalizacji zasobów naukowych, kulturowych i administracji będą zgodne z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 w sprawie otwartych danych i

ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

Realizowane projekty nie będą powielać dostępnych lub planowanych usług na poziomie krajowym i będą zapewniały interoperacyjność i komplementarność usług, tam gdzie zasadne promowane będą projekty partnerskie. Model wdrożenia rozwiązania e-usługi w projekcie powinien być zgodny z pryncypiami Architektury Informacyjnej Państwa (zawartymi w dokumencie z 25 listopada 2020 r.).

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, instytucje (w tym państwowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną), pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i podmioty im zrównane.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach tego celu szczegółowego równy dostęp do produktów i rezultatów projektu zostanie zapewniony poprzez wymóg uwzględnienia zasady uniwersalnego projektowania i stosowania w produktach projektu standardu dostępności cyfrowej WCAG 2.1. na poziomie AA. Beneficjenci wsparcia zobowiązani będą do tworzenia i świadczenia usług elektronicznych spełniających standardy dostępności zgodnie z dyrektywami (UE) 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług i (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego.

Udostępnianie zasobów ze źródeł administracyjnych w ramach rozwoju e-administracji, digitalizacji zbiorów w postaci cyfrowej służyć będzie realizacji zasady włączenia społecznego, i zapewni m.in. osobom z niepełnosprawnościami, osobom o niskim poziomie wykształcenia, mieszkańcom wsi, osobom starszym szeroki udział w życiu społecznym.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych przewiduje się wymianę doświadczeń w ramach projektów w zakresie procesu cyfryzacji usług publicznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców. Działania realizowane w obszarze CS 1(ii), a zwłaszcza tworzenie odpowiednich warunków do rozwijania i integracji baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami oraz usług cyfrowych, a także maksymalizacja potencjału wzrostu gospodarczego związanego z gospodarką cyfrową są zgodne ze Strategią Jednolitego Rynku Cyfrowego dla Europy.

Cyfryzacja usług publicznych jest także zgodna z projektem programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. W tym znaczeniu planowane interwencje wzmocnią działania na rzecz osiągnięcia celu głównego SUE RMB wzrost dobrobytu w obszarze tematycznym Innowacje – wykorzystanie rynku cyfrowego jako źródła talentów i inwestycji.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Europa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Bardziej inteligentna Europa.
- Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego poprzez usługi publiczne odpowiadające na potrzeby mieszkańców.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na ukierunkowanie wsparcia na inwestycje w e-usługi publiczne tj. na przedsięwzięcia niegenerujące dochodu a potencjalny strumień oszczędności będzie znikomy i nie uzasadnia zwrotnych form wsparcia całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Ponadto charakter działań służy zapewnieniu obywatelom szerokiego dostępu do usług publicznych, które nie cechują się możliwością komercyjnego wykorzystania.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	RCO14	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	instytucje publiczne	0,00	53,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	PLRO012	Liczba usług publicznych udostęp-nionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	szt.	0,00	211,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	PLRO010	Liczba podmiotów, które udostępniły informacje sektora publicznego/dane prywatne on-line	szt.	0,00	65,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	RCR11	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	0,00	2022	3 748,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	016. Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	17 554 714,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejście	017. Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji zgodne z kryteriami redukcji emisji gazów cieplarnianych lub kryteriami efektywności energetycznej	7 523 448,00
1	RSO1.2	Ogółem			25 078 162,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejsście	01. Dotacja	25 078 162,00
1	RSO1.2	Ogółem			25 078 162,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejsście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	11 285 173,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejsście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	3 761 724,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejsście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	3 134 770,00
1	RSO1.2	EFRR	Przejsście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	6 896 495,00
1	RSO1.2	Ogółem			25 078 162,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.2	EFRR	Przejsście	03. Neutralność płciowa	25 078 162,00
1	RSO1.2	Ogółem			25 078 162,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Z uwagi na zidentyfikowaną w rankingu innowacyjności regionów europejskich słabość Dolnego Śląska w kontekście poziomu innowacyjności w zakresie produktów i procesów oraz niski udział sprzedaży innowacyjnych produktów wspierane będą inwestycje MMŚP prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym. Ważnym aspektem tego wsparcia będą działania na rzecz wzmocnienia rozwoju specjalizacji horyzontalnej „Zielony ład” a więc inwestycje ograniczające wpływ przedsiębiorstw na środowisko (m. in. rozwój technologii racjonalnego gospodarowania energią, wodą, technologii obiegu zamkniętego dla odpadów). Wspierane będą ekoinnowacje, zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel -dobrowolny certyfikat przyznawany przez Komisję Europejską od 1992 r. zarówno produktom jak i usługom, których cały cykl życia ma jak najmniejszy wpływ na środowisko naturalne). Realizacja wsparcia przyczyni się także do rozwoju specjalizacji horyzontalnej „Przemysł 4.0” tj. do przyspieszenia procesów automatyzacji i robotyzacji przedsiębiorstw (np. automatyzacji produkcji, procesów obsługi klienta i świadczenia usług, procesów pomocniczych). Działania te wpłyną na zwiększenie produktywności przedsiębiorstw, z uwagi na to, że jak pokazuje diagnoza do DSI 2030 powoli wyczerpują się możliwości wzrostu przedsiębiorstw oparte wyłącznie na rozwiązaniach organizacyjnych i wymianie podstawowego wyposażenia produkcyjnego.

W związku z koniecznością interwencji publicznej przyczyniającej się do poprawy efektywności wdrażania innowacji (zidentyfikowaną w ramach wąskich gardeł działalności innowacyjnej w DSI 2030) planuje się również wsparcie inwestycyjne dla MMŚP z sektora produkcyjnego i usługowego przyczyniające się do zwiększenia ich konkurencyjności, obejmujące m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa, wdrożenie prac B+R (w tym sfinansowanych w ramach CS 1.1), zakup własności intelektualnej. Wsparcie obejmować będzie także, zgodnie z przepisami CPR, przedsiębiorstwa typu mid-caps i small mid-caps tj. spółki o średniej kapitalizacji i małe spółki o średniej kapitalizacji, ponieważ bariery związane z działalnością innowacyjną zidentyfikowane w DSI 2030 dotyczą nie tylko sektora MŚP.

W celu poprawy dostępności usług IOB związanych z wdrażaniem innowacji, w tym na obszarze pozametropolitalnym (obecna koncentracja IOB w stolicy regionu to 52%) możliwe będzie również wspieranie inwestycji w infrastrukturę, w tym inwestycji w infrastrukturę biznesową dla MŚP na potrzeby badań i innowacji. Wsparcie to skierowane będzie na tworzenie i rozwój infrastruktury jednostek świadczących usługi dla MMŚP (z wyłączeniem tworzenia nowych terenów inwestycyjnych), w tym inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych, umożliwiającej np. rozwój usług inkubacyjnych, laboratoryjnych, badawczo-wdrożeniowych. (z wyłączeniem wsparcia kapitałowego).

Aby wspomóc przedsiębiorstwa z sektora MŚP w wykorzystaniu przewagi lokalizacyjnej województwa i atutu położenia geograficznego w kontekście poszerzania rynków zbytu finansowane będzie także działanie w formie strategicznego projektu samorządu województwa zapewniającego systemową koordynację zwiększania potencjału eksportowego produktów i usług oferowanych przez przedsiębiorstwa z sektora MŚP przyczyniające się w dłuższej perspektywie czasowej nie tylko do poprawy ich konkurencyjności ale także do wzrostu przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych na eksport w skali całego regionu. Zadania projektowe będą polegać na organizacji udziału grup MŚP skupionych wokół regionalnych inteligentnych specjalizacji w dedykowanych, prestiżowych wydarzeniach targowych i misjach gospodarczych. Projekt dotyczy kompleksowego wsparcia firm w zakresie internacjonalizacji - obok udziału w wydarzeniach planowane jest zwiększenie kompetencji firm do ekspansji międzynarodowej, w tym rozwoju na wybranych rynkach (np. kompetencji z zakresu prezentacji firmy, przygotowania oferty na targi i poszukiwania partnerów podczas targów, prowadzenia rozmów biznesowych z partnerami z określonych krajów).

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia, instytucje otoczenia biznesu, specjalne strefy ekonomiczne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Zasada równości kobiet i mężczyzn wdrażana będzie poprzez prowadzenie działań obejmujących zwiększanie zatrudnienia w tym zwłaszcza kobiet, jako tej grupy, która jest w trudnej sytuacji na rynku pracy, podnoszenie aktywności ekonomicznej kobiet, jako odpowiedzi na wyzwania rynkowe, godzenie życia zawodowego i prywatnego poprzez działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości dot. m.in. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, wsparcia kompetencji managerskich kobiet, unikania stereotypów itp. Komponent szkoleniowy w projektach inwestycyjnych pozwoli na podnoszenie wiedzy przedsiębiorców i ich pracowników min. w zakresie wykorzystania nowych technologii, co wpłynie na szersze włączenie zawodowe różnych grup. W związku z widocznymi w Polsce ograniczeniami dla wchodzących na rynek młodych przedsiębiorców, w szczególności innowacyjnych firm, zapewnione będzie wsparcie dla osób rozpoczynających działalność, co wpłynie na zwiększenie dostępu do funduszy osób młodych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Na etapie tworzenia programu nie wskazano konkretnych propozycji projektów i nie zidentyfikowano potencjalnych partnerstw w zakresie komplementarności. Niemniej jednak z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie rozwoju innowacyjnych usług i produktów poprzez współpracę międzynarodową, zwłaszcza dotyczącą prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, stymulowania środowiska przedsiębiorczości do zwiększania umiędzynarodowienia w sektorze MMŚP.

Komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Czechi - Polska 2021-2027, w ramach Priorytetu 5 Przedsiębiorczość, w zakresie działań na rzecz transgranicznych usług dla przedsiębiorców w celu zrównoważonego rozszerzenia działalności przedsiębiorstw za granicą.
- Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, w ramach Priorytetu 1 Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej, w zakresie działań wzmacniających zdolności innowacyjne, transformację przemysłową oraz przedsiębiorczości.
- Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie: współpracę transnarodową nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz wdrażanie w praktyce inteligentnych rozwiązań dotyczących kluczowych wyzwań Regionu Morza

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania dotyczące bezpośredniego wsparcia rozwoju przedsiębiorstw generującego przychody będą realizowane z zastosowaniem instrumentów finansowych.

W zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw (realizowanej jako operacja o znaczeniu strategicznym samorządu województwa) przewiduje się wsparcie bezzwrotne, gdyż projekty te nie przynoszą bezpośrednich zysków, których ewentualne pojawienie się jest niepewne i oddalone w czasie.

Wsparcie ma służyć wzmocnieniu potencjału regionu w zakresie usług dla MŚP wspierających procesy badawcze i innowacyjne a tym samym przekładające się na wzrost konkurencyjności i produktywności MŚP. Bezpośrednim efektem wsparcia tworzenia infrastruktury w zakresie usług inkubacyjnych i akceleracyjnych nie jest generowanie przychodów czy oszczędności przez takie jednostki, a wzmacnianie potencjału i oferty regionalnych instytucji otoczenia biznesu. Poszerzanie takiej oferty, ma wymiar strategiczny dla regionu i efektywnego wsparcia konkurencyjności MŚP i będzie finansowane w formie dotacji.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	4,00	831,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0,00	130,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0,00	701,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCO15	Wytworzona zdolność inkubacji przedsiębiorstw	przedsiębiorstwa	0,00	1 615,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2022	1 677,00	SL	
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCR03	Małe i średnie przedsiębiorstwa	przedsiębiorstwa	0,00	2022	146,00	SL	

					(MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe						
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	RCR18	MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu	przedsiębiorstwa/rok	0,00	2022	316,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	020. Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	17 570 346,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	021. Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	52 664 140,00
1	RSO1.3	Ogółem			70 234 486,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	01. Dotacja	26 334 486,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	29 413 000,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	14 487 000,00
1	RSO1.3	Ogółem			70 234 486,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	41 605 519,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	10 535 173,00
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	8 779 311,00

1	RSO1.3	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	9 314 483,00
1	RSO1.3	Ogółem			70 234 486,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
1	RSO1.3	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	70 234 486,00
1	RSO1.3	Ogółem			70 234 486,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 2. Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na Dolnym Śląsku notuje się wysokie przekroczenia norm jakości powietrza. Ich głównym źródłem jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, transportu drogowego oraz terenów przemysłowych.

Tak jak w ubiegłych latach, największym problemem dla regionu są zanieczyszczenia m.in. pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem. Źródła tych zanieczyszczeń odpowiedzialne są jednocześnie za zwiększoną emisję gazów cieplarnianych, stanowiących problem także w skali globalnej. Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych (w tym budynków stanowiących własność oraz współwłasność organizacji pozarządowych), zamieszkania zbiorowego oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych (z wyłączeniem stanowiących własność Skarbu Państwa oraz budynków spółdzielni mieszkaniowych finansowanych z poziomu krajowego).

Wsparciem zostanie objęta wyłącznie kompleksowa modernizacja energetyczna ww. budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła (bez możliwości projektów polegających na wymianie tylko źródeł ciepła), w tym także m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania i magazynowania energii. Działania w ramach celu szczegółowego będą finansowane zgodnie z następującą hierarchią – w pierwszej kolejności, priorytetowo wspierana będzie kompleksowa termomodernizacja, w tym z wymianą źródła ciepła, w szczególności z wykorzystaniem OZE, następnie termomodernizacja wraz z wykorzystaniem i podłączeniem do źródła ciepła sieciowego, natomiast gdy powyższe będzie niemożliwe lub nieuzasadnione technicznie lub ekonomicznie, możliwa będzie wymiana źródeł ciepła na wykorzystujące paliwo gazowe. Wykluczone z możliwości wsparcia będą inwestycje polegające na wymianie starszych urządzeń zasilanych paliwami gazowymi na nowsze. Ponadto niedopuszczone jest stosowanie kotłów biomasowych umożliwiających zamontowanie awaryjnego rusztu oraz pieców bez automatycznego podajnika paliwa. Działania edukacyjne/doradcze w zakresie ekologii, adaptacji do zmian klimatu i budowania świadomości na temat gospodarki niskoemisyjnej mogą być prowadzone wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie. Preferowane będą projekty skutkujące znaczną redukcją emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji, a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji takich zanieczyszczeń powietrza, jak pył PM 10, pył PM 2,5 oraz benzo(a)piren, jak również do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Ponadto premiowane będzie jak największa oszczędność kosztowa projektów oraz redukcja ubóstwa energetycznego. Prace termomodernizacyjne powinny być wykonane z uwzględnieniem zachowania trwałych warunków siedliskowych dla ptaków i/lub nietoperzy zamieszkujących dany obiekt.

Finansowane będą także działania dotyczące budowy nowych budynków w zakresie budynków publicznych należących do jst, np. jako projekty pilotażowe, zawierające m.in. elementy edukacyjne. Budowa nowych budynków (zapotrzebowanie na ciepło EPh+W nie więcej niż 15 kWh/m²/rok) jako nowych

obiektów nie może naruszać zapisów Programu odnoszących się do wyłączeń i ograniczeń co do budowy niektórych typów budynków określonych w innych celach szczegółowych lub UP. Ponadto alokacja na powyższe działania nie powinna przekraczać 3% całkowitej alokacji dla celu szczegółowego 2.1. W celu szczegółowym możliwa będzie również modernizacja energetyczna oświetlenia ulicznego jako odrębny projekt. Działania w tym zakresie mogą być realizowane zarówno przez gminy, jak również przez przedsiębiorców.

Finansowaniu podlegać będą także projekty w zakresie zwiększonej efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na energooszczędne, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, wykorzystanie ciepła odpadowego).

We wszystkich projektach dotyczących efektywności energetycznej należy przyjąć minimalny próg oszczędności energii pierwotnej, zależny od formy wsparcia i typu beneficjenta, jednak na poziomie nie niższym niż 30% (z wyjątkiem obiektów zabytkowych) potwierdzony wymaganym audytem energetycznym. Wspierane mogą być także uzasadnione elementy niewynikające z audytów energetycznych, które mogą stanowić max. 15% kosztów kwalifikowanych projektu. Wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do uzyskanych efektów (np. redukcji zapotrzebowania na energię) w stosunku do nakładów finansowych.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia i jednostki podległe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Szczególny nacisk zostanie położony na niwelowaniu zjawiska ubóstwa energetycznego dotyczącego osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci (w większości kobiet), osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych, m.in. poprzez

odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się wsparcie w zakresie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Głównym wyzwaniem rozwojowym w zakresie niniejszego CS jest zapewnienie zwiększonej efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. W ramach FEDS realizowane będą działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach krajowego programu FENiKS. W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

W ramach powyższego celu szczegółowego realizowane również będą działania polegające na wymianie doświadczeń w zakresie efektywności energetycznej z beneficjentami zlokalizowanymi w co najmniej jednym innym państwie członkowskim. W ramach Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 zidentyfikowana została komplementarność która wyrażona została jednym z głównych wyzwań programu, które dotyczy redukcji zanieczyszczenia powietrza dotycząca emisji spalin pochodzących z gospodarstw domowych oraz transportu.

W ramach Programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wskazywane jest wsparcie w zakresie przeciwdziałania oraz adaptacji do zmian klimatu. Wspierane będą działania polegające na wspieraniu przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, co z kolei przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza. Program umożliwi realizację analiz, strategii, programów, planów w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu oraz wypracowywanie wspólnych działań adaptacyjnych, jak i określenie głównych przeszkód w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

IF zastosowane będą we wszystkich inwestycjach poza:

- 1) bud. zab. i kom. (rozumianymi jako bud., w których co najmniej 30% mieszkań stanowią mieszkania kom., soc., wspomagane i chronione) – bez dodatkowych warunków;
- 2) bud. publ.* i wielorodzinnymi bud. mieszkalnymi, jeśli dodatkowo spełniają one poniższe kryteria warunkujące wsparcie dotacyjne:
 - a) przyjęcie przez region POP zgodnego z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE i egzekwowanie zapisów uchwał antyśmogowych oraz niewprowadzanie do tych aktów zmian niekorzystnych z punktu widzenia ochrony powietrza, w szczególności zmian polegających na łagodzeniu ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji lub odroczeniu terminów wejścia w życie tych ograniczeń i zakazów

oraz

b) znajdują się na terenie gdzie wskaźnik dochodów podatkowych gminy (G) jest niższy od uśrednionej wartości dla województwa.

Wsparcie dotacyjne obejmie także bud. demon. spełniające funkcję bud. świadomości nt. konieczności oszczędzania en. i ochrony środowiska oraz wykorzystywania wszelkich metod i zasobów dla zmniejszania energochłonności bud.

*(bud. JST, jednostek organizacyjnych JST oraz NGO, jeśli realizują cele publ.).

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCO18	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0,00	8 287,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	metry kwadratowe	0,00	344 750,00

2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	RCR26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	75 472,00	2020	52 830,00	SL	
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	72 642,00	2022	50 849,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	040. Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	8 720 914,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	041. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	13 103 340,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	042. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	35 330 992,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejsście	043. Budowa nowych energooszczędnych budynków	4 157 937,00

2	RSO2.1	EFRR	Przejście	044. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	15 485 765,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	61 798 947,00
2	RSO2.1	Ogółem			138 597 895,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	01. Dotacja	58 902 801,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	39 847 547,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	39 847 547,00
2	RSO2.1	Ogółem			138 597 895,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	14 800 000,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	3 700 000,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	32 529 369,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	65 548 947,00
2	RSO2.1	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	22 019 579,00
2	RSO2.1	Ogółem			138 597 895,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.1	EFRR	Przejsie	03. Neutralność płciowa	138 597 895,00
2	RSO2.1	Ogółem			138 597 895,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na terenie województwa dolnośląskiego obserwujemy wzrost zainteresowania pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych, dzięki czemu ograniczana jest emisja substancji szkodliwych i zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych.

W ramach działania w obszarze rozwoju odnawialnych źródeł energii wspierana będzie budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepłej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE (uzupełniającym elementem projektu może być stacja ładowania pojazdów elektrycznych wykorzystująca energię z danego źródła/magazynu energii), ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej i społeczności spółdzielni oraz klastrów energetycznych wraz z przyłączeniem źródeł OZE do sieci energetycznych lub ciepłowniczych (opcjonalnie). Możliwe będzie także wsparcie projektów realizowanych przez jst, organizacje pozarządowe w zakresie OZE.

Wspierane będą projekty realizowane przez społeczności energetyczne, klastry energii, spółdzielnie energetyczne, wspólnoty mieszkaniowe działające w zakresie energii odnawialnej. W ramach kompleksowych projektów możliwa także będzie budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci wewnątrz klastrów energii, spółdzielni energetycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej.

W zakresie wytwarzania energii elektrycznej dofinansowywane będą źródła OZE o mocy:

- a) do 0,5 MWe dla promieniowania słonecznego.
- b) do 0,5 MWe dla biogazu.

W zakresie wytwarzania energii ciepłej dofinansowywane będą źródła OZE o mocy:

- c) do 0,5 MWt dla promieniowania słonecznego,
- d) do 5 MWe dla biomasy,
- e) do 0,5 MWe dla biogazu
- f) do 2 MWt dla geotermii i aerotermii/energii otoczenia (w tym pompy ciepła).

Zaproponowane limity mocy nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energii lub spółdzielnie energetyczne lub społeczności energetyczne oraz projektów parasolowych.

Wsparcie uzyskają także projekty grantowe dla budynków jednorodzinnych dotyczące produkcji oraz energii elektrycznej i/lub ciepłej, także z magazynami energii (wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej) polegające na budowie (w tym zakup niezbędnych urządzeń) mikroinstalacji służących wytwarzaniu energii z OZE.

Wszystkie działania w ramach celu szczegółowego będą mogły dotyczyć wyłącznie energii promieniowania słonecznego, geotermii, aerotermii/energii otoczenia, biomasy i biogazu. Preferowane będą projekty o jak najwyższej redukcji emisji CO₂ i pyłu, najwyższej efektywności kosztowej w stosunku do wkładu UE i wielkości produkcji energii z OZE, projekty hybrydowe (dwa rodzaje OZE, magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych), innowacyjne technologiczne OZE.

Projekty dotyczące wykorzystania biomasy i biogazu powinny również uwzględniać zasady minimalizacji ryzyka wylesiania zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych oraz spełniać kryteria oszczędności w zakresie zrównoważonego rozwoju określone w art. 29–31 dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii oraz w powiązanych aktach wykonawczych i delegowanych.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, klastry energii, spółdzielnie energetyczne, społeczności energetyczne, prosumenci, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, MMŚP, wspólnoty mieszkaniowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego realizowane projekty będą charakteryzować się wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia, wpływać na poprawę warunków życia wszystkich grup społecznych poprzez kształtowanie zrównoważonej transformacji energetycznej.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 realizowane będą działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach krajowego programu FENiKS. W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

W ramach Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 zidentyfikowana została komplementarność która wyrażona została jednym z głównych wyzwań programu, które dotyczy redukcji zanieczyszczenia powietrza dotycząca emisji spalin pochodzących z gospodarstw domowych oraz transportu.

W ramach Programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wskazywane jest wsparcie w zakresie przeciwdziałania oraz adaptacji do zmian klimatu. Wspierane będą działania polegające na wspieraniu przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, co z kolei przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza. Program umożliwi realizację analiz, strategii, programów, planów w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu oraz wypracowywanie wspólnych działań adaptacyjnych, jak i określenie głównych przeszkód w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Instrumenty finansowe zastosowane będą w przypadku wszystkich inwestycji poza:

- projektami służącymi do produkcji zrównoważonego biometanu;
- projektami, które dotyczą OZE, w których brakuje wsparcia operacyjnego lub gdy technologia ta jest niewystarczająco dojrzała (np. geotermia, perowskity) lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością;
- projektami dotyczącymi budowy magazynów energii;
- projektami dotyczącymi magazynowania energii, w których elementem będzie budowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	0,00	65,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	RCR32	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	0,00	2022	62,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	048. Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna	24 951 208,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	049. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa	4 007 680,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	052. Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)	17 211 948,00
2	RSO2.2	Ogółem			46 170 836,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	01. Dotacja	13 851 251,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	03. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczka	22 623 710,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	05. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: Dotacje w ramach instrumentu finansowego	9 695 875,00
2	RSO2.2	Ogółem			46 170 836,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	14 285 173,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	23 808 621,00
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	8 077 042,00
2	RSO2.2	Ogółem			46 170 836,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.2	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	46 170 836,00
2	RSO2.2	Ogółem			46 170 836,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rozwój infrastruktury komunalnej zapewniającej zbieranie, odprowadzanie i efektywne oczyszczanie ścieków komunalnych stanowi jeden z ważniejszych elementów poprawy stanu środowiska, warunków życia mieszkańców oraz wzrostu gospodarczego. Istnieje potrzeba dalszego wspierania przedsięwzięć, które przyczyniają się do wypełnienia zobowiązań wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych – tzw. dyrektywy ściekowej. W Polsce podstawowym dokumentem strategicznym, który implementuje założenia wspomnianej dyrektywy jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Analiza stanu realizacji KPOŚK wskazuje, że w dalszym ciągu część aglomeracji na Dolnym Śląsku ma problemy ze spełnieniem wymogów dyrektywy ściekowej. Dotyczą one wydajności oczyszczalni ścieków w aglomeracjach, standardów oczyszczania ścieków oraz wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych. Na obszarze Dolnego Śląska jest 120 aglomeracji powyżej 2 tys. RLM, w tym 56% stanowią aglomeracje 2-10 tys. RLM, 11% aglomeracje 10-15 tys. RLM oraz 33% aglomeracje pow. 15 tys. RLM. Brak zgodności z dyrektywą ściekową ma nadal 48% wszystkich aglomeracji: 57% z nich stanowią aglomeracje 2-10 tys. RLM, 12% aglomeracje 10-15 tys. RLM, natomiast 31% aglomeracje pow. 15 tys. RLM. Nakłady inwestycyjne (zindeksowane wskaźnikiem inflacji z czerwca 2022 r. - 15,6%) niezbędne do realizacji inwestycji w aglomeracjach 10 tys. RLM – 15 tys. RLM oszacowane w KPOŚK wynoszą 17 739 943 EUR.

Wsparcie będą mogły uzyskać projekty w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach wskazanych w KPOŚK od 2 do 15 tys. RLM niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej, w tym m.in. oczyszczalnie ścieków komunalnych, sieć kanalizacji sanitarnej, zagospodarowanie osadów ściekowych, monitoring. W przypadku zmiany wielkości aglomeracji np. przekroczenia 15 tys. RLM podstawowym kryterium kwalifikacji do wsparcia będzie KPOŚK.

Wsparcie zostanie zapewnione przede wszystkim na inwestycje w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM, dla których zostanie wydzielona osobna alokacja dająca możliwość realizacji projektów wskazanych w KPOŚK.

Agglomeracje o RLM od 2 tys. do 10 tys. będą mogły uzyskać wsparcie w ramach pozostałej alokacji nieprzeznaczonej na aglomeracje od 10 tys. do 15 tys. RLM.

Realizacja projektów związanych ze wsparciem systemów zaopatrzenia w wodę polegających na ich budowie i modernizacji będzie dopuszczalna w ograniczonym zakresie jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej (limit na poziomie projektu: 25% kosztów projektu).

Na obszarach, gdzie zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z Dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków

komunalnych (bądź taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów) możliwe będzie wsparcie na realizację samodzielnych projektów dot. systemów zaopatrzenia w wodę. Jednak inwestycje te nie będą traktowane priorytetowo.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, przedsiębiorstwa z branży oczyszczania ścieków lub wodociągownia, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Planowana interwencja będzie pośrednio wpływać na ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i powiązanego z nim ubóstwa poprzez poprawę dostępności usług związanych z oczyszczaniem ścieków, jak również poprawę dostępności i jakości wody pitnej. Nastąpi to także dzięki wsparciu działań, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów oraz kampaniom podnoszącym świadomość mieszkańców/institucji/przedsiębiorstw w zakresie oszczędzania wody.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych ZIT i IIT – projekty zidentyfikowane i wskazane do realizacji w terytorialnych dokumentach strategicznych, wybierane do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny, z uwzględnieniem priorytetowego podejścia do inwestycji ściekowych w aglomeracjach od 10 tys. do 15 tys. RLM. W przypadku braku zidentyfikowanych projektów lub wyczerpania się ich listy, przewiduje się możliwość naboru

konkurencyjnego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

W zakresie współpracy w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 współpraca transnarodowa będzie prowadzona nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz działaniami w zakresie zrównoważonej wody oraz niebieskiej gospodarki.

Współpraca w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027 będzie umożliwiała wsparcie regionów europejskich w tworzeniu bardziej przyjaznej dla środowiska i odpornej Europy, zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, umożliwiając im włączenie sprawdzonych rozwiązań i doświadczeń innych regionów do ich własnych polityk i programów regionalnych w dziedzinach obejmujących promowanie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz gospodarkę wodną.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, możliwe będzie zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, jak również dla projektów, które będą miały pozytywny transgraniczny wpływ lub projektów komplementarnych do innych projektów realizowanych poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Projekty realizowane w ramach tego priorytetu są nierentowne i realizowane przez JST lub jednostki im podległe. Realizacja priorytetu dotyczy zadań z zakresu zapewnienia usług publicznych, nie ma potencjału rynkowego i wysokiej efektywności kosztowej. Powstała infrastruktura przyczyni się do polepszenia stanu środowiska naturalnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO31	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0,00	223,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO32	Wydażność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	równoważna liczba mieszkańców	0,00	6 452,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	19 936,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	6,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	RCR42	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0,00	2022	19 936,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

2	RSO2.5	EFRR	Przejście	065. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	26 185 743,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	066. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	47 763 570,00
2	RSO2.5	Ogółem			73 949 313,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	01. Dotacja	73 949 313,00
2	RSO2.5	Ogółem			73 949 313,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	66 275 395,00
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	7 673 918,00
2	RSO2.5	Ogółem			73 949 313,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.5	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	73 949 313,00
2	RSO2.5	Ogółem			73 949 313,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W celu ochrony środowiska i bioróżnorodności oraz łagodzenia zachodzących zmian klimatycznych istotne znaczenie odgrywać będą wszelkie działania, których celem będzie zachowanie, odtworzenie lub wzmocnienie ochrony przyrody oraz mitygacja i adaptacja do zmian klimatu.

W ramach niniejszego celu szczegółowego wsparcie ukierunkowane będzie na działania dotyczące: zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych.

W zakresie zielonej i niebieskiej infrastruktury rozumianej jako naturalne i półnaturalne obszary realizujące cele związane z przywróceniem i wzmocnieniem bioróżnorodności, w tym w szczególności gatunków i siedlisk rzadkich i chronionych, wsparcie dotyczyć będzie dostarczania szerokiego wachlarza usług ekosystemowych (w tym np. zielone dachy, przystanki, ściany i fasady, rozwój terenów zielonych, w tym parki i lasy, naturalne zbiorniki wodne, stawy, niecki, rowy, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych) na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Działania te mają przyczynić się do zachowania i rozwoju bioróżnorodności terenów miejskich i podmiejskich oraz do ograniczenia skutków zmian klimatu oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

W zakresie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych, wspierane będą działania wynikające z celów zapisanych w dokumentach o charakterze strategicznym, związanych z ochroną przyrody i bioróżnorodności, w szczególności z Priorytetowych Ram Działań dla sieci Natura 2000, planów ochrony, zadań ochronnych, planów zadań ochronnych lub realizowane za zgodą organu nadzorującego dany obszar wsparcia. Dofinansowane będą projekty dotyczące czynnej ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym m.in. w zakresie zachowania, ochrony i odtworzenia siedlisk i gatunków przyrodniczych, ochrony in-situ i ex-situ, reintrodukcji, eliminacji lub zminimalizowania negatywnego wpływu inwazyjnych gatunków obcych, inwestycji ograniczających antropopresję i negatywne skutki oddziaływania człowieka na tereny chronione i wspierające zrównoważony rozwój terenów chronionych. Wsparcie przeznaczone zostanie również na opracowanie i aktualizację dokumentów planistycznych tj. planów ochrony, zadań ochronnych, planów zadań ochronnych - dla obszarów chronionych.

Na wsparcie projektów infrastrukturalnych nie związanych bezpośrednio z ochroną siedlisk i gatunków chronionych, takich jak np.: infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego zostanie przekazane maksymalnie 30% alokacji przeznaczonej na ten cel.

W ramach całego celu szczegółowym nie będą finansowane parkingi i drogi dojazdowe.

Ponadto możliwe będzie finansowanie działań edukacyjnych jako elementu uzupełniającego do ww. zakresów projektów.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego oraz osoby odwiedzające region, instytucje i przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Realizowane projekty wzmocnią ochronę przyrody, rozsądne gospodarowanie przestrzenią naturalną oraz rozwinięcie edukacji ekologicznej. Inwestycje znajdą odzwierciedlenie w poprawie jakości życia wszystkich mieszkańców. Podejmowane działania będą uwzględniały potrzeby różnych grup społecznych. Główny nacisk będzie kładziony na to aby rezultaty projektu dotarły do każdego adresata. Projekty będą zachowywały standardy dostępności architektonicznej zaś rozwinięcie edukacji ekologicznej będzie spełniało standardy dostępności informacyjno - promocyjnej oraz cyfrowej. Na każdym etapie będą podejmowane działania uwzględniające potrzeby osób starszych, czy z niepełnosprawnościami. Działania realizowane w obszarze zapobiegania utracie różnorodności biologicznej mają bezpośredni wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców miast. Beneficjenci będą zobowiązani do tego aby rezultaty projektów miały ogólnodostępny charakter. Wsparcie będzie również udzielane z myślą o aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kampanie informacyjno-edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych w zakresie wsparcia dotyczącego np. zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Program wspiera przedsięwzięcia skierowane m.in. na wsparcie infrastruktury (służącej ochronie przyrody w korytarzach ekologicznych, rozbudowie bazy edukacyjnej oraz ukierunkowanej na zmniejszenie negatywnej presji na ekosystemy i właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego). Wsparcie komplementarne do programu FEDS 2021-2027 będzie realizowane w ramach programu Interreg. Przedsięwzięcia Interreg i FEDS łącznie cechować będzie komplementarność, zaś synergia wdrażanych działań przejawiać się będzie w zapewnieniu ochrony naturalnego potencjału, w tym różnorodności biologicznej obszarów cennych przyrodniczo.

W celu wzmocnienia współpracy transgranicznej, w ramach programu Interreg Czechy – Polska możliwe będzie wspieranie działań systemowych, wspólne ćwiczenia oraz wymiennie staże, modernizacja oraz zakup specjalistycznego sprzętu w celu zapobiegania oraz eliminacji skutków zagrożeń powstałych na skutek zmian klimatycznych, tworzenie sieci współpracy, koordynacji, monitorowania oraz działania terenowe.

W celu wzmocnienia współpracy transgranicznej, w ramach programu Interreg Czechy – Polska w celu bardziej efektywnego wykorzystania potencjału turystyki zrównoważonej dla rozwoju gospodarczego Polski i Czech dofinansowywane będą projekty polegające na tworzeniu nowych lub rozwoju istniejących elementów turystyki. W niniejszym celu szczegółowym wsparcie uzyskają również inwestycje polegające na łączeniu i tworzeniu produktów turystycznych oraz promocja, a także wszelkie działania towarzyszące związane z rozwojem turystyki.

W ramach programu Interreg Czechy – Polska w celu przystosowania do zmian klimatu, zapobiegania zagrożeniom oraz zwiększaniu odporności na klęski żywiołowe, wspierane będą działania w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu, wypracowanie wspólnych działań adaptacyjnych do zmian klimatu oraz współpraca w zakresie ostrzegania, monitorowania, a także reagowania w sytuacjach kryzysowych. Wspierane także będą działania w zakresie szkoleń, wymiany doświadczeń oraz wspólnych ćwiczeń w ramach transgranicznych akcji oraz działań ratunkowych. W ramach programu dofinansowanie uzyskają również projekty w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego i określenie sposobów rozwiązania tych problemów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie

ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności, a są niezwykle ważne dla poprawy stanu środowiska naturalnego i zachowania walorów środowiskowych, które to przedsięwzięcia nie są możliwe do realizacji z komercyjnego punktu widzenia. Planowane do realizacji projekty nie mają cech komercyjnych i zarobkowych, w związku z czym kwalifikują się do systemu dotacyjnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCO26	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	hektary	0,00	66,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	PLRO071	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	0,00	215,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	RCR95	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0,00	2022	272 642,00	SL	
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	DOL1R	Powierzchnia wspartych obszarów chronionych	ha	0,00	2022	2 083,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	078. Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	10 000 000,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	079. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby, zielona i błękitna infrastruktura	113 531 427,00
2	RSO2.7	Ogółem			123 531 427,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	01. Dotacja	123 531 427,00
2	RSO2.7	Ogółem			123 531 427,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	16 952 838,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	4 238 209,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	12 202 114,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	12 936 152,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	41 468 076,00
2	RSO2.7	EFRR	Przejsście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	35 734 038,00
2	RSO2.7	Ogółem			123 531 427,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
2	RSO2.7	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	123 531 427,00
2	RSO2.7	Ogółem			123 531 427,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 3. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska (Cel szczegółowy dotyczący mobilności miejskiej określony w art. 3 ust. 1 lit. b) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności)

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Notowane na Dolnym Śląsku przekroczenia norm jakości powietrza wymuszają liczne działania na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Niezbędna jest poprawa dostępności i wykorzystania transportu publicznego, zwłaszcza na terenach podmiejskich oraz rozwój sieci dróg rowerowych na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Cel interwencji w dziedzinie zrównoważonej mobilności w miastach nie będzie polegał jedynie na ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza na obszarach miejskich, lecz będzie obejmował również redukcję emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu, zgodnie z art. 3 pkt 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia 2021/1058. Interwencja w ramach CS 2.8 musi być częścią przejścia na gospodarkę zeroemisyjną.

Inwestycje objęte wsparciem będą opierać się na odpowiednich Planach Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innych dokumentach planowania mobilności przyjętych na obszarze, w którym realizowana jest inwestycja – zgodnie z właściwymi wymogami Umowy Partnerstwa. W przypadku wymogu przyjęcia SUMP, wymóg ten będzie uznany za spełniony jeżeli plan ten:

- 1) będzie obejmował właściwy funkcjonalny obszar miejski;
- 2) będzie zgodny z wymogami SUMP określonymi we właściwym komunikacie KE dotyczącym SUMP oraz w rozporządzeniu UE w sprawie sieci TEN-T;
- 3) będzie przyjęty przez organ właściwy terytorialnie oraz rzeczowo, w formie zapewniającej praktyczną realizację postanowień SUMP.

Wsparciem objęta będzie również realizacja działań związanych z przygotowaniem i aktualizacją Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej opracowywanych i wdrażanych przez organy gmin lub formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego, prawnie umocowane do przyjmowania polityk publicznych.

Wsparciu podlegać będą działania związane z zakupem oraz modernizacją zeroemisyjnego (elektrycznego, wodorowego) lub niskoemisyjnego (PHEV, LNG, CNG, LPG - gdy zakup taboru bezemisyjnego nie jest uzasadniony względami operacyjnymi lub technicznymi) taboru autobusowego dla połączeń w

obszarach funkcjonalnych miast, spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE. Wspierane będą także projekty związane z budową lub modernizacją niezbędnej infrastruktury, np. bazy sprzętowe, zaplecze techniczne do obsługi taboru autobusowego, stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje ładowania i tankowania paliw dla pojazdów zeroemisyjnych - na potrzeby taboru komunikacji publicznej.

Wsparciem będzie również objęta budowa infrastruktury ładowania lub tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników – jeżeli nie ma możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych lub z pomocy zwrotnej, a inwestycja uzasadniona jest odpowiednią analizą popytu i potrzeb.

Finansowane będą także zadania związane z budową i przebudową infrastruktury transportu publicznego - infrastruktura punktowa: przystanki, wysepki, pętle, zatoki, także na drogach lokalnych w ramach połączeń aglomeracyjnych, centra przesiadkowe, węzły multimodalne, obiekty P&R, B&R, wspólny bilet, systemy informatyczne integrujące obiekty P&R z komunikacją publiczną a także infrastruktura liniowa: wydzielone trasy autobusowe wraz z ww. infrastrukturą punktową.

Lokalizacja obiektów „park&ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach na prawach powiatu wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Działania realizowane będą również poprzez wsparcie inwestycji ograniczających indywidualny ruch zmotoryzowany na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych m.in. poprzez zastosowanie odpowiednich systemów, elementów uspokajania ruchu, budowy stacji i parkingów rowerowych a także dróg dla rowerów.

Uzupełniająco możliwe będą także do dofinansowania inwestycje związane z systemami zarządzania ruchem (ITS).

Wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „park&ride” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).

Preferowane będą projekty powiązane z integracją taryfową oraz wdrażaniem koncepcji „Mobilność jako Usługa”.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym turyści oraz osoby podróżujące, instytucje i przedsiębiorstwa, w tym komunikacji miejskiej, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego przy projektowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć infrastrukturalnych i organizacyjnych z zakresu mobilności będą podejmowane obligatoryjne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, zgodnie ze standardem: transportowym, architektonicznym oraz cyfrowym. Wobec czego wspierana infrastruktura, tabor miejski oraz oferta przewozowa będą odpowiadały także na specyficzne potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności uwzględniały potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób strasznych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi. Działania będą polegały na dostosowaniu miejskiej infrastruktury transportowej, w tym środków transportu zbiorowego, parkingów do specyficznych potrzeb wszystkich potencjalnych osób w niekorzystnej sytuacji poprzez stosowanie kryteriów premiujących za zaplanowanie działań wyrównujących szanse ww. grup zagrożonych dyskryminacją. Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie infrastruktury miejskiej, obiektów inżynierskich i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz kobiet i niezmotoryzowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich zaplanowane zostaną działania by zapewnić powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych (np. angielski/ukraiński).

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa, w granicach miast i ich obszarów funkcjonalnych. Przewiduje się zastosowanie

instrumentów terytorialnych ZIT i IIT – projekty zidentyfikowane i wskazane priorytetowo do realizacji w terytorialnych dokumentach strategicznych, wybierane do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

W ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027 współpraca transnarodowa będzie się odbywała w zakresie wspólnych możliwości rozwojowych Europy Środkowej w celu budowania odporności regionów wobec wspólnych wyzwań, zielonej mobilności miejskiej oraz integracji terytorialnej obszaru Europy Środkowej.

W zakresie współpracy w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 współpraca transnarodowa będzie prowadzona nad innowacyjnymi rozwiązaniami dla mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego oraz działaniami w zakresie inteligentnej zielonej mobilności.

Współpraca w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027 będzie umożliwiała wsparcie regionów europejskich w tworzeniu bardziej przyjaznej dla środowiska i odpornej Europy, zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, umożliwiając im włączenie sprawdzonych rozwiązań i doświadczeń innych regionów do ich własnych polityk i programów regionalnych w dziedzinach obejmujących zrównoważoną mobilność miejską.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na fakt, iż cel szczegółowy będzie realizowany poprzez projekty z dominującym wymiarem społecznym dotyczącym transportu publicznego nie przewiduje się stosowania instrumentów finansowych. Transport w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych to na ogół usługi nieopłacalne rynkowo, które nie generują zysku lub zysk ten jest bardzo niski, a pokrycie strat rozliczane jest w ramach rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Zastosowanie wsparcia zwrotnego opóźni przeprowadzenie ważnych inwestycji dot. niskoemisyjnych form transportu, co wpłynęłoby negatywnie na osiągnięcie celów obniżenia emisyjności transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych. Dlatego też całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	0,00	2 892,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0,00	49,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RRC29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	94 127,00	2020	74 785,00	SL	Wartości wskaźnika mają charakter tymczasowy i będą podlegały rewizji w ramach przeglądu śródkresowego
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RRC62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0,00	2022	334 690,00	SL	

3	RSO2.8	EFRR	Przejście	RRC64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0,00	2022	117 150,00	SL	
---	--------	------	-----------	-------	---	-----------------	------	------	------------	----	--

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	077. Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie emisji hałasu	200 000,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	22 689 484,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	15 689 484,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	27 585 977,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	086. Infrastruktura paliw alternatywnych	2 800 000,00
3	RSO2.8	Ogółem			68 964 945,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	01. Dotacja	68 964 945,00
3	RSO2.8	Ogółem			68 964 945,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	55 171 956,00
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	13 792 989,00
3	RSO2.8	Ogółem			68 964 945,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
3	RSO2.8	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	68 964 945,00
3	RSO2.8	Ogółem			68 964 945,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 4. Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Infrastruktura drogowa, ze względu na położenie geograficzne Dolnego Śląska, jest ważnym elementem strategicznym umacniającym jego pozycję. Celem interwencji w dziedzinie infrastruktury transportowej będzie zwiększenie roli zrównoważonego transportu zbiorowego, w tym dekarbonizacja transportu, poprawa efektywności sieci transportowych oraz bezpieczeństwa drogowego. Interwencja w dziedzinie infrastruktury transportowej będzie ograniczona do niżej wymienionych inwestycji o najwyższym priorytecie, ujętych w Regionalnym Planie Transportowym. W przypadku inwestycji realizowanych na obszarach miejskich, inwestycje te będą musiały być spójne z właściwymi Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, a jeśli nie są one wymagane – z innymi właściwymi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

Zakres wsparcia dla dróg wojewódzkich będzie ograniczony do następujących inwestycji:

- a. zapewnienie niezbędnego połączenia z TEN-T, miejscami inwestycji, centrami logistycznymi i innymi zrównoważonymi środkami transportu (np. terminalami intermodalnymi, węzłami kolejowymi);
- b. budowa i przebudowa obwodnic w obrębie dróg wojewódzkich;
- c. budowa regionalnych dróg rowerowych
- d. specjalne środki zwiększające bezpieczeństwo ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwo niezmotoryzowanych użytkowników dróg – jako element projektów wymienionych w ppkt. a,b i c.

Zgodnie z powyższym realizowane będą projekty dotyczące budowy, przebudowy, remontu i modernizacji dróg wojewódzkich poprawiające spójność komunikacyjną regionu i subregionów, a także polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z miast poprzez budowę obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich. Wszystkie wymienione projekty będą obejmować dostosowanie dróg do nacisku osi 11,5 ton. W miarę możliwości projekty będą obejmować elementy zapewniające retencję i oczyszczanie wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na zasobach przyrody.

Jako element uzupełniający projektów drogowych możliwe będzie finansowanie inwestycji dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa ruchu (w tym zwiększenia bezpieczeństwa niezmotoryzowanych uczestników ruchu), jak również dotyczących dróg dla rowerów, a także wydatków na infrastrukturę na

potrzeby publicznego transportu zbiorowego (np. przystanki, zatoki, wiaty) w pasie dróg wojewódzkich. Ponadto możliwe będzie wsparcie dla odrębnych/samodzielnych projektów dotyczących dróg rowerowych będących elementem Dolnośląskiej Polityki Rowerowej, jak również stanowiących niezbędne połączenia do transportu publicznego.

Finansowaniu podlegać będą również działania związane z rozwojem transportu kolejowego poza siecią TEN-T poprzez inwestycje w linie kolejowe (budowę, przebudowę, modernizację oraz remont) poprawiające spójność komunikacyjną oraz ograniczające wykluczenie komunikacyjne.

Wybór projektów obejmujących inwestycje w infrastrukturę kolejową będzie uwzględniał potrzebę zapewnienia minimalnej częstotliwości pociągów, wielkości obsługiwanego ruchu pasażerskiego, a także zwiększenia punktualności i prędkości pociągów.

Jako element uzupełniający projektów linii kolejowych możliwe będzie finansowanie infrastruktury towarzyszącej (np. perony i przystanki kolejowe) służącej do obsługi ruchu pasażerskiego.

Wsparciem będzie objęty również zakup bezemisyjnego taboru kolejowego wyposażonego w ERTMS, wykorzystywanego do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej, wykonywanych przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym). W przypadku umów zawartych po grudniu 2020 roku dofinansowanie będzie dotyczyć taboru wykorzystywanego przez operatorów wybranych w konkurencyjnej procedurze przetargowej w rozumieniu Rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu. Realizowane będą też projekty, w których nastąpi pełne rozliczenie korzyści wynikającej z dofinansowania inwestycji taborowej. Między innymi możliwe będzie przejęcie taboru przez organizatora po cenie rynkowej bez pomocy publicznej, bądź udostępnienie taboru innym uczestnikom rynku na niedyskryminujących warunkach.

Działania finansowane w ramach celu szczegółowego będą realizowane w ramach trybu niekonkurencyjnego w odniesieniu do projektów zidentyfikowanych w ramach Kontraktu Programowego i w Regionalnym Planie Transportowym oraz w Dolnośląskiej Polityce Rowerowej.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, osoby odwiedzające region i przejeżdżające tranzytem, przedsiębiorcy, instytucje i przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego ich związki oraz stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego w ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania uwzględniając potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników taboru komunikacji zbiorowej (autobusowego, kolejowego) i infrastruktury drogowej tj. osób z niepełnosprawnościami (fizycznymi, poznawczymi, sensorycznymi, psychicznymi), osób z czasowym ograniczeniem możliwości poruszania się oraz osób starszych, prowadzących wózki dziecięce. Inwestycje będą uwzględniać kwestie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego, w szczególności niezmotywowanych i niechronionych (pieszych, rowerzystów, rodziców z dziećmi). Celem interwencji będzie również przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu.

Podjęte zostaną także środki na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji pośredniej w postaci nierównego dostępu do informacji np. obywateli państw trzecich związanego z ograniczeniami językowymi.

Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Z uwagi na specyfikę województwa zlokalizowanego na trójstyku trzech państw oraz występowanie potencjałów rozwojowych o charakterze ponadregionalnym dążyć się będzie do zapewnienia komplementarności programu z programami w ramach Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) wdrażanymi na obszarze województwa dolnośląskiego, m.in. w zakresie transgranicznej mobilności (drogi, mosty, kolej, cyfryzacja transportu).

Mając na uwadze, iż województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne i

transnarodowe komplementarne do podejmowanych działań w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w:

- Programie Interreg Czechy-Polska 2021-2027, w ramach którego wspierane będą działania mające wpływ na zwiększenie mobilności transgranicznej tj. rozwój transgranicznych połączeń kolejowych oraz drogowych między aglomeracjami miejskimi i atrakcjami turystycznymi, a także rozwój cyfryzacji w transporcie transgranicznym. Efektem działań będzie poprawa bezpieczeństwa i płynności mobilności transgranicznej.
- Programie Interreg Polska-Saksonia 2021-2027, w ramach którego wspierane będą działania mające na celu promocję i kształtowanie warunków dla rozwoju transgranicznego transportu publicznego oraz tworzenia wspólnych ofert transportowych.
- Programie Interreg Europa Środkowa 2021-2027, który wspierać będzie opracowanie i wdrożenie strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń, działań pilotażowych związanych z rozwojem transportu, przede wszystkim z zakresu współpracy transnarodowej, które przyczynią się do zwiększenia mobilności i dostępności regionów wiejskich i peryferyjnych oraz ich powiązanie z głównymi korytarzami i węzłami transportowymi w UE.
- Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wpierać będzie tworzenie skutecznych ekologicznych systemów transportu multimodalnego oraz ich połączeń transgranicznych oraz zwiększenie efektywności rozwiązań w zakresie mobilności poprzez zastosowanie rozwiązań cyfrowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności. W obszarze inwestycji w tabor kolejowy, gdzie źródłem przychodów mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym z wykorzystaniem zakupionego taboru (przede wszystkim przewozy o charakterze regionalnym w ramach publicznego transportu zbiorowego), rentowność przedsięwzięć w cyklu życia projektu jest bardzo rozłożona w czasie i zbyt niska, aby ich realizacja była możliwa z rynkowego punktu widzenia, tj. bez znaczącej zachęty w formie wsparcia bezzwrotnego.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
-----------	-----------------	---------	-------------------	--------------------	----------	-----------------	---------------------	--------------------

4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO44	Długość nowych lub rozbudowanych dróg – poza TEN-T	km	0,00	16,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO46	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0,00	153,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO50	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych – poza TEN-T	km	0,00	119,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO53	Nowe lub zmodernizowane stacje i przystanki kolejowe	stacje i przystanki	0,00	16,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	353,00	353,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	RCR55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometr/rok	1 054 388 177,00	2020	1 070 204 000,00	GPR 2020	

2.1.1.1.3. Indykatory podziału zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	10 000 000,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	090. Nowo wybudowane lub rozbudowane inne krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	63 204 067,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	093. Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	89 938 756,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	098. Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe	131 142 822,00

4	RSO3.2	EFRR	Przejście	107. Bezemisyjny/zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	38 000 000,00
4	RSO3.2	Ogółem			332 285 645,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	01. Dotacja	332 285 645,00
4	RSO3.2	Ogółem			332 285 645,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	58 857 129,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	88 285 694,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	147 142 822,00
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	38 000 000,00
4	RSO3.2	Ogółem			332 285 645,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
4	RSO3.2	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	332 285 645,00
4	RSO3.2	Ogółem			332 285 645,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 5. Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej w regionie służyć będą działania w zakresie przekierowania większej liczby świadczeń zdrowotnych z poziomu leczenia szpitalnego na niższy poziom – ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) i opieki jednodniowej.

Wsparcie skierowane będzie na ambulatoryjną opiekę specjalistyczną oraz świadczenia jednodniowe. Zakres tego wsparcia dotyczyć będzie zakupu i wyposażenia w nowoczesny sprzęt medyczny, w tym także działania związane z dostosowaniem obiektów do ich funkcjonowania. Wsparcie będzie komplementarne do inwestycji z EFS+ w ramach cs k).

W zakresie opieki psychiatrycznej niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury do udzielania świadczeń psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży. Centra Zdrowia Psychicznego będą oferować usługi na wszystkich trzech poziomach referencyjnych, zapewniając kompleksowość opieki i zwiększenie dostępu do świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej. Dla zapewnienia spójności z krajowymi ramami strategicznymi reformy psychiatrii projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na pierwszym i drugim poziomie referencyjnym i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, w tym w dziedzinie psychiatrii. W obszarze psychiatrii dziecięcej będą przestrzegane rekomendacje zawarte w Wojewódzkim Planie Transformacji Województwa Dolnośląskiego. Ostatecznie po wdrożeniu całej ścieżki reformy psychiatrii ogólna liczba łóżek stacjonarnych nie zostanie zwiększona. Trzeci poziom referencyjny może być wspierany jedynie w ramach kompleksowych projektów Centrów Zdrowia Psychicznego obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne. Wszystkie projekty będą zgodne z Mapą potrzeb zdrowotnych dla województwa dolnośląskiego, z Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Dolnośląskiego 2022-2026 oraz z dokumentem „Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r. (w ramach Celu 1.1 Zapewnienie równej dostępności do świadczeń zdrowotnych w ilości i czasie adekwatnych do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa, 2.4 Optymalizacja piramidy świadczeń oraz 3.2 Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia). Dodatkowo w zakresie onkologii projekty będą zgodne z „Narodową Strategią Onkologiczną” a wsparcie skierowane będzie w szczególności do Dolnośląskiego Centrum Onkologicznego w zakresie AOS i opieki jednodniowej, jako regionalnego koordynatora krajowej sieci onkologicznej, w ramach projektu strategicznego wskazanego w Aneksie 3. Ponadto w obiektach, które będą wspierane w ramach powyżej wymienionych zadań, mogą być finansowane wszelkie niezbędne prace w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (jako element projektu).

Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia w zakresie AOS i opieki jednodniowej będą komplementarne z działaniami finansowanymi z EFS+, w szczególności z poziomu krajowego, w zakresie wsparcia kadr medycznych i okołomedycznych oraz projektów profilaktycznych oraz KPO. W zakresie infrastruktury centrów zdrowia psychicznego wsparcie będzie komplementarne do finansowanego z EFS+ (poziom krajowy), KPO (poziom krajowy) wsparcia wdrożenia reformy psychiatrii, w tym nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, jako część długofalowych zmian systemowych w systemie ochrony zdrowia psychicznego.

Wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym. Wsparcie to możliwe będzie także w powiązaniu z działaniami z EFS+ CSz k, oraz w ramach cross-finansingu).

W KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy przede wszystkim w zakresie leczenia szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w AOS. Projekty finansowane w ramach programu regionalnego ze środków EFRR, EFS+ lub FST nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO.

W ramach celu szczegółowego mogą być realizowane rozwiązania w zakresie IT (e-usług) jako element projektu.

Interwencja w obszarze zdrowia będzie podlegała uzgodnieniom zgodnie z przyjętym systemem koordynacji (z uwzględnieniem Komitetu Sterującego do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia). Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym personel medyczny oraz pacjenci podmiotów leczniczych, osoby z problemami psychicznymi, osoby mające problem z dostępem do usług zdrowotnych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Mając na uwadze zakres tematyczny celu szczegółowego, zasada równości szans i niedyskryminacji odnosić się będzie do dostępności infrastruktury, w której są świadczone usługi zdrowotne. Szczególne działania będą nakierowane na likwidację barier architektonicznych poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Realizowane projekty będą zgodne ze standardami dostępności, modelem dostępnej placówki służby zdrowia, dzięki czemu wsparta infrastruktura i realizowane przy jej wykorzystaniu usługi zdrowotne będą uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych użytkowników. Zwiększenie dostępności do usług ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zapobiegnie wykluczeniu społecznemu w szczególności w przypadku osób szczególnie narażonych na dyskryminację z uwagi na swoją sytuację społeczno-ekonomiczną (w tym osoby mniej zamożne, starsze, z niepełnosprawnościami). Uwzględnione będzie także zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do usług zdrowotnych, realizowanych dzięki wspartej w tym celu szczegółowym infrastrukturze, dla osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w tym np. egzekwowania praw tej grupy jako pacjentów, promowanie działań systemowych w placówkach ochrony zdrowia podnoszących świadomość i kompetencje personelu medycznego w odniesieniu do grup narażonych na dyskryminację.

Przewiduje się wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania transgraniczne komplementarne do podejmowanych w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w ramach programów Interreg. W ramach programu Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 wspierane będą inwestycje mające na celu zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług w zakresie polityki zdrowotnej, zidentyfikowane w ramach transgranicznej współpracy instytucji ochrony zdrowia i jednostek służb ratunkowych, zwłaszcza ratownictwa medycznego.

W ramach programu Interreg Polska – Czechy 2021-2027 realizowane będą działania z zakresu zwiększania sprawności administracji publicznej w drodze wspierania współpracy prawnej i administracyjnej oraz współpracy między obywatelami, podmiotami społeczeństwa obywatelskiego i instytucjami. Współpraca umożliwi stworzenie wspólnych standardów dalszych działań transgranicznych, co ułatwi późniejszą realizację projektów pożytku publicznego

oraz podniesie jakość usług, w tym zdrowotnych, świadczonych w interesie publicznym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Wsparcie nakierowane będzie na świadczenie usług w publicznym systemie opieki zdrowotnej, poprzez realizację projektów zostanie zwiększony dostęp i poprawiona jakość świadczonych usług. Projekty w sposób bezpośredni nie przełożą się na generowanie zysku, dlatego programuje się wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności. Warunkiem otrzymania wsparcia będzie udzielanie świadczeń w ramach NFZ, z zakazem komercyjnego świadczenia usług.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	RCO69	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoba/rok	0,00	258 261,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0,00	78,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	RCR73	Roczna liczba użytkowników	użytkownicy/rok	0,00	2022	68 927,00	SL	

					nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	128. Infrastruktura ochrony zdrowia	35 000 000,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	129. Sprzęt medyczny	46 110 607,00
5	RSO4.5	Ogółem			81 110 607,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	01. Dotacja	81 110 607,00
5	RSO4.5	Ogółem			81 110 607,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	44 610 834,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	24 333 182,00
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	12 166 591,00
5	RSO4.5	Ogółem			81 110 607,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.5	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	81 110 607,00
5	RSO4.5	Ogółem			81 110 607,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Kultura to jeden z kluczowych aspektów życia społecznego, stanowiący podstawowy element budowy tożsamości regionalnej i lokalnej, mający istotny wpływ zarówno na rozwój społeczeństwa, w tym budowanie wspólnoty, społeczeństwa obywatelskiego oraz postaw pro-aktywnych, włączenia społecznego jak i gospodarki oraz przestrzeni. Oddziaływanie kultury na rozwój i podnoszenie atrakcyjności regionu ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzeniu atmosfery i pozytywnego wizerunku regionu. Przyczynia się to również bezpośrednio do wzrostu konkurencyjności województwa pod względem inwestycyjnym.

Wsparcie objęte zostaną instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa które mają szerokie oddziaływanie społeczne i gospodarcze oraz duży potencjał rozwoju, a jednocześnie mierzą się z istotnymi ograniczeniami związanymi z niedostateczną bazą infrastrukturalną niezbędną do prowadzenia swoich działań. Realizacja powyższych inwestycji będzie oparta o współpracę, a gdy to zasadne - o partnerstwo z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami społecznymi, zrzeszeniami artystów, grupami teatralnymi itp. Elementem tych projektów będzie aspekt związany z włączeniem społecznym i dotarciem do nowych grup odbiorców. Przy współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie opracowana koncepcja rozwoju i poprawy dostępności instytucji kultury oraz długofalowej strategii i planu działania w zakresie współpracy instytucji kultury z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami reprezentującymi sektor społeczny i sektor kreatywny.

Efektom wsparcia infrastrukturalnego będą również korzyści dla szerszego grona odbiorców w postaci np. poprawy dostępności sal, miejsc na próby, spotkania, czy warsztaty. Efektom powyższych działań będzie bezpośrednie wsparcie sfery społecznej, poprzez umożliwienie korzystania ze zmodernizowanej przestrzeni przez różne organizacje, a także i pośrednie wsparcie sfery gospodarczej, ponieważ kolejnym krokiem realizowanym przez te organizacje będzie np. organizacja wydarzeń, występów itp.

Realizując powyżej wymienione założenia wspierane będą działania w zakresie rozbudowy oraz przebudowy infrastruktury instytucji kultury (wraz z niezbędnym wyposażeniem), które będą miały na celu m.in. rewitalizację zabytkowych przestrzeni oraz modernizację obiektów w celu uzyskania niższej energochłonności oraz zwiększenia dostępności obiektów oraz umożliwienia pełnienia przez nie nowych funkcji na rzecz lokalnej społeczności, a w szczególności osób ze specjalnymi potrzebami..

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Ponadto renowacja, konserwacja, rewaloryzacja i restauracja obiektów zabytkowych (w tym pomników) nie może być pojedynczą interwencją, tylko musi stanowić część większego przedsięwzięcia, który wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub lokalnej.

Realizowane będą również działania związane z ich rozwojem, które wpłyną na szersze udostępnienie zasobów i różnych form ich działalności, np. edukacyjnych, służących nie tylko zdobywaniu wiedzy, ale również kompetencji społecznych i obywatelskich. Ponadto jako element uzupełniający w projekcie mogą być realizowane działania dotyczące wprowadzenia nowych produktów kulturowych, usług cyfrowych, poszerzenia oferty on-line. Tym samym podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia potencjału turystyki kulturowej, wzrostu gospodarczego regionu oraz rozwoju społecznego.

Interwencja będzie komplementarna w stosunku do działań EFS+, w szczególności w zakresie budowania kompetencji kadr kultury, a także promowania oferty kulturalnej i innowacji społecznych.

Wsparcie będą mogły uzyskać również działania skierowane na inwestycje w infrastrukturę turystyczną, w tym infrastrukturę rowerową sprzyjającą rozwojowi ruchu turystycznego. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej, podnoszącej funkcjonalność dróg rowerowych, w tym m.in. toalet, wiat, punktów naprawy rowerów, parkingów rowerowych.

Ponadto wsparcie skierowane będzie na działania dotyczące rozwoju turystycznych szlaków kajakowych. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej, m.in. toalet, parkingów rowerowych, czy też ułatwiającej dostęp do miejsc wodowania kajaków, a także elementów małej architektury takich jak ławki, wiaty, kosze na śmieci.

W całym CS inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi) nie będą wspierane, chyba że stanowią nieodłączny element większego projektu, nie są one dominującym elementem tego projektu a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

Planowana infrastruktura będzie realizowana z poszanowaniem przyrody i środowiska naturalnego danego obszaru, z zachowaniem równowagi pomiędzy rozwojem turystyki a ochroną natury. Interwencje stanowiąc będą impuls do zwiększenia aktywności podmiotów z sektora okołoturystycznego, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie wspieranych szlaków turystycznych, m.in. z zakresu usług gastronomicznych, usług noclegowych oraz handlowych. Wsparcie przyczyni się zatem do wykorzystania potencjału turystycznego regionu oraz do ożywienia gospodarczego w branży turystycznej po pandemii, w myśl koncepcji turystyki zrównoważonej. Ponadto inwestycje w infrastrukturę rowerową przyczynią się w sposób pośredni do zwiększenia mobilności mieszkańców obszarów objętych wsparciem, m.in. dając możliwość skorzystania ze szlaków rowerowych w celu dotarcia do miejsca zatrudnienia.

Realizowane w ramach celu inwestycje będą zgodne z dokumentem „Europejskie zasady jakości interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe” opracowanym przez ICOMOS oraz rekomendacjami ETO nr 8/2020 i 27/2021. W szczególności będą opierać się na analizie zapotrzebowania w celu zmniejszenia ryzyka nieskuteczności. Ponadto będą koordynowane z projektami realizowanymi na obszarach sąsiadujących, w celu uniknięcia powielania działań i konkurencji. Projekty objęte wsparciem będą miały wpływ na stymulowanie działalności turystycznej w regionie, zapewnienie równowagi środowiskowej i finansowej (zdolność do utrzymania w perspektywie długoterminowej) oraz odporności na kryzysy w perspektywie długoterminowej poprzez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań, dywersyfikacji dochodów i usług poprawy samowystarczalności finansowej wspieranych obiektów oraz cyfryzacji zasobów.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, turyści, osoby podróżujące i pracownicy instytucji i przedsiębiorstw, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, artyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Mając na uwadze zakres tematyczny celu szczegółowego, w pierwszej kolejności zasada równości szans i niedyskryminacji odnosić się będzie do dostępności infrastruktury, która ma na celu włączenie osób z grup defaworyzowanych w uczestnictwo w kulturze.

Projekty będą adresowane do osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do dóbr kultury a także osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, czy opiekunów z dziećmi, wspierane będzie wykorzystanie TIK, digitalizacja zasobów kultury. Umożliwi to włącznie społeczne grup, które dotychczas były wykluczone z korzystania z oferty kulturalnej spowodowanej głównie z sytuacją finansową, brakiem chęci partycypacji w wydarzeniach kulturalnych, brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o wydarzeniach kulturalnych Zasada ta realizowana będzie poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do usług kulturalnych w wymiarze terytorialnym, w tym na obszarach wiejskich. Poprzez zastosowanie standardu dostępności architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty turystyczne będą dostępne dla ogółu

społeczeństwa. Przewiduje się również wprowadzenie zachęt stosowania klauzul społecznych w procedurach związanych z prawem zamówień publicznych m.in. poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania transgraniczne komplementarne do podejmowanych w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą głównie w ramach programów:

- Interreg Czecho – Polska 2021-2027 – działania z zakresu tworzenia nowych lub rozwoju istniejących elementów turystyki, łączenia i tworzenia produktów turystycznych oraz ich promocji, a także działania towarzyszące związane z rozwojem turystyki.
- Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 – inwestycje zachowawcze i odtworzeniowe w zakresie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) oraz naturalnego, działania z zakresu promowanie obszaru wsparcia, jako terenu atrakcyjnego turystycznie oraz promocji i rozwoju turystyki całorocznej, tworzone będą wspólne strategie i zintegrowane oferty turystyczne, ponadto wspierane będzie sieciowanie podmiotów turystycznych oraz przygotowanie i rozwój infrastruktury na potrzeby aktywnej turystyki, np. systemy ścieżek rowerowych, dydaktycznych, szlaków turystycznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość CS będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania IF. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

Instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa realizują cele niegospodarcze i niezarobkowe, czyli ze swej natury nie działają w celu osiągnięcia zysku. Wsparcie skierowane na infrastrukturę kultury ma stanowić narzędzie służące do rozwoju szeroko rozumianych organizacji społecznych, które będą stymulowały rozwój danego produktu regionalnego czy usługi kulturowej, przyczyniając się tym samym do rozwoju regionu. Zmodernizowana infrastruktura ma stanowić swoisty inkubator dla jak najszerszej grupy społecznej. Stanowić będzie ona miejsce spotkań,

wymiany doświadczeń, edukacji i kształtowania postaw twórczych środowisk społecznych.

W obszarze turystyki wsparcie ukierunkowane jest na rozwój strategicznej infrastruktury turystycznej o charakterze publicznym i otwartym nie generujące zysku. Dlatego również w tym zakresie planuje się wsparcie bezzwrotne.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0,00	3,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0,00	3,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0,00	69,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	0,00	2022	60 840,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	29 187 865,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	5 307 723,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	17 692 410,00
5	RSO4.6	Ogółem			52 187 998,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	01. Dotacja	52 187 998,00
5	RSO4.6	Ogółem			52 187 998,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	25. Inne podejścia – obszary miejskie	9 483 551,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	27. Inne podejścia – funkcjonalne obszary miejskie	20 222 477,00
5	RSO4.6	EFRR	Przejście	28. Inne podejścia – obszary wiejskie	22 481 970,00
5	RSO4.6	Ogółem			52 187 998,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

5	RSO4.6	EFRR	Przejście	03. Neutralność płciowa	52 187 998,00
5	RSO4.6	Ogółem			52 187 998,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 6. Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska

2.1.1.1. Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Działania w Celu Polityki 5 realizowane będą na obszarach miast i ich obszarach funkcjonalnych. Środki będą przeznaczone na realizację kluczowych przedsięwzięć wynikających ze strategii ZIT/IIT, istotnych z punktu widzenia rozwoju miast, gmin, powiatów oraz ich obszarów funkcjonalnych. Nowa infrastruktura będzie wspierana w zidentyfikowanych i uzasadnionych przypadkach. Preferencje będą dla infrastruktury istniejącej.

Interwencja w ramach celu szczegółowego będzie skupiała się na poprawie jakości życia mieszkańców, promowaniu i ochronie materialnego dziedzictwa kulturowego i rozwoju instytucji kultury, jak również rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych.

Wsparcie uzyskają projekty nie nastawione na osiągnięcie zysków dotyczące:

- fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej, m.in. zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych, deptaków, parków, rynków, skwerów. Działania te mogą dotyczyć adaptacji do zmian klimatu, jak również poprawy funkcjonalności tych przestrzeni, czy bezpieczeństwa. Budowa/modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego będzie możliwa jako element wyżej wskazanych projektów. Nie będzie możliwy remont/modernizacja budynków mieszkalnych oraz publicznych administracyjnych.

- zachowania i rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury, służące ekologii a także działania na rzecz zwiększania powierzchni czynnych biologicznie;

- poprawy kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej;

- ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego, w tym także w zakresie zrównoważonej turystyki. Wsparcie uzyskają m.in szlaki turystyczne np. związane z infrastrukturą rowerową, oraz niezbędnymi elementami towarzyszącymi takim inwestycjom, jak np. toalety, stojaki dla rowerów, elementy zapewniające bezpieczeństwo.

W ramach celu polityki 5 nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu (nie są one dominującym elementem tego projektu), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji . W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

W przedsięwzięciach fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Ponadto projekty w zakresie kultury i infrastruktury dziedzictwa kulturowego powinny być zgodne z dokumentem „Europejskie zasady jakości interwencji finansowanych przez UE o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe” opracowanym przez ICOMOS.

W ramach tego celu mogą być finansowane także projekty wpisujące się w pozostałe cele polityki spójności (uwzględniające wymogi wynikające z zapisów Umowy Partnerstwa a w przypadku celów szczegółowych i kierunków interwencji wybranych w ramach FEDS uwzględniające również wymogi zapisane w dokumencie programowym) w tym między innymi:

CP1 – w zakresie wsparcia przygotowania terenów inwestycyjnych, udzielanego w przypadku potrzeby uzasadnianej pod kątem rozwoju lokalnej gospodarki, w powiązaniu z innymi projektami inwestycyjnymi a także w zakresie e-usług publicznych;

CP2 – w zakresie bioróżnorodności, w tym niebieskiej i zielonej infrastruktury oraz mobilności miejskiej i aglomeracyjnej;

CP4 – w zakresie kultury i zrównoważonej turystyki a także infrastruktury edukacyjnej oraz społecznej, również służące poprawie jakości i dostępności do usług społecznych.

Szczegółowy zakres interwencji w Celu Polityki 5 wraz z przypisanymi odpowiednimi wskaźnikami produktu oraz rezultatu i kodami interwencji zostanie zmodyfikowany poprzez odpowiednią zmianę programu na późniejszym etapie po ocenie i zatwierdzeniu poszczególnych Strategii ZIT/IIT zawierających listy projektów planowanych do realizacji, które opracowane zostaną na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów instrumentów terytorialnych przy odpowiednich konsultacjach i zaangażowaniu partnerów społecznych w myśl zasady partnerstwa.

Instrumenty terytorialne w ramach alokacji FEDS 2021-2027 otrzymają także środki w ramach CP2 oraz CP4 EFS+. W ramach powyższego w zakresie CP2 planowana jest realizacja działań związanych z gospodarką wodno-ściekową, ochroną bioróżnorodności, mobilnością miejską oraz efektywnością energetyczną w zakresie budynków publicznych i mieszkalnych. W zakresie CP4 EFS+ planowana jest realizacja działań związanych z edukacją przedszkolną, szkolnictwem zawodowym oraz wsparciem i rozwojem usług społecznych.

Całość CP5 będzie realizowana poprzez Strategie ZIT/IIT. Zgodnie z Art. 29 rozp. ogólnego przewiduje się, że wyboru operacji do dofinansowania dokona ZIT/ITT na poziomie tworzenia strategii, w której zostanie umieszczony wykaz operacji, realizujących strategię, wskazanych do dofinansowania w ramach FEDS. Wskazani beneficjenci będą wzywani w trybie niekonkurencyjnym do złożenia wniosku o dofinansowanie. Wniosek będzie podlegał dalszej ocenie zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez KM. Taka konstrukcja procesu zapewnia ZIT i IIT udział w procesie wyboru projektów zgodnie z rozp. Poszczególne Strategie będą oceniane przez Instytucję Zarządzającą oraz wymagana będzie dla nich opinia Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego (jeśli dotyczy). Przygotowanie tych dokumentów przez interesariuszy instrumentów terytorialnych będzie zgodne z zapisami UP, a także ustawą wdrożeniową, jak również zasadą partnerstwa. Wybór operacji na poziomie programu będzie następował głównie w trybie niekonkurencyjnym, zgodnie z kolejnością ujęcia operacji w wykazie, będącym częścią lub załącznikiem do Strategii ZIT/IIT, do wysokości alokacji przeznaczonej na dany IT. Wobec powyższego IT będą pełnić rolę koordynatora lokalnej polityki rozwoju poprzez wybór najważniejszych projektów rozwojowych, poprzez wskazanie propozycji projektów niekonkurencyjnych, ale też będą mogły realizować inne projekty na rzecz wszystkich jednostek, nie tylko z programu regionalnego, ale także z poziomu krajowego jak i europejskiego. Rola IT, zarówno ZIT jak i IIT, jest postrzegana jako rola koordynacyjna i stymulująca rozwój obszaru, nie poprzez rozliczanie projektów ale poprzez ich bezpośrednią realizację. Związki ZIT i ich koordynatorzy w tym jednostki utworzone do koordynacji IT na danych obszarach będą wspomagały rozwój poprzez bycie beneficjentem np. projektów zintegrowanych (realizowanych często w partnerstwie), projektów grantowych. Dzięki takiemu podejściu uda się utrzymać zbudowane zdolności i wykorzystać je w celach rozwojowych, nie tylko finansowanych w ramach FEDS, ale także w innych programach na poziomie Polski i UE.

W ramach CP5 możliwe będzie wsparcie instrumentów terytorialnych w zakresie przygotowania i monitorowania strategii/planów działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących prace poszczególnych ZIT/IIT oraz działania na rzecz zwiększenia zdolności podmiotów reprezentujących i koordynujących prace ZIT/IIT. Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. W ramach wsparcia możliwe będzie współfinansowanie np. kosztów zatrudnienia, sporządzania analiz służących koordynacji oraz monitoringu realizacji strategii ZIT/IIT.

Dodatkowo w celu wsparcia funkcjonowania ZIT/ITT planowane jest finansowanie części działań realizowanych przez wyżej wymienione instytucje w ramach środków PT. Wsparcie zostanie ukierunkowane na utrzymanie wypracowanej w minionej perspektywie formuły oraz rozwoju potencjału nowych instrumentów.

Podstawowym trybem wyboru projektów realizowanych w ramach ZIT i ITT będzie tryb niekonkurencyjny polegający na dofinansowaniu operacji znajdujących się w strategiach terytorialnych w wykazie zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego. Za wybór operacji do umieszczenia w strategii będą odpowiadały podmioty tworzące ZIT i IIT. W przypadku braku wykazu operacji bądź wyczerpania operacji z wykazu przewiduje się także możliwość wyboru operacji w trybie konkursowym, z ustaleniami zasad uczestnictwa ZIT / IIT w procesie wyboru.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, podmioty gospodarcze, szkoły wyższe, sektor naukowo-badawczy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Realizowane przedsięwzięcia ograniczać będą zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa. Inwestycje w infrastrukturę miejską i jej porządkowanie, kulturalną i turystyczną, powiększanie terenów zielonych, adaptacja przestrzeni publicznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa wpłynie pozytywnie na zdrowie i jakość mieszkańców wspieranych obszarów i będzie sprzyjać tworzeniu bezpiecznych przestrzeni.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego, informacyjno-promocyjnego, wsparte inwestycje i udostępniane dzięki nim usługi i produkty będą odpowiadały na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach RPO WD zintegrowany rozwój terytorialny został zastosowany w tych obszarach, gdzie było to możliwe i zasadne.

Instrument ZIT realizowany był we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym oraz na obszarach funkcjonalnych głównych miast województwa: Wałbrzycha i Jeleniej Góry. W ramach komplementarnego podejścia do rozwoju terytorialnego w regionie zaplanowano wsparcie w ramach OSI, które zostało adresowane do pozostałych obszarów regionu, nie objętych ZIT.

W perspektywie 2021-2027 zmienia się formuła podejścia do instrumentów terytorialnych. W ramach instrumentów ZIT/IIT kluczowe jest odpowiednie przygotowanie ich Strategii. Właściwe zdiagnozowanie potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów instrumentów terytorialnych przy odpowiednich konsultacjach i zaangażowaniu partnerów społecznych w myśl zasady partnerstwa pozwoli określić działania - projekty zintegrowane w ramach ZIT oraz wiązki projektów w ramach IIT, predysponowane i preferowane do realizacji.

Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych ZWD z przedstawicielami jst, mając na uwadze pozytywne doświadczenia z funkcjonowania IT w perspektywie 2014-2020 oraz na podstawie kształtu porozumień i listów intencyjnych poszczególnych jst, scharakteryzowano podejście terytorialne obejmujące cały obszar województwa poprzez 7 MOF.

W ramach ZIT określono następujące MOF: Wrocławski Obszar Funkcjonalny, Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny, Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny, Legnicko-Głogowski Obszar; Zachodni Obszar Funkcjonalny; Południowy Obszar Funkcjonalny.

Jako Inny Instrument Terytorialny zidentyfikowano Subregion Wrocławski (IIT SW) – jednostki samorządu terytorialnego, które zgodnie z SRWD 2030 należą do WROF z rdzeniem Miastem Wrocław. Powyższe również jest zgodne z PZPWD, gdzie poszczególne jst wchodzące w skład IIT SW znajdują się w III strefie WROF. Scharakteryzowany obszar pokazuje, że oddziaływanie i powiązania funkcjonalne z Miastem Wrocław są znaczące. Z uwagi, iż rdzeniem tego obszaru jest miasto Wrocław, które także funkcjonuje jako rdzeń w ramach ZIT WROF, ze względów zarządzania obszarem funkcjonalnym o tak dużym areale zdecydowano się na wyłonienie dwóch obszarów funkcjonalnych w tej strefie ZIT WROF i IIT Subregion Wrocławski.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego CS możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Zapewniona zostanie komplem. pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Działania transgraniczne komplementarne do podejmowanych w obszarze niniejszego celu szczegółowego realizowane będą w ramach programów:

- Interreg Czechy – Polska 2021-2027 – działania z zakresu tworzenia nowych lub rozwoju istniejących elementów turystyki, łączenia i tworzenia

produktów turystycznych oraz ich promocji, a także działania towarzyszące związane z rozwojem turystyki.

- Interreg Polska – Saksonia 2021-2027 – inwestycje zachowawcze i odtworzeniowe w zakresie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) oraz naturalnego, działania z zakresu promowanie obszaru wsparcia, jako terenu atrakcyjnego turystycznie oraz promocji i rozwoju turystyki całorocznej, tworzone będą wspólne strategie i zintegrowane oferty turyst., ponadto wspierane będzie sieciowanie podmiotów turystycznych oraz przygotowanie i rozwój infrastruktury na potrzeby aktywnej turystyki, np. systemy ścieżek rowerowych, dydaktycznych, szlaków turystycznych.

Ponadto działania realizowane będą w ramach programów:

- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, który wspierać będzie opracowanie i wdrożenie strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń, działań pilotażowych w celu wzmocnienia systemu zarządzania na rzecz zintegrowanego rozwoju terytorialnego w Europie Środkowej. Rezultatem działań będzie poprawa zdolności władz publicznych i innych interesariuszy do wdrażania skoordynowanych i wspólnych procesów zarządzania terytorialnego, opartych na uczeniu się i zmianie polityk, co przyczyni się do wzmocnienia spójności terytorialnej i społecznej oraz zmniejszenia barier rozwojowych.
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który wspierać będzie min. rozwój zintegrowanych podejść terytorialnych, zwiększenie możliwości władz publicznych w zakresie planowania miejskiego i regionalnego w odniesieniu do ekologicznych i inteligentnych rozwiązań w zakresie mobilności oraz lepsze zarządzanie współpracą poprzez ułatwianie aktywnej i skutecznej koordynacji między instytucjami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W obszarze podejścia terytorialnego w ramach CP5, który jest celem szczegółowym służącym wspieraniu zintegrowanego i zrównoważonego podejścia do rozwoju terytoriów będą realizowane projekty nierentowne, nie charakteryzujące się szybkim okresem zwrotu i wysoką efektywnością kosztową, dlatego też całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie bezzwrotne. Dotyczyć to będzie także działań wpisujących się w pozostałe cele polityki spójności a finansowane w ramach CP5. Należy wskazać, iż realizacja celu ma dominujący wymiar społeczny, mogący obejmować wsparcie m.in. dla e-usług publicznych, budynków użyteczności publicznej, dziedzictwa kulturowego, infrastruktury społecznej, czy transportu publicznego, wynikających ze Strategii ZIT/IIT, które nie generują przychodu a potencjalny strumień oszczędności będzie znikomy i nie uzasadnia zwrotnych form wsparcia.

Nie przewiduje się zatem zastosowania instrumentów finansowych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	3,00	7,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO76	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	projekty	0,00	28,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0,00	7,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	metry kwadratowe	0,00	500 000,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	0,00	2021	700,00	SL	
6	RSO5.1	EFRR	Przejście	DOL2R	Liczba osób, które zamieszkują obszar objęty realizacją instrumentu rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	2022	2 880 432,00	GUS BDL	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	165. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	20 062 530,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	30 093 794,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	168. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	45 156 324,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	169. Inicjatywy rozwoju terytorialnego, w tym przygotowanie strategii terytorialnych	1 000 000,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	170. Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem funduszy	4 000 000,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	01. Dotacja	100 312 648,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	89 889 223,00
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	10 423 425,00
6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
6	RSO5.1	EFRR	Przejsście	03. Neutralność płciowa	100 312 648,00

6	RSO5.1	Ogółem			100 312 648,00
---	--------	--------	--	--	----------------

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 7. Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Dolnośląski rynek pracy od 2013 r. wykazuje pozytywne tendencje, jednak diametralnie i długofalowo może zmienić ten obraz nieprzewidziany w prognozach czynnik, jakim jest ogólnoswiatowa pandemia COVID-19. Liczne restrykcje i obostrzenia wprowadzane na terenie kraju, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa, spowodowały kryzys gospodarczy, w efekcie którego na przestrzeni kolejnych miesięcy będą ważyły się losy osób zarówno pracujących, jak i bezrobotnych oraz poszukujących pracy. Wsparcie w ramach tego celu ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy poprzez wykorzystanie potencjału dolnośląskiego rynku pracy. Realizowane działania przyczynią się do niwelowania negatywnych skutków spowodowanych pandemią COVID-19.

Wsparcie wdrażane za pośrednictwem Powiatowych Urzędów Pracy oraz Ochotniczych Hufców Pracy, realizowane będzie przy wykorzystaniu instrumentów i usług rynku pracy określonych w przepisach prawa i ukierunkowane będzie na pomoc osobom pozostającym poza rynkiem pracy w ich powrocie do zatrudnienia. Działania na rzecz większego dostępu do zatrudnienia kierowane będą do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w szczególności osób z grupy NEET, osób samotnie wychowujących dzieci, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób pochodzenia migranckiego), osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. W zakresie projektów OHP działania kierowane będą także do osób biernych zawodowo. Podmioty spoza publicznych służb zatrudnienia będą mogły realizować projekty skierowane do osób niezarejestrowanych jako bezrobotne.

Finansowane będą również działania na rzecz promowania samozatrudnienia. Odbywać się to będzie poprzez bezzwrotne dotacje w zakresie tworzenia przedsiębiorstw i rozpoczynania działalności gospodarczej (dystrybucja dotacji prowadzona wyłącznie przez Powiatowe Urzędy Pracy).

Przewiduje się w interwencję mającą na celu przeciwdziałanie segmentacji rynku pracy poprzez zapewnienie większego dostępu do stabilnego zatrudnienia oraz możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji (w tym kwalifikacji rynkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji) dla osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących i osób odchodzących z rolnictwa.

W ramach realizowanych form wsparcia premiowane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie umiejętności niezbędnych do transformacji ekologicznej regionu (np. szkolenia, kursy przekwalifikujące, uruchamianie nowych działalności gospodarczych w zielonym sektorze gospodarki), pod warunkiem, że będą one dopasowane do zdiagnozowanych predyspozycji uczestnika.

Możliwa będzie realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno - gospodarczych regionu. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT. Projekt w tym zakresie będzie realizowany przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Wsparcie skierowane do osób w wieku od 18 do 30 lat realizowane będzie zgodnie z zaleceniami Rady „Pomost do zatrudnienia – Wzmocnienie gwarancji dla młodzieży”. Działania wpisujące się w zalecenia przewidziano w ramach celów: a) i h). Łączna koncentracja tematyczna wyniesie ok. 10% alokacji CP4 EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby kwalifikujące się do wsparcia Powiatowych Urzędów Pracy zgodnie z przepisami prawa, osoby bez zatrudnienia, dla których przewidziano wsparcie/aktywizację, osoby kwalifikujące się do wsparcia Ochotniczych Hufców Pracy, osoby na umowach krótkoterminowych, umowach cywilnoprawnych, ubodzy pracujący i osoby odchodzące z rolnictwa, osoby kwalifikujące się do wsparcia w ramach Sieci EURES zgodnie z przepisami prawa, pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez

zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku z zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej zatrudnienia. W ramach tego celu szczegółowego możliwe będą do sfinansowania działania wynikające z Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tj. m.in: realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami, w szczególności działań wynikających z udziału w sieci EURES czy umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	2 599,00	17 325,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	EECO07	Osoby młode w wieku 18–29 lat	osoby	540,00	6 024,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	EECR04	Uczestnicy pracujący po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	14 560,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	134. Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudnienia	48 285 108,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	136. Wsparcie specjalne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	26 500 000,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	137. Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej	33 375 258,00
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	142. Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji ze względu na płeć na rynku pracy	3 000 000,00
7	ESO4.1	Ogółem			111 160 366,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	01. Dotacja	111 160 366,00
7	ESO4.1	Ogółem			111 160 366,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	111 160 366,00
7	ESO4.1	Ogółem			111 160 366,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	111 160 366,00
7	ESO4.1	Ogółem			111 160 366,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.1	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	111 160 366,00
7	ESO4.1	Ogółem			111 160 366,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Rosnące wymagania wobec pracowników firm unowocześniających lub modyfikujących usługi czy proces produkcyjny postawią w jeszcze trudniejszej sytuacji osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, a zwłaszcza zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, w kryzysie bezdomności, doświadczające chorób psychicznych. Instytucje rynku pracy będą musiały sprostać zadaniom związanym z przygotowaniem do zatrudnienia rosnącej liczby osób, które straciły pracę np. z powodu pandemii lub pozostają poza rynkiem pracy od dłuższego czasu.

Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia odpowiadające na problemy instytucji rynku pracy. Będą to projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi instytucji rynku pracy obejmujące:

- rozwój kwalifikacji i kompetencji pracowników PSZ i innych instytucji rynku pracy wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy;
- wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES.

Finansowane wsparcie dotyczyć będzie działań, których celem będzie doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach, szczególnie wobec konieczności dostosowania usług do zmieniającego się rynku pracy.

Przewiduje się realizację projektów dotyczących doskonalenia mechanizmów diagnozowania, prognozowania i analizowania rynku pracy w formie tzw. obserwatorium rynku pracy. Celem tego wsparcia będzie dostarczenie rzetelnych informacji w różnych obszarach rynku pracy i edukacji, które przyczynią się do zwiększenia zatrudnienia oraz ograniczenia i zapobiegania bezrobociu na Dolnym Śląsku, a także pozwolą na wypracowanie nowych rozwiązań dla pracodawców oraz dolnośląskiego rynku pracy. Wyniki badań będą wykorzystywane w trakcie realizacji programu.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracownicy instytucji rynku pracy, bezrobotni lub poszukujący pracy, pracodawcy, Wojewódzki Urząd Pracy (w zakresie obserwatorium rynku pracy).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Z uwagi na charakter wsparcia w ramach tego celu szczegółowego współpraca transnarodowa przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie dotacyjne. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	PLBCO01	Liczba pracowników instytucji rynku pracy objętych wsparciem w programie	osoby	17,00	170,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel	Fundusz	Kategoria	Nr	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa lub	Rok	Cel końcowy	Źródło	Uwagi
-----------	-----	---------	-----------	----	----------	-----------	--------------------	-----	-------------	--------	-------

	szczegółowy		regionu	identyfikacyjny		miary	wartość odniesienia	odniesienia	(2029)	danych	
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	119,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	139. Działania na rzecz modernizacji i wzmocnienia instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i dopasowanej do potrzeb pomocy	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	01. Dotacja	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

7	ESO4.2	EFS+	Przejscie	09. Nie dotyczy	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.2	EFS+	Przejscie	02. Uwzględnianie aspektu płci	1 330 000,00
7	ESO4.2	Ogółem			1 330 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Na rynku pracy nadal występują różnice w poziomie zatrudnienia i wynagrodzenia kobiet i mężczyzn.

Pomimo wzrastającego od lat udziału kobiet na rynku pracy, to nadal prawidłowością jest, że wśród pracujących więcej jest mężczyzn. Uwzględniając dane GUS za 2020 r. (Rocznik Statystyczny Pracy 2021) wskaźnik aktywności zawodowej jest wyraźnie wyższy dla mężczyzn niż kobiet i wyniósł dla województwa dolnośląskiego odpowiednio 65,9% mężczyzn i 49,5% kobiet. Wśród kobiet biernych zawodowo (61,4% z ogółu biernych zawodowo), aż 12,2% to osoby, które zrezygnowały z pracy na skutek obowiązków rodzinnych, natomiast wśród mężczyzn wskaźnik ten wynosi zaledwie 1,4% (dane GUS - Aktywność ekonomiczna ludności Polski – 1 kwartał 2022 r.). Pomimo wielu działań podejmowanych na rzecz równouprawnienia płci, kobiety na rynku pracy znajdują się w gorszej sytuacji niż mężczyźni. Otrzymują niższe wynagrodzenie i mają mniejsze możliwości awansu. Różnica w średnich wynagrodzeniach przyznawanych kobietom i mężczyznom w Polsce wynosi 19,9% (Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2018 roku, dokument opublikowany przez Główny Urząd Statystyczny 26 lutego 2020 r.).

Dostrzegamy również występowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć, orientację seksualną lub inne cechy.

Z tego względu zaplanowano wsparcie w celu wyrównywania szans na równe traktowanie wszystkich osób w życiu społecznym i funkcjonowaniu na rynku.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się:

- wdrażanie rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawności, wiek lub orientację seksualną;
- realizację działań z zakresu zapobiegania dyskryminacji w tym zwłaszcza ze względu na płeć i orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek w placówkach edukacyjnych skierowanych do uczniów, nauczycieli, kadry pedagogicznej oraz rodziców;
- wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych ze względu na płeć, orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek oraz ich rodziców/opiekunów prawnych;

- wsparcie dzieci i młodzieży w wieku szkolnym w zakresie zapewnienia dobrostanu psycho-fizycznego poprzez rozwój umiejętności osobistych, społecznych, obywatelskich oraz kreowania postaw tolerancyjnych (w tym wdrażanie modeli opracowanych w ramach PO WER dot. przeciwdziałania agresji w szkole);
- wsparcie pracodawców w zakresie wdrażania rozwiązań systemowych wspierających równe traktowanie i niedyskryminację pracowników;
- zwiększenie kompetencji pracowników służby zdrowia w zakresie usuwania barier wynikających z dyskryminacji i stereotypów;
- wsparcie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w zakresie realizacji aktywnych działań zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, orientację seksualną, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, przeciwdziałania mobbingowi i stereotypom;
- inicjatywy lokalne na obszarach wiejskich i wiejsko- miejskich mające na celu uświadamianie społeczności lokalnych o istniejącym problemie dyskryminacji i realizację działań zapobiegawczych.

W ramach wsparcia organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych możliwe będzie:

- wsparcie dialogu międzysektorowego i budowa potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
- wzmacnianie działań rzeczniczych;
- wzmacnianie działań strażniczych;
- edukacja liderów lokalnych i przedstawicieli ngo poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;
- wsparcie funkcjonowania think-tank'ów;
- sieciowanie i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych;
- udzielanie partnerom społecznym i ngo usług doradczych, prawnych, księgowych;
- wzmacnianie przedstawicieli partnerów społecznych i ngo w strukturach dialogu społecznego;
- wzmacniania wojewódzkich struktur federacyjnych ngo;
- wzmacniania przedsiębiorstw organizacji społeczeństwa obywatelskiego w strukturach dialogu społecznego
- profesjonalizacja partnerów społecznych oraz ngo i działań przez nich prowadzonych;
- zwiększanie dostępności partnerów społecznych i ich działań,
- wzmacniania potencjału kadrowego ngo świadczących usługi społeczne;
- zwiększania dostępności organizacji pozarządowych i ich działań.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, pracodawcy i ich pracownicy, osoby dyskryminowane, partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, rodzice i opiekunowie osób dyskryminowanych, dzieci i młodzież w wieku szkolnym, nauczyciele, pracownicy służby zdrowia.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano m.in. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy ponadnarodowej w obszarach wsparcia EFS+ na poziomie krajowym.

Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS 2021-2027, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel	Fundusz	Kategoria	Nr	Wskaźnik	Jednostka	Cel pośredni	Cel końcowy
-----------	-----	---------	-----------	----	----------	-----------	--------------	-------------

	szczegółowy		regionu	identyfikacyjny		miary	(2024)	(2029)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	PLCCO01	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	osoby	42,00	1 386,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	PLCCR01	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	osoby	0,00	2022	970,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	152. Działania na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym	5 000 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			5 000 000,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejście	01. Dotacja	5 000 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			5 000 000,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

7	ESO4.3	EFS+	Przejsście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	5 000 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			5 000 000,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejsście	07. Budowanie zdolności partnerów społecznych	250 000,00
7	ESO4.3	EFS+	Przejsście	08. Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	250 000,00
7	ESO4.3	EFS+	Przejsście	09. Nie dotyczy	4 500 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			5 000 000,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.3	EFS+	Przejsście	01. Ukierunkowanie na aspekt płci	5 000 000,00
7	ESO4.3	Ogółem			5 000 000,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Na znaczeniu zyskują działania zmierzające do opracowania systemu zachęt związanych z utrzymaniem w zatrudnieniu osób osiągających wiek emerytalny, a zdolnych do dalszej aktywności zawodowej. W województwie dolnośląskim prognozuje się, że na przestrzeni lat 2013-2050 nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o blisko 38%, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o blisko 26%. Kluczowe wobec powyższego jest, aby zarówno pracodawcy, jak i pracownicy mogli dostosować się do teraźniejszych oraz przyszłych warunków i zmian.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz pracodawców i ich pracowników. Obejmie rozwój kompetencji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami pracodawców oraz kompleksowe usługi rozwojowe odpowiadające na ich potrzeby. Wsparcie udzielane będzie z wykorzystaniem popytowego mechanizmu finansowania usług rozwojowych – system popytowy w oparciu o BUR. Podejście to gwarantuje pracodawcy możliwość dokonania samodzielnego wyboru usług odpowiadających w największym stopniu na jego aktualne potrzeby. Preferowane będą usługi rozwojowe przyczyniające się do „zielonej” transformacji.

Interwencja EFS+ w zakresie usług rozwojowych zostanie skoncentrowana w oparciu o potrzeby lokalnego rynku pracy. Wsparcie skierowane będzie również do pracodawców na rozwój elastycznych form zatrudnienia, w tym wprowadzanie pracy zdalnej. Ponadto wspierane będą działania służące wydłużeniu zdolności do pracy osób starszych, uwzględniające zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach, rozwijanie kompetencji osób starszych, promowanie zdrowego i aktywnego starzenia się.

Wsparcie finansowe ukierunkowane będzie również na działania w zakresie realizacji procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement - dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa.

Finansowane będą także programy profilaktyczne chorób związanych z miejscem pracy, działania dotyczące rehabilitacji umożliwiającej powrót na rynek pracy osób zarejestrowanych jako bezrobotne lub zapobiegające ograniczeniu aktywności zawodowej pracowników z powodu choroby. Przewiduje się

również możliwość realizacji projektów dot. eliminacji zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.

Szczegółowy zakres wsparcia w zakresie zdrowia będzie określony przed rozpoczęciem naborów na podstawie sporządzonych analiz lub, dokumentów strategicznych na poziomie wojewódzkim i krajowym

Jednocześnie finansowane będą działania dotyczące wsparcia dialogu społecznego i budowania zdolności partnerów społecznych. Działania te będą się przyczyniały do dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian i wydłużania ich aktywności zawodowej.

Możliwe będzie:

- wsparcie dialogu międzysektorowego i budowa potencjału partnerów społecznych;
- wzmacnianie działań rzeczniczych;
- wzmacnianie działań strażniczych;
- edukacja liderów lokalnych poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;
- wsparcie funkcjonowania think-tank'ów;
- sieciowanie i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych;
- udzielanie partnerom społecznym usług doradczych, prawnych, księgowych;
- wzmacnianie przedstawicieli partnerów społecznych w strukturach dialogu społecznego;
- profesjonalizacja partnerów społecznych i działań przez nich prowadzonych;
- zwiększanie dostępności partnerów społecznych i ich działań,

Na wsparcie potencjału partnerów społecznych (cs d) planuje się przeznaczyć 0,75% alokacji CP4 EFS+. Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności partnerów społecznych w celu d, zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności w obszarach wszystkich celów EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pracodawcy i ich pracownicy, osoby kwalifikujące się do wsparcia typu outplacement, osoby bezrobotne oraz pracujące w zakresie programów profilaktycznych i rehabilitacji, partnerzy społeczni.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Ze względu na specyfikę wskazanego obszaru wsparcia nie wyklucza się w ramach tego celu szczegółowego możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych. Planuje się umożliwienie realizacji projektów z partnerami z regionów przygranicznych w obszarze współpracy przedsiębiorstw w zakresie wprowadzania efektywnych rozwiązań dotyczących wspierania pracowników i przedsiębiorstw, w tym w zakresie adaptacyjności do zmian na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na pograniczu oraz w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia pracowników i pracodawców. W poziomie wdrożeniowym określone zostaną specjalne preferencje dla projektów uwzględniających aspekt transgraniczny (wykorzystane mogą być m.in. takie instrumenty jak: kryteria premiujące projekty uwzględniające komponent transgraniczny, typy interwencji z obowiązkowym komponentem transgranicznym (w zależności od potrzeb), specjalne konkursy dla projektów zawierających komponent transgraniczny).

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCO08	Liczba osób objętych wsparciem w obszarze zdrowia	osoby	544,00	16 322,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCO01	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni	przedsiębiorstwa	175,00	2 838,00

					i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługami rozwojowymi			
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCO06	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu outplacementu	osoby	65,00	665,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCR01	Liczba pracowników, którzy uzyskali kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w usłudze rozwojowej	osoby	0,00	2022	2 231,00	SL	
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	PLDCR02	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacementu/adaptacji środowiska pracy/elastycznych form zatrudnienia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	0,00	2022	445,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	34 628 971,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	147. Działania zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	3 250 000,00
7	ESO4.4	Ogółem			37 878 971,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	01. Dotacja	37 878 971,00

7	ESO4.4	Ogółem			37 878 971,00
---	--------	--------	--	--	---------------

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	37 878 971,00
7	ESO4.4	Ogółem			37 878 971,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	1 893 948,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	07. Budowanie zdolności partnerów społecznych	3 459 729,00
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	32 525 294,00
7	ESO4.4	Ogółem			37 878 971,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.4	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	37 878 971,00
7	ESO4.4	Ogółem			37 878 971,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Analiza zjawiska ubóstwa w kontekście zróżnicowań terytorialnych wykazuje, że w 2019 roku Dolny Śląsk znalazł się w grupie 4 województw, których mieszkańcy są najmniej dotknięci problemem ubóstwa skrajnego i ustawowego. Równocześnie dolnośląskie odznacza się znacząco niższym wskaźnikiem ubóstwa relatywnego (8,4%). Niepokojący pozostaje jednak niestabilny poziom ubóstwa skrajnego. Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego w największym stopniu dotyczy mieszkańców wsi, bo aż w 20%. Ponadto, monitorowany przez GUS wskaźnik zasięgu sfery niedostatku wykazuje zarówno w Polsce, jak i na Dolnym Śląsku wysoki poziom (odpowiednio w 2019r. 39,4% i 31,1%). Niestety, pomimo spadku jego wartości w stosunku do lat 2016-2018, jego poziom nadal jest wysoki, co należy ocenić negatywnie. Analizując grupy doświadczające ubóstwa można wskazać na główne przyczyny istnienia tego zjawiska. Przede wszystkim należy do nich bezrobocie, niezarobkowe źródła utrzymania oraz niski poziom wynagrodzenia za wykonywaną pracę. Istotny wpływ na występowanie ubóstwa ma niski poziom wykształcenia. Brak środków finansowych w sposób szczególny dotyka rodziny wielodzietne. Z uwagi na problemy zdrowotne, a więc i zwiększone wydatkowanie na opiekę specjalistyczną, ubóstwa doświadczają m.in. osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny. Ponadto, w związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 obserwowany jest wzrost bezrobocia, co może mieć wpływ na przyrost wskaźników ubóstwa i wykluczenia. Biorąc pod uwagę złożoną strukturę tych problemów aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych lub już wykluczonych społecznie stanowi wyzwanie, którego realizacja wymaga kompleksowego wsparcia.

W zakresie aktywnej integracji działania obejmować będą poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, a także osoby bierne zawodowo przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. W ramach wsparcia wykorzystane zostaną główne instrumenty aktywizacji, tj.: społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej, a także instrumenty towarzyszące związane m.in. z poprawą warunków mieszkaniowych, uczestnictwem w kulturze, sporcie, rekreacji itd. Uczestnikom oferowane będą także usługi specjalistycznego poradnictwa m.in. prawnego, rodzinnego, psychologicznego oraz usługi związane z profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów w tych obszarach. Możliwe będzie włączenie w zakres wsparcia także usług społecznych (charakterystyczne dla innych celów EFS+), pod warunkiem, że będzie ono miało charakter uzupełniający/ towarzyszący do działań głównych oraz będzie służyć realizacji wsparcia. Instrumenty aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej mogą być realizowane przez wszystkie podmioty realizujące wsparcie.

W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Wsparcie będzie obejmowało powyżej opisane instrumenty oraz działania związane z:

- włączaniem przedstawicieli mniejszości do systemu edukacji powszechnej;
- integracją mniejszości ze społecznościami lokalnymi;

- tworzeniem punktów pomocowych w tym świetlic, centrów aktywności, punktów informacyjnych itp.;
- równouprawnieniem kobiet i przeciwdziałaniu stereotypom funkcjonującym w mniejszościach uniemożliwiających funkcjonowanie na rynku pracy i w systemie edukacji;
- tworzeniem i funkcjonowaniem organizacji społeczeństwa obywatelskiego reprezentujących interesy mniejszości w tym rozwój ich struktur zgodnie z zakresem opisanym w celu k.

W ramach celu h przewiduje się przeznaczenie na działania na rzecz społeczności Romskiej oraz innych mniejszości co najmniej 3 000 000 EUR. W przypadku braku zainteresowania potencjalnych beneficjentów alokacja może ulec zmniejszeniu i wykorzystana na inne działania.

W ramach działania udzielane będzie wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowanie podmiotów reintegracyjnych tj. podmiotów zatrudnienia socjalnego (centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej) oraz warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej. Wsparcie w ramach WTZ i ZAZ może być zapewnione przez ograniczony czas dla konkretnego uczestnika (1-2 lata). Warunkiem wsparcia w ramach WTZ jest zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). Wsparcie w ramach ZAZ jest możliwe pod warunkiem, że 5-10% uczestników ZAZ wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w Urzędzie Pracy.

W ramach celu szczegółowego możliwe będą również inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich, w tym w szczególności grup narażonych na marginalizację (biernych zawodowo, kobiet, osób z niepełnosprawnością). Projekty te mogą dotyczyć np. aktywizacji społeczno-zawodowej, integracji osób z niepełnosprawnościami oraz innych lokalnych inicjatyw związanych z zapobieganiem wykluczeniu społecznemu.

W ramach celu szczegółowego wsparcie sektora ekonomii społecznej będzie realizowane zgodnie z założeniami przyjętymi w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej, w szczególności poprzez:

- usługi wsparcia rozwoju ekonomii społecznej – usługi animacji oraz wsparcia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i istniejących przedsiębiorstw społecznych (w tym wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji w przedsiębiorstwach społecznych);
- bezzwrotne wsparcie finansowe na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i ich utrzymanie przez 12 miesięcy.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4 EFS+.

Wsparcie z zakresu aktywizacji zawodowej skierowane do osób w wieku od 18 do 30 lat będzie realizowane zgodnie z zaleceniami Rady „Pomost do

zatrudnienia – Wzmocnienie gwarancji dla młodzieży”. Działania wpisujące się w zalecenia przewidziano w ramach celów: a) i h). Łączna koncentracja tematyczna wyniesie ok. 10% alokacji CP4 EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym osoby lub rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich otoczenie, osoby bierne zawodowo i ich otoczenie, osoby należące do społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie i inne mniejszości narodowe/etniczne, osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie, przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty ekonomii społecznej, otoczenie sektora ekonomii społecznej, podmioty reintegracyjne, podmioty uprawnione do tworzenia podmiotów o charakterze reintegracyjnym, podmioty uprawnione do tworzenia przedsiębiorstw społecznych, ofiary przestępstw oraz przemocy, a także dzieci przebywające w pieczy zastępczej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią

kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania realizowane w ramach celu szczegółowego są komplementarne do Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – wpisują się w wyzwanie dotyczące wzrostu poziomu dobrobytu założone w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Poprzez realizację działań w zakresie wsparcia sektora ES oraz w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób będących w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy zakłada się np. wzrost współczynnika aktywności zawodowej i uczestnictwa w życiu społecznym osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, co wpłynie na zmniejszenie poziomu i skutków ubóstwa, a tym samym przyczyni się do wzrostu poziomu dobrobytu założonego w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano np. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+. Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	581,00	12 891,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	EECO07	Osoby młode w wieku 18–29 lat	osoby	100,00	3 330,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	EECO15	Mniejszości (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie)	osoby	93,00	931,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	podmioty	25,00	630,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	9 024,00	SL	
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	0,00	2022	387,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	136. Wsparcie specjalne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	20 000 000,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	138. Wsparcie na rzecz gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	12 271 921,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	154. Środki na rzecz poprawy dostępu grup zmarginalizowanych, takich jak Romowie, do edukacji i zatrudnienia, a także na rzecz promowania ich włączenia społecznego	3 000 000,00
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	163. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	27 389 819,00
7	ESO4.8	Ogółem			62 661 740,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	01. Dotacja	62 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			62 661 740,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	62 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			62 661 740,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	62 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			62 661 740,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.8	EFS+	Przejsście	02. Uwzględnianie aspektu płci	62 661 740,00
7	ESO4.8	Ogółem			62 661 740,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Województwo Dolnośląskie plasuje się w czołówce regionów w Polsce (4. Miejsce) w największym stopniu zamieszkałych przez migrantów zagranicznych. Obserwuje się silną koncentrację cudzoziemców przy ośrodkach miejskich oraz ich obszarach funkcjonalnych, a także kontynuację ich napływu. Niesie to za sobą potrzebę wsparcia tych grup, w celu zapewnienia jak najbardziej efektywnego uczestnictwa w społeczeństwie i udziału w rozwoju gospodarczym regionu.

Wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację społeczną oraz zawodową obywateli państw trzecich (OPT). Wskazane działania będą realizowane w formie usług pozwalających im na pełniejsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie, w tym:

1. Integracja zawodowa obywateli państw trzecich i ich rodzin;
2. Integracja społeczna obywateli państw trzecich i ich rodzin;
3. Usługi społeczne dla obywateli państw trzecich – w szczególności mieszkania wspomagane;
4. Działania na rzecz społeczności przyjmującej (łącznie z grupą docelową, tj. obywatelami państw trzecich i ich rodzinami);
5. Wsparcie będzie udzielane także na budowanie potencjału instytucjonalnego i wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej struktur np. pomocy społecznej, usług medycznych, wsparcia psychologicznego, rynku pracy oraz systemu edukacji, a także organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu świadczenia przez te podmioty usług wysokiej jakości na rzecz migrantów OPT (np. szkolenie kadr pracujących z migrantami OPT, doskonalenie nauczycieli w zakresie prowadzenia zajęć z cudzoziemcami, wdrażania nowych rozwiązań w pracy z uczniem obcojęzycznym, nauczania języka polskiego jako języka obcego, kształcenia i pracy asystenta kulturowego oraz zapewnienie dostępu do tłumaczy);
6. Finansowanie tworzenia i funkcjonowania nowych punktów pomocowych i centrów integracji cudzoziemców świadczących wsparcie na rzecz obywateli państw trzecich, w zależności od zdiagnozowanych potrzeb lokalnych;

7. Wsparcie w zakresie nostryfikacji dyplomów i potwierdzania kwalifikacji i umiejętności.

Wsparcie opisane powyżej będzie realizowane z zachowaniem demarkacji i unikania podwójnego dofinansowania z działaniami finansowanymi ze środków krajowych oraz programu FERS.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4 EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Obywatele państw trzecich, ich rodziny i otoczenie, społeczność przyjmująca, podmioty tworzące nowe punkty pomocowe świadczące wsparcie na rzecz obywateli państw trzecich, pracodawcy, pracownicy struktur np. pomocy społecznej, rynku pracy, systemu edukacji oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jednostki samorządu terytorialnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie

sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach celu szczegółowego realizowane będą projekty mające oddziaływanie europejskie, np. w zakresie zwiększenia integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich (w tym migrantów) na obszarze Unii Europejskiej. Zaplanowane działania są również komplementarne z działaniami wynikającymi z programu o charakterze międzyregionalnym: Interreg Europa 2021-2027.

Działania realizowane w ramach celu szczegółowego wpisują się w wyzwanie dotyczące wzrostu poziomu dobrobytu założonego w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. W Strategii zapisano, że obszar polityki Edukacja przyczynia się do wzmocnienia społecznego wymiaru Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Ten obszar polityki obejmuje cztery obszary: edukację, naukę, szanse na zatrudnienie i integrację migrantów. Obszar polityki edukacja przyczynia się do wzrostu dobrobytu, który zakłada dostęp do wysokiej jakości edukacji i szkoleń dla wszystkich, skuteczny i integracyjny system opieki społecznej oraz dobrze funkcjonujący rynek pracy wspierający mobilność geograficzną, zawodową i społeczno-ekonomiczną.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	EECO13	Obywatele państw trzecich	osoby	474,00	15 787,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	11 051,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejście	157. Działania na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich	29 341 403,00

7	ESO4.9	Ogółem			29 341 403,00
---	--------	--------	--	--	---------------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejsście	01. Dotacja	29 341 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			29 341 403,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejsście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	29 341 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			29 341 403,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejsście	09. Nie dotyczy	29 341 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			29 341 403,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.9	EFS+	Przejsście	02. Uwzględnianie aspektu płci	29 341 403,00
7	ESO4.9	Ogółem			29 341 403,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Ze względu na zmieniającą się strukturę społeczną, większy odsetek osób starszych oraz często potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, istotne staje się poszerzenie ofert usług opiekuńczych i asystenckich. Zmiany w zakresie dostępności do usług oraz modernizacja sieci socjalnej przyczynią się również do korzystnych zmian w zakresie sytuacji społeczno- gospodarczej mieszkańców regionu, poprzez aktywizację zawodową członków rodzin.

Wsparcie ukierunkowane będzie na proces deinstytucjonalizacji podmiotów realizujących wsparcie całodobowe, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, skierowanych do osób wymagających wsparcia np. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Podstawowym celem interwencji będzie zwiększenie dostępności, jakości i trwałości świadczonych usług w społeczności lokalnej. Interwencja będzie realizowana z uwzględnieniem regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Wsparciem objęte będą działania na rzecz usług społecznych i zdrowotnych, w tym:

- rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności usług asystencji osobistej oraz opiekuńczych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu wraz ze wsparciem towarzyszącym zwiększającym szanse na niezależne życie (w tym wsparcie psychologiczne). Dopuszcza się możliwość świadczenia tych działań w formie e-usług;
- tworzenie miejsc i świadczenie usług opiekuńczych w społeczności lokalnej, w tym specjalistycznych świadczonych w ramach placówek zapewniających dzienną i całodobową opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- wsparcie dla opiekunów faktycznych w tym opieka wytchnieniowa;
- kształcenie kandydatów oraz kadr świadczących usługi społeczne, w tym opiekunów i asystentów oraz opiekunów faktycznych w zakresie świadczenia usług w społeczności lokalnej;
- tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług;
- rozwój mieszkalnictwa wspomagane, mieszkań chronionych, wytchnieniowych, rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego oraz innych rozwiązań;
- wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całodobowych o charakterze długoterminowym., polegające na rozwoju nierezydencjalnych i nieizolowanych form wsparcia dziennego, środowiskowego, wsparcia wytchnieniowego, wspomaganie w domu oraz tworzenia partnerstw z innymi

dostawcami usług w celu deinstytucjonalizacji;

- wsparcie procesu usamodzielnienia osób przebywających w placówkach całodobowych;
- wsparcie działań zapobiegających umieszczaniu osób wymagających wsparcia w placówkach całodobowych długoterminowych;
- upowszechnianie form wspólnego zamieszkiwania osób niespokrewnionych oraz form zamieszkiwania dziennego lub całodobowego opiekunów w mieszkaniach osób wymagających wsparcia wraz z niezbędnymi usługami, a także rodzinne domy pomocy. Wsparcie to musi zapewniać odbiorcom możliwość niezależnego życia i włączenia społecznego zgodnie z artykułem 19 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, Komentrzem ogólnym nr 5 do tej Konwencji i Uwagami Podsumowującymi Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ;
- wsparcie usług społecznych świadczonych w ramach gospodarstw opiekuńczych;

Rozwój systemu wsparcia dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej w zakresie: superwizji, coachingu i mentoringu będzie możliwy jako element projektu.

- rozwój środowiskowych i dziennych centrów zdrowia psychicznego i innych form środowiskowego wsparcia psychicznego dla dorosłych;
- Programy profilaktyki chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu zgodne z dokumentami strategicznymi takimi jak: Mapy potrzeb zdrowotnych dla województwa dolnośląskiego, Wojewódzki Plan Transformacji Województwa Dolnośląskiego 2022-2026, Zdrowa Przyszłość Ramy Strategiczne Rozwoju Systemu Ochrony Zdrowia na lata 2021–2027 lub innymi wskazującymi istotne problemy zdrowotne regionu;
- wsparcie kadr systemu opieki długoterminowej realizowane jako element projektu komplementarnie do projektów realizowanych w programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS):
 - a) działania mające na celu zachęcanie, szkolenie i oferowanie młodym ludziom doświadczenia zawodowego w wielu różnych zawodach związanych z opieką długoterminową;
 - b) działania wspierające rozwój kariery pracowników opieki długoterminowej, w tym strategię ich zatrzymywania.
 - c) podnoszenie umiejętności i przekwalifikowywanie personelu medycznego, personelu opieki długoterminowej/ hospicyjnej i opiekunów nieformalnych;
- Wsparcie tworzenia, i funkcjonowania DDOM.

Programy profilaktyczne i inne usługi zdrowotne finansowane z EFS+ będą zapewniały np. dostępność i udział osób w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, wsparcie białych plam w dostępie do usług i promowanie koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej. Programy profilaktyczne i usługi zdrowotne finansowane z EFS+ nie będą obejmować leczenia i zabiegów medycznych innych niż na potrzeby diagnostyki.

Działania w celu k) z zakresu deinstytucjonalizacji opieki będą ukierunkowane na realizację usług dostarczanych w środowisku zamieszkania odbiorców.

Jednocześnie finansowane będą działania dotyczące wsparcia dialogu obywatelskiego, tj. budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Powyższe działania mogą być realizowane poprzez budowę i rozwój sieci współpracy organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w obszarze celu k.

Przewiduje się wsparcie w zakresie:

- wzmacniania działań rzeczniczych ngo;
- wzmacniania działań strażniczych;
- edukacji liderów lokalnych i przedstawicieli ngo poprzez szkolenia, mentoring, coaching, studia podyplomowe, przeciwdziałanie wypaleniu społecznikowskiemu;
- wsparcia funkcjonowania think tank'ów;
- sieciowania i budowania partnerstw, w tym partnerstw międzysektorowych i branżowych;
- udzielania ngo usług doradczych, prawnych, księgowych;
- wzmacniania wojewódzkich struktur federacyjnych ngo;
- wzmacniania przedsiębiorstw organizacji społeczeństwa obywatelskiego w strukturach dialogu społecznego;
- edukacji o społeczeństwie obywatelskim;
- profesjonalizacji organizacji społeczeństwa obywatelskiego i działań przez nie prowadzonych;
- wzmacniania potencjału kadrowego ngo świadczących usługi społeczne;
- zwiększania dostępności organizacji pozarządowych i ich działań.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f, h, i, k oraz l.

Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Na wsparcie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego (cs k) planuje się przeznaczyć 0,75% alokacji CP4 EFS+. Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu k, zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności w obszarach wszystkich celów EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa, w szczególności osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich rodziny (w tym opiekunowie faktyczni osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu), osoby z niepełnosprawnościami, adresaci usług opiekuńczych, wytnieniowych oraz usług asystencji, osoby wskazane do objęcia wsparciem w programach polityki zdrowotnej, osoby z problemami zdrowia psychicznego, pracownicy podmiotów leczniczych; pracownicy i wolontariusze organizacji społeczeństwa obywatelskiego; osoby zawodowo świadczące usługi społeczne, w tym opiekuńcze lub asystenckie oraz kandydaci do świadczenia tych usług, osoby zawodowo świadczące usługi opieki długoterminowej, kandydaci do świadczenia tych usług oraz opiekunowie faktyczni, pracownicy i klienci j.s.t. planujące uruchomienie Centrum Usług Społecznych lub już posiadające taką strukturę.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania realizowane w ramach celu szczegółowego są komplementarne do Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – wpisują się w wyzwanie dotyczące wzrostu poziomu dobrobytu, a w szczególności w obszar polityki Zdrowie, założone w Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. W Strategii zapisano, że zdrowa populacja w regionie Morza Bałtyckiego jest warunkiem wstępnym produktywności, konkurencyjności gospodarczej i dalszego rozwoju. Działania poprawiające jakość zdrowia oraz sytuację gospodarczą mieszkańców województwa dolnośląskiego, zaplanowane w ramach celu szczegółowego, są komplementarne do założeń przyjętych w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Realizacja usług społecznych i zdrowotnych przyczyni się do poprawy i promowania zdrowia ludzkiego z uwzględnieniem aspektów społecznych w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi.

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano np. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+. Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	DOL3P	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	DOL4P	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	3,00	7,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLDKCO01	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	szt.	1,00	5,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLKLC002	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	273,00	9 096,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0,00	2022	134,00	SL	
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	PLKLCR03	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	0,00	2022	34,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel	Fundusz	Kategoria	Kod	Kwota (w
-----------	-----	---------	-----------	-----	----------

	szczegółowy		regionu		EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	75 318 614,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	160. Działania na rzecz poprawy dostępności, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	4 387 500,00
7	ESO4.11	Ogółem			79 706 114,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	01. Dotacja	79 706 114,00
7	ESO4.11	Ogółem			79 706 114,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	18 130 612,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	2 000 000,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	59 575 502,00
7	ESO4.11	Ogółem			79 706 114,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	08. Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	3 459 729,00
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	76 249 385,00
7	ESO4.11	Ogółem			79 709 114,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.11	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	79 706 114,00
7	ESO4.11	Ogółem			79 706 114,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

W ramach systemu pomocy społecznej realizowany jest szereg działań mających na celu wsparcie rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obowiązujące przepisy wyznaczają dwa kierunki działań, tj. utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku oraz zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców. W powyższym kontekście ważnym aspektem jest odpowiednie ukierunkowanie rozwoju i koordynacji usług instytucji społecznych działających na polu pomocy rodzinie.

Jednocześnie, jedną z najbardziej wykluczonych grup społecznych są osoby w kryzysie bezdomności. Wyniki przeprowadzonego w 2019 roku ogólnopolskiego badania liczby osób w kryzysie bezdomności wskazują, że województwo dolnośląskie znajduje się w czołówce regionów (4 pozycja) z ponad 2,8 tys. osobami w kryzysie bezdomności. Jest to zjawisko szczególnie złożone, wielowymiarowe, różnorodnie uwarunkowane i dynamiczne, dlatego przeciwdziałanie i rozwiązywanie tego problemu jest niezwykle trudne, wymagające nie tylko szybkiej interwencji, lecz wskazania skutecznych sposobów wyjścia z trudnej sytuacji. W związku z powyższym planuje się świadczenie usług dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym oraz osób w kryzysie bezdomności, w tym np.: rozwój usług środowiskowych (np. streetworking). Interwencja będzie realizowana z uwzględnieniem regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Realizowane będą działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym:

- wsparcie usług na rzecz rodziny, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, np. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, rodziny wspierające, interwencja kryzysowa, wsparcie dzieci i rodzin z wykorzystaniem ośrodków oferujących wsparcie dzienne lub całodobowe: turnusowe i krótkookresowe, w tym o charakterze specjalistycznym (również w formach mieszkań wspomaganych), działania na rzecz zwiększenia partycypacji dzieci w procesie ich wspierania;
- wsparcie usług na rzecz systemu pieczy zastępczej w tym: działania ośrodka adopcyjnego i realizacja usług społecznych i zdrowotnych w ramach wsparcia preadopcyjnego. W ramach kompleksowego wsparcia osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą i inne instytucje całodobowe udzielane będzie wsparcie obejmujące np. usługi opiekunów/asystentów usamodzielniania, budowanie kręgów wsparcia, mieszkania z usługami i dofinansowanie najmu, wdrożenie metody „usamodzielniania na próbę”;
- wsparcie usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie;
- działania na rzecz profilaktyki bezdomności/ wykluczenia mieszkaniowego oraz wsparcie usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym (w tym wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących

wsparcie społeczne i mieszkaniowe, w tym model Najpierw Mieszkanie);

- działania skierowane do dzieci i młodzieży (oraz ich otoczenia) na rzecz profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych;
- podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej;
- projekty na rzecz integracji dla osób przebywających w Zakładach Poprawczych, Schroniskach dla Nieletnich, Ośrodkach Kuratorskich, Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i ich otoczenia przy wykorzystaniu instrumentów aktywnej integracji opisanych w cs h). Wspierana będzie również kadra realizująca działania na rzecz osób przebywających w tych podmiotów;
- rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, mieszkań chronionych, mieszkań wytnieniowych, rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego i innych rozwiązań łączących wsparcie mieszkaniowe i usługi,
- rozwój mieszkalnictwa tymczasowego i usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa, w szczególności osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, dzieci, młodzież i młodzi dorośli, wraz z otoczeniem wymagający wsparcia, w tym przebywający w instytucjonalnej pieczy zastępczej i innych placówkach całodobowych o charakterze długoterminowym, osoby, do których adresowane są usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Młodzież przebywająca w ZP, SdN, OK, MOW i MOS i ich otoczenie oraz kadra świadcząca usługi w tych podmiotach, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, ich otoczenie.

Rodziny z dziećmi doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawcze, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, osoby objęte działaniami interwencji kryzysowej, ofiary przemocy i ich otoczenie, kadry realizujące wsparcie na rzecz dzieci i rodzin z dziećmi oraz systemu pieczy zastępczej, kadry instytucji pomocy i integracji społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Działania zaplanowane w celu szczegółowym wpisują się w cel główny Strategii UE dla Morza Bałtyckiego dotyczący wzrostu poziomu dobrobytu – rozwój usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz działania wspierające system adopcji wprost przyczyniają się do realizacji

jednego z praw dziecka – prawo do wychowania w rodzinie i kontaktów z rodzicami w przypadku rozłączenia z nimi, prawo poznania rodziców, jeżeli to możliwe, a tym samym realizują założenia Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach celu szczegółowego będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano np. działania wspierające funkcjonowanie sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+. Działania te umożliwią wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań oraz zapewnią rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	EECO01	Całkowita liczba uczestników	osoby	188,00	6 260,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy	Źródło danych	Uwagi
-----------	-----------------	---------	-------------------	--------------------	----------	-----------------	--	-----------------	-------------	---------------	-------

									(2029)		
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	3 756,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	01. Dotacja	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

7	ESO4.12	EFS+	Przejscie	09. Nie dotyczy	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
7	ESO4.12	EFS+	Przejscie	02. Uwzględnianie aspektu płci	15 731 577,00
7	ESO4.12	Ogółem			15 731 577,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 8. Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Wciąż zmieniający się rynek pracy oraz nowe trendy gospodarcze i dynamicznie rozwijające się społeczeństwo wiedzy, wymuszają odpowiednie dostosowanie programów edukacji i metod nauczania, dlatego już od wczesnego etapu edukacji niezwykle istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój kompetencji kluczowych oraz umiejętności, o których mowa w Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Istotne w tym aspekcie jest również dokładne rozpoznanie oczekiwań pracodawców oraz wspieranie ich aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia uczniów. Wspieranie tworzenia nowych form i kierunków kształcenia przyczyni się do poszerzenia możliwości zdobywania przez uczniów wiedzy teoretycznej i praktycznej adekwatnej do wymagań współczesnej gospodarki.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz zwiększonej dostępności do edukacji przedszkolnej oraz rozwój kształcenia ogólnego i zawodowego z uwzględnieniem edukacji włączającej. Istotne będzie zapewnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji dla uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji z obszarów marginalizowanych, wykluczonych społecznie i zagrożonych wypadnięciem z systemu edukacji, w tym dla uczniów ze szkół na obszarach wiejskich oraz obszarów tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze.

Ważnym elementem wsparcia będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i kadry zarządzającej systemem oświaty. Wspierane będą również działania z zakresu edukacji ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym, prowadzące w efekcie do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wsparciu podlegać będą np.:

1. Upowszechnianie dostępu do edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, dodatkowe zajęcia edukacyjne, wczesne wspomaganie rozwoju i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej;

2. Wsparcie kształcenia ogólnego np. poprzez kształtowanie kompetencji kluczowych oraz umiejętności podstawowych i przekrojowych, w tym umiejętności społecznych, obywatelskich, wspieranie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, doradztwo edukacyjno-zawodowe, zwiększenie oferty form pozaszkolnych, wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi, wsparcie uczniów ze szkół na obszarach wiejskich oraz obszarów tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze, , doskonalenie kadry pedagogicznej i zarządzającej, programy pomocy stypendialnej, programy mające na celu podniesienie zdawalności i wyników egzaminów zewnętrznych, możliwość realizacji kursów kwalifikacyjnych lub kursów zawodowych dla uczniów szkół ogólnokształcących, którzy ukończyli 15 lat;

3. Wsparcie kształcenia zawodowego oraz dostosowanie jego kierunków do uwarunkowań rynku pracy, gospodarki i wymogów ochrony klimatu, np. poprzez kształtowanie umiejętności zawodowych uczniów, w szczególności w formach praktycznych, nabywanie przez nich dodatkowych umiejętności zawodowych, uprawnień zawodowych i kwalifikacji rynkowych zwiększających ich szanse na rynku pracy, staże i praktyki zagraniczne dla uczniów i kadry zawodowego szkolnictwa średniego, w szczególności w zakresie podnoszenia umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej transformacji, tworzenie nowych kierunków kształcenia, tworzenie klas patronackich, zapewnienie aktywnego udziału pracodawców w procesie edukacyjnym, doradztwo edukacyjno-zawodowe, poprawę bazy dydaktycznej szkół zawodowych, szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe do potrzeb nowoczesnego nauczania, doskonalenie kadr pedagogicznych i zarządzających, programy pomocy stypendialnej);

W zakresie typu operacji 2 i 3 wspierane będą działania na rzecz budowania i wzmacniania wśród uczniów umiejętności STEM/STEAM.

4. Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego uwzględniające potrzeby uczniów z niepełnosprawnością, tj.

- a) tworzenie i wspieranie działań wspomagających integrację w szkołach ogólnych, m.in. przy wykorzystaniu zasobów wiedzy oraz kompetencji kadry ośrodków specjalnych;
- b) tworzenie i wspieranie pozaszkolnych form integracji uczniów z dysfunkcjami ze społeczeństwem;
- c) wspieranie integracji uczniów z dysfunkcjami poprzez świadczenie edukacyjnej opieki wychowawczej, po odbyciu edukacji integracyjnej w szkołach ogólnych, poprzez profesjonalne wsparcie procesu integracji;
- d) wspierany będzie proces przechodzenia z edukacji specjalnej do edukacji włączającej, realizowane będą działania wykorzystujące umiejętności i wiedzę nauczycieli kształcenia specjalnego w szkołach ogólnodostępnych oraz integracja społeczna uczniów z niepełnosprawnościami.

5. Wsparcie działań z zakresu edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju realizowane między innymi z wykorzystaniem potencjału Ośrodków Edukacji Ekologicznej i Lokalnych Grup Działania;

6. Wsparcie obejmie również działania mające na celu dostosowanie istniejących placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

(wykorzystanie modeli wypracowanych w projekcie Przestrzeń dostępnej szkoły), podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych, bezpośrednie wsparcie uczniów, w tym poprzez zapewnienie usług asystenckich dla uczniów;

7. Działania zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, walce ze stereotypami w edukacji dot. wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz wspieraniem wyborów dziewcząt kształcenia w obszarze STEM/ STEAM.

Przewiduje się realizację projektów w zakresie podniesienia wyników maturalnych, pomocy uczniom z niepełnosprawnościami i programów stypendialnych. Projekt dotyczący podniesienia wyników maturalnych skierowany będzie do szkół ponadpodstawowych z niskim poziomem zdawalności egzaminu maturalnego. Projekt pomocy uczniom z niepełnosprawnościami realizowany będzie w postaci stypendiów dla uczniów z niepełnosprawnością ze szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Program stypendialny w zakresie przedmiotów STEAM skierowany będzie do uczniów klas 7 – 8 szkół podstawowych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, czy wykluczonych społecznie.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się preferowanie projektów przyczyniających się do rozwoju sieci „szkół ćwiczeń” oraz skierowanych do już funkcjonujących „szkół ćwiczeń”.

Na działania realizowane w ramach Europejskiej Gwarancji dla Dzieci składają się niektóre operacje przewidziane w cs f), h), i), k) oraz l). Łączna koncentracja tematyczna w tym zakresie wyniesie ok. 3% alokacji CP4EFS+.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Mieszkańcy województwa dolnośląskiego, w tym: dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym; przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego; uczniowie i słuchacze szkół i placówek edukacyjnych; szkoły i placówki, w tym szkoły i oddziały specjalne (instytucje oraz kadra pedagogiczna i zarządzająca); instruktorzy praktycznej nauki zawodu; opiekunowie i rodzice uczniów wspieranych szkół i placówek; osoby, które przedwcześnie opuściły system edukacji i ich otoczenie; pracodawcy, organizacje pozarządowe oraz jednostki publiczne działające w obszarze edukacji ekologicznej, ich pracownicy i wolontariusze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w np. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w np. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz np. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego np. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w np. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w np. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Przewiduje się zastosowanie instrumentów terytorialnych w zakresie edukacji przedszkolnej oraz zawodowej.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizowanych projektów edukacyjnych, szkoleniowych oraz uczenia się przez całe życie współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku z zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej edukacji. Planuje się umożliwienie realizacji projektów polegających na poszukiwaniu

nowych partnerów oraz zacieśnianie współpracy z obecnymi w celu wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Ponadto działania komplementarne będą podejmowane w programie Interreg Europa w ramach grupy obszaru tematycznego objętego CP 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym – cele szczegółowe związane z edukacją (ii), włączeniem społeczno ekonomicznym (iii), integracją obywateli państw trzecich (iv).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	DOL3P	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	288 043,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	DOL4P	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	3,00	7,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	szt.	26,00	859,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejście	PLFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego	osoby	0,00	5 819,00

					uczestniczących w stażach uczniowskich				
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	PLFCO06	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	32,00	520,00	
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	139,00	4 618,00	
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	1 217,00	40 560,00	
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	0,00	11 530,00	

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	23 441,00	SL	
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	PLFCR05	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu	osoby	0,00	2022	362,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	148. Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	19 297 401,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejsście	149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	62 892 204,00

8	ESO4.6	Ogółem			82 189 605,00
---	--------	--------	--	--	---------------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejsie	01. Dotacja	82 189 605,00
8	ESO4.6	Ogółem			82 189 605,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejsie	03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	18 892 246,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejsie	19. Inny rodzaj narzędzia terytorialnego – funkcjonalne obszary miejskie	2 800 000,00
8	ESO4.6	EFS+	Przejsie	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	60 497 359,00
8	ESO4.6	Ogółem			82 189 605,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejsie	09. Nie dotyczy	82 189 605,00
8	ESO4.6	Ogółem			82 189 605,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.6	EFS+	Przejsie	02. Uwzględnianie aspektu płci	82 189 605,00
8	ESO4.6	Ogółem			82 189 605,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1.1. Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Istotnym długoterminowym wyzwaniem jest poprawa sytuacji w obszarze uczenia się przez całe życie. W 2019 r. jedynie 4,8% dorosłych w wieku 25–64 lat uczestniczyło w edukacji formalnej lub pozaformalnej w ciągu ostatnich czterech tygodni przed badaniem (średnia UE: 11,3%). Każda osoba w dzisiejszym społeczeństwie powinna posiadać szeroki zestaw umiejętności i kompetencji, w tym wystarczający poziom umiejętności czytania i pisania, umiejętność rozumowania matematycznego i kompetencji cyfrowych, aby móc w pełni realizować swój potencjał, odgrywać aktywną rolę w społeczeństwie i realizować swoje obowiązki społeczne i obywatelskie. Takie umiejętności są również kluczowe w przypadku dostępu do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej oraz w kontekście uczestniczenia w dalszym kształceniu i szkoleniu. Powszechne zastosowanie nowoczesnych technologii mają wpływ na zwiększone wymagania w zakresie pewnego poziomu kompetencji cyfrowych w ofertach pracy. Coraz większa liczba prostych prac, w których dotychczas wymagano niskich kwalifikacji w zdecydowanej większości będzie także wymagała pewnych podstawowych lub ogólnych umiejętności takich jak np. komunikacja, rozwiązywanie problemów, praca zespołowa, inteligencja emocjonalna. Ważnym problemem w kontekście starzejącego się społeczeństwa regionu oraz narastających braków kadry opieki zdrowotnej jest zapewnienie dostępności usług zdrowotnych między innymi poprzez podnoszenie umiejętności.

Aby zwiększyć uczestnictwo osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie, edukacja powinna wychodzić poza kształcenie w instytucjach systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, obejmując również uczenie się inne niż formalne, ukierunkowane na dopasowanie podaży pracy do popytu na pracę. Jest to szczególnie istotne w kontekście zachodzących przemian demograficznych (postępujące starzenie się zasobów pracy) i konieczności powstrzymywania, poprzedzającej dezaktywację zawodową, dezaktywizacji edukacyjnej.

Celem interwencji jest kształcenie osób dorosłych poprzez:

- usługi rozwojowe w ramach PSF z wykorzystaniem BUR dla osób dorosłych, w tym przede wszystkim dla tych w niekorzystnej sytuacji, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/ kompetencje lub przekwalifikować się ze szczególnym uwzględnieniem w obszarach zielonej i cyfrowej transformacji,

upowszechnienie modelu Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (LOWE), kształcących osoby dorosłe, w tym osoby starsze i osoby o niskich kwalifikacjach.

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Osoby dorosłe z własnej inicjatywy chcące rozwijać kompetencje i kwalifikacje.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Konwencja ONZ) oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja projektów oraz wdrażanie wsparcia w ramach celu szczegółowego realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzontalnych mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzontalnych będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzontalnych będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach realizowanych projektów edukacyjnych, szkoleniowych oraz uczenia się przez całe życie współpraca transnarodowa będzie wdrażana w związku ze zidentyfikowanymi potrzebami w obszarze polityki dotyczącej edukacji. Planuje się umożliwienie realizacji projektów polegających na poszukiwaniu nowych partnerów oraz zacieśnianie współpracy z obecnymi w celu wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk.

Możliwe będzie rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucja Zarządzająca programem, a także beneficjenci programu regionalnego w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS 2021-2027), w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Ponadto działania komplementarne będą podejmowane w programie Interreg Europa w ramach grupy obszaru tematycznego objętego CP 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym – cele szczegółowe związane z edukacją (ii), włączeniem społeczno ekonomicznym (iii), integracją obywateli państw trzecich (iv).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Całość celu szczegółowego będzie realizowana poprzez wsparcie w formie dotacyjnej. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodu lub bezpośrednich oszczędności.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby	220,00	7 343,00

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	EECR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	5 140,00	SL	

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	151. Wsparcie na rzecz edukacji dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	36 297 401,00
8	ESO4.7	Ogółem			36 297 401,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	01. Dotacja	36 297 401,00
8	ESO4.7	Ogółem			36 297 401,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	36 297 401,00
8	ESO4.7	Ogółem			36 297 401,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	01. Przyczynianie się do umiejętności ekologicznych i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	1 814 870,00
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	09. Nie dotyczy	34 482 531,00
8	ESO4.7	Ogółem			36 297 401,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
8	ESO4.7	EFS+	Przejście	02. Uwzględnianie aspektu płci	36 297 401,00
8	ESO4.7	Ogółem			36 297 401,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.1.1. Priorytet: 9. Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku

2.1.1.1. Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)

2.1.1.1.1. Interwencje wspierane z Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą subregionu wałbrzyskiego. Szczegółowy opis tego obszaru wraz z przewidzianymi dla niego działaniami stanowi Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji, który jest załącznikiem do programu.

Interwencja w zakresie społecznym ma na celu wsparcie osłonowe towarzyszące procesom transformacji do gospodarki nieemisyjnej, w tym wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Biorąc pod uwagę powyższe oraz zapisy TPST w ramach celu społ. planowane są do realizacji kierunki działań:

- usługi wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji:
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej,
 - zapobieganie wykluczeniu z rynku pracy osób zapewniających opiekę osobom zależnym poprzez rozwój usług na potrzeby osób z niepełnosprawnością i osób starszych, w tym poprzez wykorzystanie m. in. podmiotów ekonomii społecznej,
 - usługi społeczne w ramach mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego;
- podnoszenie kompetencji niezbędnych dla sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z trwającej transformacji, w tym w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM:
 - podnoszenie i doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie kształcenia i rozwoju umiejętności na rzecz zielonej transformacji,
 - podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników, w tym w związku z rozwojem rynku modernizacji energetycznej, GOZ, technologii cyfrowych,
 - wsparcie budowy kompetencji kluczowych dla dywersyfikowanej gospodarki, w tym staże dla uczniów szkół zawodowych realizowane u pracodawców,
 - rozwój kształcenia zawodowego i ogólnego oraz wyższego zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy, w szczególności w zakresie

kompetencji związanych z nowymi technologiami, OZE, efektywnością energetyczną, GOZ i wpisujących się w branże RIS DŚ.

- infrastruktura na rzecz kształcenia i włączenia społecznego:
 - poprawa dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej szkolnictwa ponadpodstawowego ogólnego w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM, zawodowego i technicznego oraz wyższego zawodowego służącej kształceniu zawodów związanych z transformacją energetyczną i gospodarczą,
 - rozwój infrastruktury mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego (z możliwością wsparcia usług społecznych),
 - rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w tym poprzez wykorzystanie m. in. potencjału podmiotów ekonomii społecznej (z możliwością wsparcia działań miękkich w tym zakresie).

Interwencja w zakresie gospodarczym dla subregionu wałbrzyskiego jest odpowiedzią na potrzebę stabilnego w perspektywie wielu lat rozwoju obejm. dywersyf. gosp. prowadzącą do wyrównania różnic rozwoj. wynikających z likwidacji DZW oraz przeprowadzoną w zgodzie z celami transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

W ramach celu gospodarczego planowane są do realizacji kierunki działań:

- wsparcie dotacyjne w inwestycje MŚP (w tym w obszarze zrównoważonej turystyki) w szczeg. mające na celu tworzenie nowych miejsc pracy, w tym wsparcie w zakresie dywersyf. i unowocześnienia działalności dla firm, ściśle powiązanej z celami procesu transformacji subregionu;
- wsparcie dotac. w inwestycje MŚP przyczyniające się do ogranicz. emisji gazów cieplarnianych i dekarbonizacji, wdrażania rozwiązań GOZ, zmniejszania energochłonności procesów i usług w tym doradztwo dla firm w zakresie audytów energetycznych oraz technologicznych w kierunku rozwoju GOZ i transformacji cyfrowej jako komponent projektu inwestycyjnego;
- inwest. w tworzenie nowych przeds., w tym start-upów, poprzez wsparcie dot.-doradcze na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- inwest. w dział. B+R oraz wdrażanie innowacji zwiększ. potencjał dolnośląskich inteligentnych specjalizacji;
- wsparcie powst.centrow i działow bad.-nauk. przeds. w celu tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w regionie dotkniętym transformacją (jako towarzyszących projektom B+R);
- rozwój hubów technolog. i inkubatorów oraz stref aktywn. gosp. i infr. biznesowej dla MŚP, w szczególności poprzez zagospodarowanie budynków pogórnich, terenów pokopalnianych oraz przemysłowych;
- inwestycje w infrastrukturę przeds. ciepłown., w tym sieci ciepłowniczych prowadzące do zmiany źródeł energii i ciepła na OZE oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych;

Instalacje i działania objęte ETS w ramach inwestycji MŚP przyczyniających się do redukcji emisji gazów cieplarnianych i dekarbonizacji nie będą kwalifikowalne, z uwagi na fakt, iż MŚP mogą otrzymać bezpłatne przydziały w ramach rynku ETS.

Interwencja w zakresie środowiskowym dla subr. wałbrzyskiego zakładu zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości otoczenia, w którym żyją, w tym przywrócenie pełnej wart. ekonom. i środow. terenom zdegradowanym.

W ramach celu środowiskowego planowane są do realizacji kierunki działań:

- gruntowna termomodernizacja bud. publicznych i mieszk., w tym budynków stanowiących własność lub współwłasność organizacji pozarządowych, w których prowadzą swoją działalność statutową, w szczególności w zakr. ograniczania ubóstwa energet., wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją inst. CO i CWU, podłączeniem do sieci ciepłown./chłodn. Elem. uzupełn. proj. w zakr. poprawy efektywn. energ. budynków mogą być działania mające na celu podwyższenie ich stand. techn.-użytk., tworzenie zielonych ścian i dachów, ogrodów wertykalnych, instalację systemów do gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej oraz usuwanie barier architekt./infrastr.,
- wsparcie inwestycji w alternatywne źródła energii (w tym instalacje PV i pompy ciepła) i efektywność energ. także w zakresie prosumenckim dla indywid. instalacji OZE, magazynów energii oraz przebudowy sieci umożliw. odbiór energii z OZE,
- wsparcie inw. publ. w zakresie bud. o znacznie podwyższonych parametrach char. energ. - budynki demonstracyjne użyteczności publicznej,
- rozwój spółdz. energ., klastrów energii odnaw. oraz innych mechanizmów wytw. i bilans. energii z OZE (społ. energ. działających w zakresie OZE),
- rekultywacja, renaturalizacja, remediacja, dekontaminacja i zagospod. terenów, bud. pogórnicych, pokopalnianych oraz przemysłowych poprzez przywracanie bioróżnorodności oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych i społecznych z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”,
- projekty na rzecz oczyszczania obszarów pogórnicych, w tym wykorzystania wód pokopalnianych, w szczególności zagospodarowanie samowypływów wód z zamkniętych wyrobisk w celu zachowania dobrego stanu cieków wodnych (bez instalacji wod-kan),
- inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym zakup nieemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego oraz infrastrukturę towarzyszącą, w tym punkty ładowania pojazdów komunikacji publicznej, drogi rowerowe, punkty przesiadkowe,
- inwestycje we wzmacnianie GOZ, w tym poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystanie, naprawę oraz recykling (bez rekultywacji składowisk, chyba, że na terenach pogórnicych).

Rodzaje działań w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH (Do Not Significant Harm) jednocześnie wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem zasady zanieczyszczający płaci.

Warunki wsparcia FST poszczególnych typów operacji będą identyczne jak w przypadku projektów wspieranych z EFRR i EFS+ opisanych w odpowiednich celach szczegółowych niniejszego programu i UP z wyjątkiem odpowiednio uzasadnionych wypadków uzgodnionych na Komitecie Monitorującym (z wyjątkiem form wsparcia).

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Transformacja społeczna:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiegoobjęci interwencją Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, jst, ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, pracodawcy i ich pracownicy, podmioty ekonomii społecznej.

Gospodarcza:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiego objęci interwencją FST, przedsiębiorcy, IOB, klastry, jednostki naukowe i ich konsorcja, instytuty badawcze, uczelnie i szkoły wyższe, centra badawczo-rozwojowe, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Środowiskowa:

Mieszkańcy subregionu wałbrzyskiegoobjęci interwencją FST, jst i ich związki i stowarzyszenia, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, pracodawcy i ich pracownicy, wspólnoty mieszkaniowe, TBS.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

W ramach CS przestrzegane będą zasady horyzont., o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty Praw Podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia Ogólnego, jak również właściwe przepisy krajowe oraz stosowne wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Realizacja oraz wdrażanie wsparcia realizowane będzie z uwzględnieniem powyższych zasad horyzont. mających na celu eliminację wszelkich nierówności i dyskryminacji. Spełnienie zasad horyzont. będzie weryfikowane poprzez zastosowanie specjalnych kryteriów. Kryteria te dla zasady równości kobiet i mężczyzn będą weryfikowane w oparciu o narzędzie pn. Standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN, kryterium będzie weryfikować czy projekt nie tylko nie dyskryminuje, ale również czy podejmuje działania dla wyrównywania szans grup dyskryminowanych. Zasady równości szans realizowane będą poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa. Uwzględnianie zasad horyzont. będzie funkcjonowało na poziomie każdej operacji i procesu, w tym również na etapie sprawozdawania i monitorowania, kontroli czy ewaluacji.

Finansowane inwestycje sprzyjać będą zapewnieniu równości, zmniejszaniu zjawiska wykluczenia społecznego i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Celem realizowanych działań będzie łagodzenie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom transformacji energetycznej. Dofinansowanie OZE dotyczyć będzie zmniejszania zjawiska ubóstwa energetycznego poprzez dofinansowanie inwestycji, którymi będą objęte osoby dotknięte lub narażone na ubóstwo energetyczne. Powyższe działania wraz z inwestycjami służącymi zmniejszeniu zanieczyszczeń ziemi i wód gruntowych wpłyną na poprawę jakości

środowiska, co zmniejszy wykluczenie społeczne z powodów zdrowotnych. Realizowane będą działania na rzecz zwiększenia dostępności i jakości usług społecznych, edukacyjnych adresowane m.in. do osób wykluczonych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Wdrażane projekty wpłyną na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W ramach tego CS w zakresie działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych identyfikuje się komplementarność i synergię z innymi programami UE (EFRR/FS, EFS+, Fundusz Odbudowy i Odporności, Fundusz Innowacyjny i Fundusz Modernizacyjny w ramach EU ETS, Horyzont Europa, Program LIFE) w ramach następujących obszarów:

- wsparcie dotacyjne rozwoju firm z sektora MŚP
- wzmocnienie sektora turystyczno-uzdrowiskowego
- inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw
- wsparcie działalności B+R i wdrażania innowacji oraz transferu wiedzy w ramach współpracy biznes-nauka i biznes2biznes,
- zrównoważone inwestycje dużych przedsiębiorstw i spółek komunalnych, w tym przedsiębiorstw ciepłowniczych,
- rozwój instytucji otoczenia biznesu
- doradztwo dla firm w zakresie audytów energetycznych i technologicznych
- tworzenie i rozwój hubów technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości
- wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji
- podnoszenie kompetencji niezbędnych do sprostania zmieniającym się wymaganiom rynku pracy wynikającym z zachodzącej transformacji, w tym poprzez kształcenie ustawiczne,
- podniesienie jakości i dostępności usług publicznych i społecznych

- rewaloryzacja terenów przemysłowych i pogórnicych
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich
- dekarbonizacja sektora mieszkaniowego oraz budynków publicznych
- zrównoważone inwestycje w obszarach zaopatrzenia i przetwarzania wody
- wsparcie dla nieemisyjnego transportu publicznego
- rozwój odnawialnych źródeł energii, energetyki rozproszonej i technologii wodorowych
- przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu
- rozwój spółdzielni energetycznych i klastrów energii odnawialnej

Jednocześnie mając na uwadze, że województwo dolnośląskie objęte jest programami współpracy terytorialnej Interreg, działania międzyregionalne, transgraniczne oraz transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEDS 2021-2027 w obszarze niniejszego celu szczegółowego będą realizowane w Programie Interreg Europa Środkowa, Programie Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz w Programie Interreg Europa.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Proces transformacji energetycznej w woj. dolnośląskim to stopniowa zmiana struktury gospodarczej, rozwój nowych sektorów, większa dbałość o środowisko naturalne. Aby proces ten mógł zostać zrealizowany, potrzebne jest wsparcie w formie bezzwrotnej dla podmiotów, na które transformacja będzie miała największy wpływ. Dotacje są niezbędne do wsparcia przedsiębiorstw (w celu powstrzymania odpływu kapitału i tworzenia zachęt do inwestowania poprzez konkurencyjne warunki inwestycyjne, wspieranie generowania nowych miejsc pracy dla pracowników, którzy utracą zatrudnienie), samowystarczalności energetycznej (rozwoju OZE), niwelowania skutków środowiskowych czy działań mających na celu odwrócenie negatywnych trendów demograficznych i społecznych.

Dotacje to jedyny argument dla przedsiębiorstw, aby inwestować na terenach górniczych. Dzięki tej formie wsparcia możliwe będzie ograniczenie negatywnych skutków transformacji i utrzymanie obszaru transformacji na ścieżce wzrostu gospodarczego. W związku z tym oraz w celu uniknięcia rozdrobnienia systemów i form wsparcia nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
9	JSO8.1	FST		EECO02	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	osoby	122,00	816,00
9	JSO8.1	FST		EECO04	Osoba bierna zawodowo	osoby	0,00	1 673,00
9	JSO8.1	FST		RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0,00	186,00
9	JSO8.1	FST		RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0,00	186,00
9	JSO8.1	FST		RCO10	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	1,00	30,00
9	JSO8.1	FST		RCO18	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0,00	17 111,00
9	JSO8.1	FST		RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	metry kwadratowe	0,00	473 719,00
9	JSO8.1	FST		RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	0,00	56,00
9	JSO8.1	FST		RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	0,00	2 765,00
9	JSO8.1	FST		RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0,00	35,00
9	JSO8.1	FST		DOL2P	Powierzchnia budynków MŚP poddanych termomodernizacji	m2	0,00	92 542,00
9	JSO8.1	FST		DOL3P	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0,00	19 242,00
9	JSO8.1	FST		DOL4P	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1,00	2,00
9	JSO8.1	FST		PLFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	0,00	1 388,00
9	JSO8.1	FST		PLKLCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	82,00	2 750,00
9	JSO8.1	FST		PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty	osoby	725,00	24 184,00

					prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
9	JSO8.1	FST		RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych podmiotach	roczny EPC	0,00	2022	1 074,00	SL	
9	JSO8.1	FST		ECCR01	Uczestnicy poszukujący pracy po zakończeniu udziału w programie	osoby	0,00	2022	418,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR03	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0,00	2022	47,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	75 472,00	2023	52 830,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	119 360,00	2022	83 552,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MWh/rok	0,00	2022	56,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0,00	2022	218 016,00	SL	
9	JSO8.1	FST		RCR64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0,00	2022	67 017,00	SL	
9	JSO8.1	FST		PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0,00	2022	36,00	SL	

9	JSO8.1	FST		PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby	0,00	2022	11 507,00	SL	
---	--------	-----	--	---------	--	-------	------	------	-----------	----	--

2.1.1.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		010. Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	5 000 000,00
9	JSO8.1	FST		020. Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	15 000 000,00
9	JSO8.1	FST		021. Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	45 000 000,00
9	JSO8.1	FST		029. Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, ośrodkami badań naukowych i uniwersytetami koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmiany klimatu	12 000 000,00
9	JSO8.1	FST		040. Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	35 145 366,00
9	JSO8.1	FST		042. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych do celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	100 000 000,00
9	JSO8.1	FST		044. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	50 000 000,00
9	JSO8.1	FST		045. Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	50 000 000,00
9	JSO8.1	FST		046. Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi przyczyniające się do gospodarki niskoemisyjnej i odporności na zmianę klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	2 000 000,00
9	JSO8.1	FST		048. Energia ze źródeł odnawialnych: słoneczna	22 000 000,00
9	JSO8.1	FST		049. Energia ze źródeł odnawialnych: biomasa	7 000 000,00
9	JSO8.1	FST		052. Inne rodzaje energii ze źródeł odnawialnych (w tym energia geotermalna)	10 841 727,00

9	JSO8.1	FST		054. Wysokosprawna kogeneracja, system ciepłowniczy i chłodniczy	15 000 000,00
9	JSO8.1	FST		067. Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu	2 336 977,00
9	JSO8.1	FST		073. Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	45 000 000,00
9	JSO8.1	FST		081. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego	10 000 000,00
9	JSO8.1	FST		082. Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego	15 000 000,00
9	JSO8.1	FST		083. Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	20 000 000,00
9	JSO8.1	FST		123. Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa wyższego	5 000 000,00
9	JSO8.1	FST		124. Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	10 000 000,00
9	JSO8.1	FST		127. Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	20 000 000,00
9	JSO8.1	FST		137. Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej	5 000 000,00
9	JSO8.1	FST		140. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy i przemian w jego obrębie	2 000 000,00
9	JSO8.1	FST		146. Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	4 000 000,00
9	JSO8.1	FST		149. Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	15 000 000,00
9	JSO8.1	FST		158. Działania na rzecz poprawy równego i szybkiego dostępu do stabilnych i przystępnych cenowo usług wysokiej jakości	22 000 000,00
9	JSO8.1	FST		163. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	14 000 000,00
9	JSO8.1	Ogółem			558 324 070,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		01. Dotacja	558 324 070,00
9	JSO8.1	Ogółem			558 324 070,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		03. ZIT – funkcjonalne obszary miejskie	204 841 727,00
9	JSO8.1	FST		33. Inne podejścia – brak ukierunkowania terytorialnego	353 482 343,00
9	JSO8.1	Ogółem			558 324 070,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	-----------------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	JSO8.1	FST		02. Uwzględnianie aspektu płci	558 324 070,00
9	JSO8.1	Ogółem			558 324 070,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2. Priorytety pomocy technicznej

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 10. Pomoc techniczna EFRR

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pomoc techniczna EFRR

Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu;
 - stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
 - wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;
 - prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Planowane działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[2]

- przygotowanie planu ZZL, który m.in. określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;
- utrzymanie i rekrutacja wykwalifikowanego **personelu** IZ i IP, w tym: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie adekwatnego systemu motywacji, przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in. uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

2. Zapewnienie zaplecza technicznego i organizacyjnego oraz administracyjnego dla Instytucji Programu.

- obsługa administracyjna, finansowa i organizacyjna instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie budżetu FEDS, m.in. zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk prac w stopniu gwarantującym adekwatne warunki pracy i zapewniającym sprawny system wdrażania Programu;
- utrzymanie i zapewnienie systemów informatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, np. zakup niezbędnego sprzętu komputerowego i usług IT na potrzeby pracy zdalnej;

3. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

- stosowanie **przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli** w realizacji Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy finansowej 2014-2020 i przygotowaniem perspektywy po 2027 r.), m.in. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola Programu (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[3]. Finansowane będą ekspertyzy, analizy, usługi doradcze związane z wykonywaniem powyższych zadań i niezbędne do wdrażania Programu;
- wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu Programu, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;
- stosowanie **przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych**[4] z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej;
- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji**. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:
 - o zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[5],
 - o utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
 - o istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
 - o uwzględnianie nowych ryzyk, np. dotyczących zmian zasad wydatkowania funduszy UE;
 - o wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
 - o promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach[6].

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społecznych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia,

prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu[7];

-wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

-wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych[8], w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;

-powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;

5. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

-rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, przygotowania *project pipeline* i ich realizacji, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych dostosowanych do potrzeb beneficjentów (w tym potencjalnych) identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów;

-pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów,

-pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;

- podnoszenie wiedzy na temat **wdrażania zasad horyzontalnych** w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

6. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, promujące możliwości dofinansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia FEDS 2021-2027 (także, efekty wdrażania programów z poprzednich perspektyw oraz inwestycje planowane po 2027 r.). Planowane jest m.in. prowadzenie działań promocyjnych w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi, portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów FEDS 2021-2027.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+)[9] oraz będą służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.[10]

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne

podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w Strategii komunikacji dla Dolnego Śląska 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzone wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, partnerzy społeczni, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
EFRR	Przejsście	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	1 452,00	3 267,00
EFRR	Przejsście	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	1 452,00	3 267,00
EFRR	Przejsście	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	4,00	9,00
EFRR	Przejsście	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	40,00	90,00
EFRR	Przejsście	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	szt.	24,00	54,00
EFRR	Przejsście	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	2 000,00	4 500,00

EFRR	Przejscie	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	4,00	9,00
EFRR	Przejscie	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	szt.	120,00	270,00
EFRR	Przejscie	PLRO193	Liczba użytkowników CST	szt.	1 452,00	3 267,00

2.2.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Przejscie	179. Informacja i komunikacja	3 502 165,00
10	EFRR	Przejscie	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	45 277 994,00
10	EFRR	Przejscie	181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	900 557,00
10	EFRR	Przejscie	182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	350 217,00
10	Ogółem			50 030 933,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Przejscie	03. Neutralność płciowa	50 030 933,00
10	Ogółem			50 030 933,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 11. Pomoc Techniczna EFS+

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarz., w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału adm. instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji;;
- prowadzenie działań info-promo i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Działania obejmą, m.in.:

1. *Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[2]*

- przygotowanie planu ZZL, który m.in. określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; zapewni przestrzeganie norm etycznych;
- utrzymanie i rekrutacja wykwalifikowanego **personelu** IZ i IP, w tym: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie adekwatnego systemu motywacji, przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in. uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

2. *Zapewnienie zaplecza technicznego i organizacyjnego oraz administracyjnego dla Instytucji Programu.*

- obsługa administracyjna, finansowa i organizacyjna instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie budżetu FEDS, m.in.

zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk prac w stopniu gwarantującym adekwatne warunki pracy i zapewniającym sprawny system wdrażania Programu;

-utrzymanie i zapewnienie systemów informatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, np. zakup niezbędnego sprzętu komputerowego i usług IT na potrzeby pracy zdalnej;

3. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

-stosowanie **przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli** w realizacji Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy finansowej 2014-2020 i przygotowaniem perspektywy po 2027 r.), m.in. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola Programu (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[3]. Finansowane będą ekspertyzy, analizy, usługi doradcze związane z wykonywaniem powyższych zadań i niezbędne do wdrażania Programu;

-wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu Programu, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;

-stosowanie **przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych**[4] z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej;

-**zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji**. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:

o zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[5], np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;

o utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;

o istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;

o uwzględnianie nowych ryzyk, np. dot. zmian zasad wydatkowania funduszy UE;

o wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;

o promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach[6].

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

-Obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społecznych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego (m.in. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu[7];

-wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

-wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych[8], w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;

-powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;

5. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

-rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, , prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk, konsultacje i spotkania informacyjne dostosowane do potrzeb beneficjentów (w tym potencjalnych) identyfikowane na poziomie wdrażania poszczególnych projektów;

-możliwe ewentualne wsparcie w zakresie wykorzystania instrumentów terytorialnych w oparciu o przygotowane strategie/ plany działań ZIT/IIT dla podmiotów reprezentujących i koordynujących pracę poszczególnych ZIT/IIT. Interwencja prowadzona będzie na terenie całego województwa,

-pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;

-podnoszenie wiedzy na temat **wdrażania zasad horyzontalnych** w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

6. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, promujące możliwości dofinansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia FEDS 2021-2027 (także, efekty wdrażania programów z poprzednich perspektyw oraz inwestycje planowane po 2027 r.). Planowane jest m.in. prowadzenie działań promocyjnych w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi, portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów FEDS 2021-2027.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+)[9] oraz będą służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem

barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.[10]

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w Strategii komunikacji dla Dolnego Śląska 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzona wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, podmioty reprezentujące i koordynujące pracę poszczególnych ZIT/IITw ramach FEDS 2021-2027, partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
EFS+	Przejsście	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	336,00	756,00
EFS+	Przejsście	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	320,00	720,00
EFS+	Przejsście	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	4,00	9,00
EFS+	Przejsście	PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	12,00	27,00

EFS+	Przejscie	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	szt.	12,00	27,00
EFS+	Przejscie	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	1 040,00	2 340,00
EFS+	Przejscie	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	4,00	9,00
EFS+	Przejscie	PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	szt.	80,00	180,00
EFS+	Przejscie	PLRO193	Liczba użytkowników CST	szt.	336,00	756,00

2.2.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Przejscie	179. Informacja i komunikacja	1 363 843,00
11	EFS+	Przejscie	180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	14 268 922,00
11	EFS+	Przejscie	181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	350 702,00
11	EFS+	Przejscie	182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	3 500 000,00
11	Ogółem			19 483 467,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Przejscie	09. Nie dotyczy	19 483 467,00
11	Ogółem			19 483 467,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	---------	-------------------	-----	---------------

11	EFS+	Przejście	03. Neutralność płciowa	19 483 467,00
11	Ogółem			19 483 467,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznaczają się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

2.2.1. Priorytet pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów: 12. Pomoc Techniczna FST

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań – art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pomoc techniczna FST

Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty m.in. poprzez:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Planowane działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie potencjału administracyjnego, w tym do wdrażania FST[2]

- zapewnienie wykwalifikowanej kadry kierowniczej posiadającej wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze oraz przestrzeganie norm etycznych;
- zapewnienie i rekrutacja wykwalifikowanego **personelu** , poprzez finansowanie wynagrodzeń; adekwatny system motywacji, przejrzyste ścieżki kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy. ;
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w tym również w zakresie wdrażania FST , m.in. , stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;

2. Zapewnienie zaplecza technicznego i organizacyjnego oraz administracyjnego dla Instytucji Programu.

- obsługa administracyjna, finansowa i organizacyjna instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie budżetu FEDS, w tym FST poprzez zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk prac w stopniu gwarantującym adekwatne warunki pracy i zapewniającym sprawny system wdrażania Programu;
- utrzymanie i zapewnienie systemów informatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej, np. zakup niezbędnego sprzętu komputerowego i usług IT na potrzeby pracy zdalnej;

3. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

- stosowanie **przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli** w realizacji Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy finansowej 2014-2020 i przygotowaniem perspektywy po 2027 r.), m.in. przygotowanie, programowanie, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności, monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola Programu), rozpatrywanie skarg i odwołań[3]. Finansowane będą ekspertyzy, analizy, usługi doradcze związane z wykonywaniem powyższych zadań i niezbędne do wdrażania między innymi FST;
- wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu funduszy, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;
- stosowanie **przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych**[4] z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej;
- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji**. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:
 - o zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[5];
 - o utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
 - o istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
 - o uwzględnianie nowych ryzyk, np. dotyczących zmian zasad wydatkowania funduszy UE;
 - o wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
 - o promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach [6].

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społecznych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in. koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji między innymi FST[7];

-wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in. pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

-wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych[8], w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;

-powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;

5. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu, w tym w zakresie FST

-rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, przygotowania *project pipeline* w tym dla FST i ich realizacji, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych dostosowanych do potrzeb beneficjentów (w tym potencjalnych) identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów w tym finansowanych z FST;

-pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów

-pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;

- podnoszenie wiedzy na temat **wdrażania zasad horyzontalnych** w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

6. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE, Programu i FST, promujące możliwości dofinansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia FEDS 2021-2027. Planowane jest m.in. prowadzenie działań promocyjnych w mediach, targi, konkursy, konferencje prasowe, spotkania ze środowiskami branżowymi, portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów FEDS 2021-2027, w tym FST.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+)[9] oraz będą służyć realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie.[10]

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w Strategii komunikacji dla Dolnego Śląska 2021-2027 i rocznych planach działań.

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

Główne grupy docelowe – art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Instytucja zarządzająca FEDS 2021-2027 wraz z jednostkami organizacyjnymi, instytucje pośredniczące, którym zostanie powierzona wdrażanie całości lub części zadań w ramach FEDS 2021-2027, wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna - jednostka budżetowa, , partnerzy społeczni, potencjalni beneficjenci, ogół społeczeństwa/ opinia publiczna.

2.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
FST		PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	szt.	412,00	927,00
FST		PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	400,00	900,00
FST		PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	4,00	9,00
FST		PLRO152	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	8,00	18,00
FST		PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	szt.	4,00	9,00
FST		PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby	960,00	2 160,00
FST		PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	4,00	9,00

FST		PLRO192	Liczba zakupionych komputerów	szt.	40,00	90,00
FST		PLRO193	Liczba użytkowników CST	szt.	412,00	927,00

2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) pkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
12	FST		179. Informacja i komunikacja	1 628 443,00
12	FST		180. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	21 053 470,00
12	FST		181. Ewaluacja i badania, zbieranie danych	418 743,00
12	FST		182. Wzmocnienie potencjału organów państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	162 845,00
12	Ogółem			23 263 501,00

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-----------	---------	-------------------	-----	---------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar równouprawnienia płci w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
12	FST		03. Neutralność płciowa	23 263 501,00
12	Ogółem			23 263 501,00

* Zasadniczo 40 % EFS+ przeznacza się na monitorowanie wydatków na cele związane z równością płci. 100 % ma zastosowanie w sytuacji, gdy państwo członkowskie zdecyduje się stosować art. 6 EFS+

3. Plan finansowy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i), (ii) i (iii), art. 112 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14 i art. 26 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

3.1. Przesunięcia i wkłady (1)

Podstawa prawna: art. 14, 26 i 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Zmiana programu związana z	☐ wkład na rzecz InvestEU
	☐ przesunięcie do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego
	☐ przesunięcie między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy

(1) Dotyczy wyłącznie zmian programu zgodnie z art. 14 i 26 z wyjątkiem przesunięć uzupełniających do FST zgodnie z art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. Przesunięcia nie mogą wpływać na roczny podział środków finansowych na poziomie wieloletnich ram finansowych w odniesieniu do danego państwa członkowskiego.

Tabela 15A: Wkłady na rzecz InvestEU* (w podziale według roku)

Wkład z		Wkład w:	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Segment InvestEU	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* W przypadku każdego nowego wniosku o wkład zmiana programu określa łączne kwoty na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorie regionu.

Tabela 15B: Wkłady na rzecz InvestEU* (zestawienie)

Fundusz	Kategoria regionu	Zrównoważona infrastruktura (a)	Innowacja i transformacja cyfrowa (b)	MŚP (c)	Inwestycje społeczne i umiejętności (d)	Ogółem (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Ogółem						

* Skumulowane kwoty wszystkich wkładów wniesionych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. W przypadku każdego nowego wniosku o wkład zmiana programu określa łączne kwoty na każdy rok w podziale na Fundusze i kategorie regionu.

Uzasadnienie z uwzględnieniem sposobu, w jaki kwoty te przyczyniają się do osiągnięcia celów polityki wybranych w umowie partnerstwa zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie InvestEU

--

Tabela 16A: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

Tabela 16B: Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego* (zestawienie)

Fundusz	Kategoria regionu	Ogółem
Ogółem		

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

Przesunięcia do instrumentów w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego – uzasadnienie

--

Tabela 17A: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego funduszu lub funduszy* (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do		Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Przesunięcia do innych programów. Przesunięcia między EFRR a EFS+ mogą być dokonywane wyłącznie w ramach tej samej kategorii regionu.

Tabela 17B: Przesunięcia między EFRR, EFS+ i Funduszem Spójności lub do innego Funduszu lub Funduszy (zestawienie)

	EFRR			EFS+			Fundusz Spójności	EFMRA	FAMI	FWB	IZGW	Ogółem
	Lepiej rozwinięte	Przejście	Regiony słabiej rozwinięte	Lepiej rozwinięte	Przejście	Regiony słabiej rozwinięte						
Ogółem												

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

Przesunięcia między funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym, w tym między funduszami polityki spójności – uzasadnienie

--

3.2. FST: alokacja w programie i przesunięcia (1)

3.2.1. Alokacja z FST na program przed przesunięciami według priorytetu (w stosownych przypadkach) (2)

Podstawa prawna: art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 18: Alokacja z FST na program zgodnie z art. 3 rozporządzenia w sprawie FST, przed przesunięciem

Priorytet FST	Alokacja FST
Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku	249 740 994,00
Pomoc Techniczna FST	4 920 901,00
Ogółem	254 661 895,00

(1) Przesunięcia nie powinny mieć wpływu na roczny podział środków finansowych na poziomie WRF dla danego państwa członkowskiego

(2) Dotyczy pierwszego przyjęcia programów obejmujących alokację z FST.

3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)

Przesunięcie do FST	☐ dotyczy przesunięć wewnętrznych w ramach programu z alokacją z FST
	☐ dotyczy przesunięć z innych programów do programu z alokacją z FST

(1) Sekcję tę uzupełniają podmioty odpowiedzialne za program otrzymujący środki. Jeżeli program wspierany z FST uzyskuje wsparcie uzupełniające (por. art. 27 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów) w ramach programu oraz z innych programów, należy wypełnić wszystkie tabele w tej sekcji. Przy pierwszym przyjęciu alokacji FST sekcja ta ma służyć potwierdzeniu lub poprawie wstępnych przesunięć proponowanych w umowie partnerstwa.

Tabela 18A: Przesunięcia do FST w ramach programu (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet FST*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18B: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ do FST w ramach programu

Przesunięcie w ramach programu* (wsparcie uzupełniające) według kategorii regionu	Alokacja z FST w programie* w podziale na kategorię regionu, w którym znajduje się terytorium** (według priorytetu FST)	
	Priorytet FST	Kwota

* program z alokacją z FST.

** Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18C: Przesunięcia do FST z pozostałych programów (w podziale na lata)

Przesunięcia z		Przesunięcia do	Podział według roku							
Fundusz wyjściowy	Kategoria regionu	Priorytet FST*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem

* Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

Tabela 18D: Przesunięcie zasobów z EFRR i EFS+ z innych programów do FST w ramach programu

Przesunięcie(-a) z innego programu/innych programów** według kategorii regionu	Wsparcie uzupełniające dla FST w ramach niniejszego programu* dla terytorium znajdującego się*** w danej kategorii regionu (według priorytetu)	
	Priorytet FST	Kwota

* program z alokacją z FST, który otrzymuje wsparcie uzupełniające z EFRR i EFS+.

** program zapewniający wsparcie uzupełniające z EFRR i EFS+ (źródło).

*** Zasoby FST należy uzupełnić zasobami z EFRR lub EFS+ z kategorii regionu, do której należy dane terytorium.

3.2.2. Przesunięcia do FST jako wsparcie uzupełniające (1) (w stosownych przypadkach)

Uzasadnienie uzupełniającego przesunięcia z EFRR i EFS+ na podstawie planowanych rodzajów interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ix) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

--

3.3. Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego

Tabela 19A: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego w ramach danego programu (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do	Podział według roku			
		2025	2026	2027	Ogółem
Kategoria regionu*	Kategoria regionu*				

* Dotyczy tylko EFRR i EFS+.

Tabela 19B: Przesunięcia między kategoriami regionu wynikające z przeglądu śródkresowego do innych programów (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do	Podział według roku			
		2025	2026	2027	Ogółem
Kategoria regionu*	Kategoria regionu*				

* Dotyczy tylko EFRR i EFS+.

3.4. Przesunięcia z powrotem (1)

Tabela 20A: Przesunięcia z powrotem (w podziale według roku)

Przesunięcia z	Przesunięcia do		Podział według roku							
			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem
InvestEU lub inny instrument unijny	Fundusz	Kategoria regionu								

(1) Dotyczy wyłącznie zmian programu w odniesieniu do zasobów przesuniętych z powrotem z innych instrumentów unijnych, w tym elementów FAMI, FBW i IZGW, w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego, lub z InvestEU.

Tabela 20B: Przesunięcia z powrotem* (podsumowanie)

Z	Do						Fundusz Spójności
InvestEU/Instrument	EFRR			EFS+			
	Lepiej rozwinięte	Przejsście	Opracowano	Lepiej rozwinięte	Przejsście	Opracowano	

* Skumulowane kwoty wszystkich przesunięć dokonanych w drodze zmian programu podczas okresu programowania. Przy każdym nowym wniosku o przesunięcie w zmianie programu określa się całkowite kwoty przesunięte na każdy rok w podziale na fundusze i kategorie regionu.

3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) pkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 3, 4 i 7 rozporządzenia w sprawie FST

Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EFRR*	Przejęcie	0,00	199 917 533,00	207 489 764,00	216 457 903,00	225 801 103,00	98 506 007,00	98 506 007,00	103 614 890,00	103 614 890,00	1 253 908 097,00
Ogółem EFRR		0,00	199 917 533,00	207 489 764,00	216 457 903,00	225 801 103,00	98 506 007,00	98 506 007,00	103 614 890,00	103 614 890,00	1 253 908 097,00
EFS+*	Przejęcie	0,00	76 652 842,00	79 556 430,00	82 995 301,00	86 578 001,00	37 769 998,00	37 769 998,00	39 729 037,00	39 729 037,00	480 780 644,00
Ogółem EFS+		0,00	76 652 842,00	79 556 430,00	82 995 301,00	86 578 001,00	37 769 998,00	37 769 998,00	39 729 037,00	39 729 037,00	480 780 644,00
FST* - Art. 3 Zasoby FST		0,00	43 503 939,00	44 202 742,00	44 915 521,00	45 642 556,00	18 910 183,00	18 910 182,00	19 288 386,00	19 288 386,00	254 661 895,00
FST - Art. 4 Zasoby FST		0,00	162 160 447,00	164 765 229,00							326 925 676,00
FST - Art. 7 Zasoby FST w związku z art. 3 Zasoby FST		0,00							0,00	0,00	0,00
FST - Art. 7 Zasoby FST w związku z art. 4 Zasoby FST		0,00									0,00
Ogółem FST		0,00	205 664 386,00	208 967 971,00	44 915 521,00	45 642 556,00	18 910 183,00	18 910 182,00	19 288 386,00	19 288 386,00	581 587 571,00
Ogółem		0,00	482 234 761,00	496 014 165,00	344 368 725,00	358 021 660,00	155 186 188,00	155 186 187,00	162 632 313,00	162 632 313,00	2 316 276 312,00

* Kwoty po przesunięciu uzupełniającym do FST.

3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) pkt (ii), art. 22 ust. 6 i art. 36 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, w których w umowie partnerstwa wybrano pomoc techniczną zgodnie z art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Polityka/numer celu szczegółowego FST lub pomoc techniczna	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatorywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Mniejsza kwota elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		Publiczne (c)	Prywatne (d)		
1	1	Ogółem	EFRR	Przejscie	186 765 850,00	156 660 549,00	30 105 301,00	80 042 508,00	40 021 254,00	40 021 254,00	266 808 358,00	69,9999997751%
2	2	Ogółem	EFRR	Przejscie	382 249 471,00	320 633 627,00	61 615 844,00	163 821 202,00	81 910 601,00	81 910 601,00	546 070 673,00	69,9999999817%
2	3	Ogółem	EFRR	Przejscie	68 964 945,00	57 848 296,00	11 116 649,00	29 556 406,00	14 778 203,00	14 778 203,00	98 521 351,00	69,9999992895%
3	4	Ogółem	EFRR	Przejscie	332 285 645,00	278 723 608,00	53 562 037,00	142 408 135,00	71 204 067,00	71 204 068,00	474 693 780,00	69,9999997893%
4	5	Ogółem	EFRR	Przejscie	133 298 605,00	111 811 836,00	21 486 769,00	57 127 974,00	28 563 987,00	28 563 987,00	190 426 579,00	69,9999998425%
4	7	Ogółem	EFS+	Przejscie	342 810 171,00	287 551 171,00	55 259 000,00	146 918 645,00	73 459 323,00	73 459 322,00	489 728 816,00	69,999999592%
4	8	Ogółem	EFS+	Przejscie	118 487 006,00	99 387 592,00	19 099 414,00	50 780 146,00	25 390 073,00	25 390 073,00	169 267 152,00	69,9999997637%
5	6	Ogółem	EFRR	Przejscie	100 312 648,00	84 142 975,00	16 169 673,00	42 991 135,00	21 495 568,00	21 495 567,00	143 303 783,00	69,999999302%
8	9	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		249 740 996,00	214 002 878,00	35 738 118,00	107 031 857,00	53 515 930,00	53 515 927,00	356 772 853,00	69,9999996917%
8	9	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		308 583 074,00	308 583 074,00		132 249 889,00	66 124 945,00	66 124 944,00	440 832 963,00	69,999999773%
8	9	Ogółem	FST**		558 324 070,00	522 585 952,00	35 738 118,00	239 281 746,00	119 640 875,00	119 640 871,00	797 605 816,00	69,9999998495%
TA36(4)	10	Ogółem	EFRR	Przejscie	50 030 933,00	41 966 309,00	8 064 624,00	21 441 829,00	21 441 829,00	0,00	71 472 762,00	69,9999994403%
TA36(4)	11	Ogółem	EFS+	Przejscie	19 483 467,00	16 342 846,00	3 140 621,00	8 350 058,00	8 350 058,00	0,00	27 833 525,00	69,9999982036%
TA36(4)	12	Ogółem	FST** - Art. 3 Zasoby FST		4 920 899,00	2 460 449,00	2 460 450,00	2 108 958,00	2 108 958,00	0,00	7 029 857,00	69,9999871975%
TA36(4)	12	Ogółem	FST** - Art. 4 Zasoby FST		18 342 602,00	18 342 602,00		7 861 116,00	7 861 116,00	0,00	26 203 718,00	69,9999977102%
TA36(4)	12	Ogółem	FST**		23 263 501,00	20 803 051,00	2 460 450,00	9 970 074,00	9 970 074,00	0,00	33 233 575,00	69,9999954865%
Ogółem			EFRR	Przejscie	1 253 908 097,00	1 051 787 200,00	202 120 897,00	537 389 189,00	279 415 509,00	257 973 680,00	1 791 297 286,00	69,999998214%
Ogółem			EFS+	Przejscie	480 780 644,00	403 281 609,00	77 499 035,00	206 048 849,00	107 199 454,00	98 849 395,00	686 829 493,00	69,999998398%
Ogółem			FST** - Art. 3		254 661 895,00	216 463 327,00	38 198 568,00	109 140 815,00	55 624 888,00	53 515 927,00	363 802 710,00	69,9999994503%

Polityka/numer celu szczegółowego FST lub pomoc techniczna	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatorywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Mniejsza kwota elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		Publiczne (c)	Prywatne (d)		
			Zasoby FST									
Ogółem			FST** - Art. 4 Zasoby FST		326 925 676,00	326 925 676,00		140 111 005,00	73 986 061,00	66 124 944,00	467 036 681,00	69,9999998501%
Suma całkowita					2 316 276 312,00	1 998 457 812,00	317 818 500,00	992 689 858,00	516 225 912,00	476 463 946,00	3 308 966 170,00	69,9999997885%

* W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególna alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych. W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

** należy wskazać łączne zasoby FST, w tym wsparcia uzupełniającego przesuniętego z EFRR i EFS+. Tabela nie powinna zawierać kwot wskazanych w art. 7 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku pomocy technicznej finansowanej z FST zasoby FST należy podzielić na zasoby związane z art. 3 i zasoby związane z art. 4 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku zasobów, o których mowa w art. 4 rozporządzenia w sprawie FST, nie przewidziano kwoty elastyczności.

4. Warunki podstawowe

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
1. Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych			Tak	Istnienie mechanizmów monitorowania obejmujących wszystkie umowy w sprawie zamówień publicznych oraz postępowania w sprawie tych zamówień w ramach Funduszy zgodnie z prawodawstwem Unii dotyczącym zamówień. Wymóg ten obejmuje: 1. rozwiązania mające zapewnić gromadzenie faktycznych i wiarygodnych danych dotyczących postępowań w sprawie zamówień publicznych o wartości powyżej unijnych progów zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi na mocy art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych Link do ustawy: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
				2. rozwiązania mające zapewnić, by dane obejmowały co najmniej następujące elementy: a) jakość i natężenie konkurencji: nazwiska/nazwy zwycięskich oferentów, liczba oferentów na początku postępowania oraz wartość umowy;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania	UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				b) informacja o ostatecznej cenie po zakończeniu postępowania i o udziale MŚP jako bezpośrednich oferentów, w przypadku gdy systemy krajowe podają takie informacje;		systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	
				3. rozwiązania mające zapewnić monitorowanie i analizę danych przez właściwe organy krajowe zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE i art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
				4. rozwiązania mające zapewnić, by wyniki analiz były udostępniane publicznie zgodnie z art. 83 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	
				5. rozwiązania mające zapewnić, by wszelkie informacje wskazujące na przypadki podejrzanego zmywu przetargowej były przekazywane właściwym organom krajowym zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE.	Tak	<p>Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf</p> <p>Roczne sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych:</p> <p>https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych</p>	W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postępowaniu mogło dojść do zmywu przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKiK. Pomiędzy UZP i UOKiK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do UOKiK w przypadku podejrzenia zmywu przetargowej.
2. Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa			Tak	<p>Instytucje zarządzające dysponują narzędziami i zdolnościami umożliwiającymi im weryfikację zgodności z zasadami pomocy państwa:</p> <p>1. w odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objętych wymogiem odzyskania pomocy.</p>	Tak	<p>Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf</p>	Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszczane, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji” lub „w upadłości”.
				2. poprzez dostęp do specjalistycznych porad i wytycznych w kwestiach pomocy państwa udzielanych przez ekspertów ds. pomocy państwa z podmiotów lokalnych lub krajowych.	Tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezes UOKiK opiniuje wytyczne dotyczące pomocy publicznej, projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym finansowane ze środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje udzielaną pomoc publiczną. Ustawa reguluje obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej przedsiębiorcom, tj. gromadzenia, przetwarzania oraz

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							przekazywana informacji w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez MFIPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.
3. Skuteczne stosowanie i wdrożenie Karty praw podstawowych			Nie	Istnienie skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”), które obejmują: 1. ustalenia mające zapewnić zgodność programów wspieranych z Funduszy i ich wdrażania z odpowiednimi postanowieniami Karty;	Nie	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje monitorowanie, przygotowanie i zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach 8 funduszy.	Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							w ww. obszarze. Zdaniem strony polskiej warunek jest spełniony zgodnie ze stanowiskiem z 7 lipca 2022 r., jednakże wobec braku reakcji KE na to stanowisko - status warunku został oznaczony jako niespełniony.
				2. rozwiązania dotyczące zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Kartą oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.	Nie	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje monitorowanie, przygotowanie i zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach 8 funduszy.	Procedura uwzględnia obowiązek IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków. Zdaniem strony polskiej warunek jest spełniony zgodnie ze stanowiskiem z 7 lipca 2022 r., jednakże wobec braku reakcji KE na to stanowisko - status warunku został oznaczony jako niespełniony.
4. Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE			Tak	Istnienie krajowych ram zapewniających realizację Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które obejmują: 1. cele ogólne obejmujące wymierne wartości docelowe, mechanizmy gromadzenia danych i monitorowania;	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download	Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KAPON stanowi Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						d.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	zakresie. Ponadto, w zakresie realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwi zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN.
				2. rozwiązania mające zapewnić, by w ramach przygotowywania i wdrażania programów odpowiednio zostały odzwierciedlone polityka, prawodawstwo i normy w zakresie dostępności;	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KPON związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu, (2) zapewnienia zgodności z KPON wszelkich procesów i procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>wdrażaniem programu,</p> <p>(3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON,</p> <p>(4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności,</p> <p>(5) realizacji działań informacyjnych/świadomościowych związanych z przestrzeganiem KPON,</p> <p>(6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i skarg dotyczących niezgodności interwencji/działań z KPON.</p>
			Tak	<p>3. rozwiązania dotyczące sprawozdawania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Konwencją oraz skarg o nieprzestrzeganie Konwencji złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.</p>	Tak	<p>Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218</p> <p>Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf</p>	<p>Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działań z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON.</p> <p>KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości. Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń, czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.
1.1. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji	EFRR	RSO1.1. Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Tak	Strategia (strategie) inteligentnej specjalizacji powinna (powinny) być wspierana przez: 1. aktualną analizę wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją;	Tak	Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/) https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaskie-inteligentne-specjalizacje/monitoring-dolnoslaskich-inteligentnych-specjalizacji/ Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.	Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny: Liczne badania monitoringowo-analityczno-ewaluacyjne od 2015 r.: https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaskie-inteligentne-specjalizacje/monitoring-dolnoslaskich-inteligentnych-specjalizacji/ Prace Grup Roboczych i Grupy Ekspertów angażujące środowisko interesariuszy DSI Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 - rozdział 6 Bariery i wąskie gardła

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>dyfuzji innowacji (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/)</p> <p>Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.</p>
				2. istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji;	Tak	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja https://smart.gov.pl</p> <p>Poziom regionalny: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 Rozdział 15. System wdrażania i ramy finansowe (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/)</p> <p>Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.</p>	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE. Poziom regionalny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Zarząd Województwa Dolnośląskiego jest właściwym regionalnym organem odpowiedzialnym za zarządzanie RIS3. 2.Grupa Ekspertów ds. DSI (zewnętrzni interesariusze) wspomaga Zarząd w procesie zarządzania i wdrażania DSI 3.Na poziomie operacyjnym Wydział Rozwoju Gospodarczego (DGG) w Departamencie Gospodarki, posiadający w swojej strukturze Dział Innowacji. 4.Grupa robocza ds. inteligentnych specjalizacji (zewnętrzni interesariusze poczwórnej helisy) wspiera DGG w realizacji PPO oraz procesie wdrażania DSI 5. Inne komórki organizacyjne UMWD współpracujące z DGG (Departament Funduszy Europejskich, Departament Budżetu i Finansów) 6.Współpraca na poziomie krajowym z MRiT (udział w Grupie Konsultacyjnej KIS), MFIPR, PARP

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.
				3. narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii;	Tak	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny:</p> <p>Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21). Rozdział 16. Monitoring i ewaluacja. (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/)</p>	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Zaktualizowany system monitoringu i ewaluacji w DSI2030 (raporty roczne i dwuletnie, opracowywane przy współpracy z interesariuszami) 2.Stały monitoring w oparciu o dane pochodzące z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego, statystyki publicznej, bezpośrednio uzyskane od podmiotów DSI zebranych za pomocą ankiet i wywiadów pogłębionych oraz uzyskanych podczas spotkań grup roboczych. 2.Baza projektów wraz z przyporządkowaniem do danej regionalnej inteligentnej specjalizacji, dofinansowanych w ramach priorytetów RPO. 3. Badania monitoringowe specjalizacji 4. Okresowa weryfikacja istniejącego systemu monitoringu i jego ocena pod kątem pomiaru realizacji celów DSI 5. Współpraca na szczeblu krajowym – narzędzie Smart Radar 6. Ewaluacja śródk okresowa RIS 2025 <p>Ze względu na ograniczoną liczbę</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu.
				4. funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”);	Tak	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21). Rozdział 15. System wdrażania i ramy finansowe (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/);</p> <p>Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu</p>	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny: 1. Kontynuacja procesu w trybie ciągłym angażująca interesariuszy poczwórnej helisy – proces opisany w DSI2030, jeden z celów operacyjnych 2. Realizacja projektu „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania” oraz planowana jego kontynuacja od 2023 r. „Innowacyjny Dolny Śląsk” 3. Grupa Ekspertów ds. DSI 4. Grupa Robocza ds. inteligentnych specjalizacji 5. Platforma współpracy w ramach PPO – modyfikacja strony www.innowacje.dolnyslask.pl 6. Catching-up regions – opracowanie koncepcji animacji współpracy biznes-nauka w obszarach pozametropolitalnych przy współpracy Banku Światowego 7. Wspólne przedsięwzięcie z NCBiR – opracowanie agendy badawczej dla technologii biomedycznych w ramach PPO</p> <p>Ze względu na ograniczoną liczbę</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				5. działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach;	Tak	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21). (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/);</p>	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Animacja współpracy w ramach poczwórnej helisy poprzez wspólną realizację projektów, w tym międzynarodowych 2. Organizacja eksperckich spotkań z przedstawicielami DSI – w ramach prac Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji i Grupy Ekspertów ds. DSI 2030, a także w ramach spotkań, warsztatów, konferencji 3. Usprawnienie regionalnej sieci współpracy poprzez stworzenie platformy współpracy w zakresie koordynacji działań info-promo i wymiany dobrych praktyk w systemie 4. Prowadzenie analiz i badań intel. specjalizacji oraz trendów rozwojowych 5. Wsparcie dla dobrej jakości usług proinnowacyjnych 6. Zwiększenie oferty i dostępności pożyczek i poręczeń 7. Wspieranie działalności stowarzyszeń branżowych i klastrów poprzez dofinansowanie celowych przedsięwzięć realizujących polityki publiczne

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				6. w stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową;	Tak	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny:</p> <p>Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21) (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/);</p>	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie procesów transformacyjnych w 3 wymiarach w ramach działań DSI 2030: transformacji w kierunku GOZ, Przemysłu 4.0 i transformacji cyfrowej. 2. Wskazanie w DSI 2030 jako perspektywicznych specjalizacji horyzontalnych związanych z transformacją (Przemysł 4.0, Gospodarka Obiegu Zamkniętego, Życie wspieranie technologią) i wsparcie dla ich rozwoju w ramach polityki spójności 3. Projekt CircE – European regions toward Circular Economy” – animacja współpracy w obszarze transformacji do GOZ 4. Kampanie edukacyjne „Dolny Śląsk nie marnuje” - promocja idei niemarnowania żywności m. in. w sektorze HORECA 5. Wspieranie działań dot. transformacji gospodarki w kierunku neutralności klimatycznej – OZE, klastry energii, Dolnośląska Dolina Wodorowa 6. Transformacja węglowa – przygotowanie TPST

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
				7. środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.	Tak	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny: Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego 5 stycznia 2021 r. uchwałą nr 3270/VI/21) (https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/dolnoslaska-strategia-innowacji-2030/);</p>	<p>Poziom krajowy: Spełnienie kryterium zgodnie z UP oraz uzgodnieniami z KE.</p> <p>Poziom regionalny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie współpracy międzynarodowej w obszarach inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska to jeden z obszarów priorytetowych DSI 2030 2. Projekty UMWD wspierające internacjonalizację MŚP i ich innowacyjnych produktów i usług 3. Animacja międzynarodowej współpracy projektowej w zakresie B+R+I – wspieranie udziału jednostek DSI w konferencjach i spotkaniach branżowych 4. Aktywny udział jednostek DSI w pracach sieci ERRIN 5. Realizacja projektów w międzynarodowej kooperacji dotyczących rozwoju intel. specjal. (Trails i Trails +, Trans3net, Climatic Town, Mine Life, Remix, CircE) 6. Współpraca gospodarcza z Saksonią – cykliczne Fora Gospodarcze 7. Dolny Śląsk jako region modelowy w

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zakresie wdrażania int.spec. – dobre praktyki przekazywane regionom w Ukrainie i Gruzji. Ze względu na ograniczoną liczbę znaków dokument z pełnymi informacjami w Aneksie do Programu
2.1. Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR	RSO2.1. Wsparcie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Tak	1. Przyjęcie krajowej długoterminowej strategii renowacji na rzecz wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zgodnie z wymogami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2010/31/UE; strategia ta: a) zakłada szacunkowe cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050; b) przedstawia indykatoryny zarys zasobów finansowych na wspieranie realizacji strategii; c) określa skuteczne mechanizmy promowania inwestycji w renowację budynków.	Tak	Spełnienie warunku stanowi Długoterminowa strategia renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2	Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				2. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii	Tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.2. Zarządzanie w sektorze energetycznym	EFRR	RSO2.1. Wsparcie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych RSO2.2. Wsparcie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Tak	Przedłożenie Komisji zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z zapewnieniem spójności z określonymi w porozumieniu paryskim długoterminowymi założeniami dotyczącymi redukcji emisji gazów cieplarnianych; plan ten obejmuje: 1. wszystkie elementy wymagane we wzorze przedstawionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999;	Tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : <ul style="list-style-type: none"> • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnym, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							KPEiK.
				2. zarys planowanych zasobów i mechanizmów finansowych w odniesieniu do środków promujących energię niskoemisyjną.	Tak	<p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK)</p> <p>https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke</p>	<p>KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.</p> <p>KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. :</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnym, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej <p>Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
2.3. Skuteczne propagowanie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej UE	EFRR	RSO2.2. Wsparcie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej[1], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Tak	Istnienie środków, które zapewniają: 1. zgodność z wiążącym krajowym celem dotyczącym energii odnawialnej na 2020 r. i z udziałem bazowym energii odnawialnej do 2030 r. lub podjęcie dodatkowych środków w przypadku gdy udział bazowy nie jest utrzymywany przez okres jednego roku zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 i rozporządzeniem (UE) 2018/1999;	Tak	Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf	Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE: <ul style="list-style-type: none">Głównym mechanizmem jest aukcyjny system wsparcia. W ramach aukcji OZE zakontraktowano w l. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW oraz ok. 2500 MW w 2021 r. Nowelizacja ustawy OZE przedłuży okres udzielania pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP.Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej oraz hydroenergetycznej.Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu.Program "Mój Prąd" do 2020 roku zapewnił wsparcie dla 1200 MW. W lipcu 2021 r. rozpoczął się nabór do jego 3. edycji. Kolejna, poszerzona o nowe elementy, tj. punkty ładowania samochodów elektrycznych czy magazyny energii jest w trakcie przygotowania.Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców i „Agroenergia” dedykowany rolnikom.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<ul style="list-style-type: none"> Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii będzie stanowić centralny element do osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych.
				2. zgodnie z wymogami dyrektywy (UE) 2018/2001 i rozporządzenia (UE) 2018/1999 – zwiększenie udziału energii odnawialnej w sektorze ciepłownictwa i chłodnictwa zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) 2018/2001.	Tak	<p>Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf</p>	<p>IPromowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE. Program „Czyste Powietrze” umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków-kontynuacja do 2029 r. W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował wstępną Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w odniesieniu do niskoemisyjności, która będzie stanowić podstawę dla działań w najbliższych latach. Ostateczna wersja ww. strategii powstanie do końca 2021 r. Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym	EFRR	RSO2.5. Wsparcie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Tak	Dla każdego sektora lub obu tych sektorów istnieje krajowy plan inwestycji, który obejmuje: 1. ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG i dyrektywy Rady 98/83/WE;	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r.
				2. określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, wraz z	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie	W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				określeniem priorytetów ze względu na wielkość aglomeracji i wpływ na środowisko oraz z podziałem inwestycji na poszczególne aglomeracje; b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE; c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184, w szczególności w odniesieniu do zmienionych parametrów jakości określonych w załączniku I do tej dyrektywy;		wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategoryzacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego).
			Tak	3. oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej, w tym sieci, w zależności od ich wieku i planów amortyzacji;	Tak	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w aglomeracjach niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci).
				4. wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli są potrzebne w celu uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników.	Tak	<p>Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.:</p> <p>VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.)</p> <p>Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi</p> <p>https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a</p>	<p>Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. środki unijne w ramach programów polityki: <ul style="list-style-type: none"> • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne, 2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW 4. środki własne gmin. <p>W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z funduszy zarządzanych przez NFPŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2.7. Ramy priorytetowego traktowania w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących współfinansowanie unijne	EFRR	RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Tak	W przypadku interwencji wspierających środki ochrony przyrody w związku z obszarami Natura 2000 objętymi zakresem dyrektywy Rady 92/43/EWG: istnienie ram działań priorytetowych na podstawie art. 8 dyrektywy 92/43/EWG, które obejmują wszystkie elementy wymagane we wzorze ram działań priorytetowych na lata 2021–2027 uzgodnionym przez Komisję i państwa członkowskie, w tym określenie środków priorytetowych i oszacowanie potrzeb w zakresie finansowania.	Tak	"Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027". (Ang: Prioritised Action Framework, PAF) http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/5073/PAF_icon.pdf	Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in. : • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: - ekstensywna gospodarka rolna, rybacka i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków: - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<ul style="list-style-type: none"> - udrożnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000
3.1. Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz	Nie	<p>Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które:</p> <p>1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;</p>	Nie	<p>Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosowne dokumenty wdrożeniowe, a także przygotowanie i wdrożenie Zintegrowanego Modelu Ruchu.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"</p>	<p>Na poziomie krajowym: Kryterium 1. Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosowne dokumenty wdrożeniowe, a także przygotowanie i wdrożenie Zintegrowanego Modelu Ruchu.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Kryterium 1. Zakres przedsięwzięć określonych w ramach RPT jest wynikiem analizy transportu która składa się z trzech elementów: bezpieczeństwa ruchu drogowego - przeprowadzone zostały analizy</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		mobilności transgranicznej					bezpieczeństwa ruchu drogowego, mające na celu wskazanie obszarów wymagających szczególnej uwagi; 2) ,- Koncepcji transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim – w szczególności mobilności rowerowej w codziennych dojazdach Dolnoślązaków wraz z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych (tzw. Cyklostrada Dolnośląska), 3) modelowania ruchu w szczególności transportu towarowego oraz transportu pasażerskiego - przeprowadzono modelowanie ruchu niezbędne do przygotowania analizy popytu.
				2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;	Nie	Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosowne dokumenty wdrożeniowe, a także przygotowanie i wdrożenie Zintegrowanego Modelu Ruchu. Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"	Na poziomie krajowym: Kryterium 2. Spełnienie kryterium zapewnia KPEIK i spójne z nim dokumenty wdrożeniowe. Na poziomie regionalnym: Kryterium 2. Działania dotyczące łagodzenia zmian klimatu w dziedzinie transportu zostały uwzględnione w celach strategicznych RPT.
				3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;	Nie	Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T.	Na poziomie krajowym: Kryterium 3. Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"	<p>Na poziomie regionalnym:</p> <p>Kryterium 3. Głównym celem RPT jest umożliwienie kompleksowego rozwoju regionalnego systemu transportowego w oparciu</p> <p>o podstawowe obszary: poprawę dostępności i spójności regionu, wzmocnienie powiązań z Transeuropejską Siecią Transportową TEN-T (z uwzględnieniem planów prac nad realizacją sieci bazowej), wzrost bezpieczeństwa w transporcie oraz zmniejszenie wpływu transportu na środowisko. Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.</p> <p>Najważniejsze elementy układu komunikacyjnego, zapewniające powiązania o charakterze międzynarodowym, zlokalizowane są w europejskich i krajowych korytarzach transportowych. Przestrzenny model systemu transportowego Dolnego śląska określony w RPT zalicza powyższe korytarze jako powiązania typu głównego, które stanowią najważniejsze szlaki komunikacyjne w regionie.</p>
				4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci	Nie	Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewniają stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem inwestycje poza korytarzami sieci bazowej TEN-T	Na poziomie krajowym: Kryterium 4. Spełnienie kryterium zapewniają stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem inwestycje poza korytarzami sieci bazowej TEN-T

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;		Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"	Na poziomie regionalnym: Kryterium 4. Przestrzenny model systemu transportowego Dolnego śląska określony w RPT zalicza korytarze sieci bazowej TEN-T jako powiązania typu głównego, które stanowią najważniejsze szlaki komunikacyjne w regionie. RPT przewiduje działania mające na celu rozwój i modernizację infrastruktury transportowej, w szczególności na połączeniach stanowiących powiązania z siecią TEN-T. Wymagania dla projektów drogowych w zakresie dróg wojewódzkich warunkują spełnienie kryterium przez weryfikowane poprzez sprawdzenie m.in. czy projekt przewiduje likwidację tzw. wąskich gardeł oraz poprawia dostęp do elementów liniowych lub punktowych sieci TEN-T. Zapewniono komplementarność inwestycji regionalnych z siecią TEN-T.
				5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6;	Nie	Na poziomie krajowym: Kryterium spełnione poprzez bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o przyjęty Narodowy Plan Wdrażania ERTMS w Polsce o statusie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej. Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie	Na poziomie krajowym: Kryterium spełnione poprzez bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o przyjęty Narodowy Plan Wdrażania ERTMS w Polsce o statusie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej. Na poziomie regionalnym: Kryterium 5. RPT uwzględnia plany prac w zakresie zapewnienia

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						dolnośląskim z perspektywą do 2030"	interoperacyjności sieci kolejowej. Wśród trzech wariantów planistycznych rozwoju systemu transportowego służących analizie alternatywnych ścieżek osiągnięcia sformułowanych celów w ramach procesu realizacji RPT do 2030 roku za optymalny i najbardziej efektywny uznano wariant 3, który zakłada, że sieć transportowa modernizowana jest pod kątem zwiększenia przepustowości oraz zapewnienia interoperacyjności.
				6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;	Nie	<p>Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. i stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem kwestie transportu multimodalnego.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"</p>	<p>Na poziomie krajowym: Kryterium 6. Spełnienie kryterium zapewnia m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. i stosowne dokumenty wdrożeniowe, obejmujące swym zakresem kwestie transportu multimodalnego</p> <p>Na poziomie regionalnym: Kryterium 6. Przygotowanie koncepcji transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim - mobilność rowerowa w codziennych dojazdach Dolnoślązaków oraz koncepcję sieci głównych tras rowerowych (tzw. Cyklostrada Dolnośląska), których wyniki uwzględnione zostaną w RPT.</p> <p>Ostateczne uwzględnienie zagadnień nastąpi na etapie oceny projektów jako jedno z głównych kryteriów wyboru. Kryterium zostanie spełnione poprzez</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							przyjęcie ww. dokumentów
				7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;	Nie	<p>Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewniają Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych oraz spójne z nimi stosowne dokumenty wdrożeniowe.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"</p>	<p>Na poziomie krajowym: Kryterium 7. Spełnienie kryterium zapewniają Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych oraz spójne z nimi stosowne dokumenty wdrożeniowe.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Kryterium 7. Sporządzono analizę obecnego stanu dostępności dla użytkowników prywatnych, analiza dla transportu zbiorowego powiązana jest z potrzebami wynikającymi z aktualizowanego Planu Transportowego.</p> <p>Przygotowano analizę planowanych działań w celu promowania paliw alternatywnych.</p>
				8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;	Nie	<p>Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewnia Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2021 – 2030 wraz ze stosownymi dokumentami wdrożeniowymi sektora drogowego, obejmującymi kwestie bezpieczeństwa ruchu drogowego.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"</p>	<p>Na poziomie krajowym: Kryterium 8. Spełnienie kryterium zapewnia Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2021 – 2030 wraz ze stosownymi dokumentami wdrożeniowymi sektora drogowego, obejmującymi kwestie bezpieczeństwa ruchu drogowego</p> <p>Na poziomie regionalnym: Kryterium 8. Przeprowadzona analiza BRD bazuje na ATLASIE ZAGROZEŃ NA GŁÓWNYCH DROGACH KOMUNIKACYJNYCH OBSZARU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO W LATACH</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							2017 – 2018, który przygotowany został w 2019 r. przez zespół specjalistów z zakresu problematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz współpracy z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji. Ponadto przeprowadzone zostały dodatkowe analizy bezpieczeństwa ruchu drogowego, z użyciem map cieplnych, mające na celu wskazanie obszarów wymagających szczególnej uwagi. Wszystkie analizy oparte zostały na danych pozyskanych z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK).
				9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.	Nie	<p>Na poziomie krajowym: Spełnienie kryterium zapewnione poprzez stosowne programy utrzymaniowe opracowane na poziomie krajowym lub informacje o sposobie zapewnienia środków na utrzymanie inwestycji i ich wartości, przedstawione w raporcie z samooceny spełnienia warunku.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Spełnienie kryterium nastąpi poprzez przyjęcie dokumentu "Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030"</p>	<p>Na poziomie krajowym: Kryterium 9. Spełnienie kryterium zapewnione poprzez stosowne programy utrzymaniowe opracowane na poziomie krajowym lub informacje o sposobie zapewnienia środków na utrzymanie inwestycji i ich wartości, przedstawione w raporcie z samooceny spełnienia warunku.</p> <p>Na poziomie regionalnym: Kryterium 9. Sporządzono opis potrzeb finansowych niezbędnych do utrzymania obecnej i planowanej infrastruktury. Analizę przeprowadzono na podstawie danych dot. kosztów utrzymania pozyskanych od zarządców infrastruktury oraz jednostek odpowiedzialnymi za organizację transportu zbiorowego, przy</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							uwzględnieniu m.in. kosztów rewitalizacji przejmowanych przez Samorząd Województwa linii kolejowych o znaczeniu regionalnym.
4.1. Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy	EFS+	ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich	Tak	Istnienie ram strategicznych polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia; ramy te obejmują: 1. rozwiązania w zakresie sporządzania profilów osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb;	Tak	Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy stanowi ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Spełnienie kryterium zapewnia Indywidualny Plan Działania (IPD) - art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf	Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD. Ww. kontakt może być realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;					drogą elektroniczną / pocztową.
				2. informacje o wolnych miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb na rynku pracy;	Tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Centralna Baza Ofert Pracy http://oferty.praca.gov.pl	Powiatowe urzędy pracy w ramach usługi pośrednictwa pracy przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra właściwego do spraw pracy, której rolę pełni obecnie Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP umożliwia także prezentowanie informacji o organizowanych przez powiatowe urzędy pracy stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodawców. CBOP jest zintegrowana z innymi systemami takimi jak Wortal PSZ (psz.praca.gov.pl), praca.gov.pl , Syriusz Std (wykorzystywanym przez powiatowe urzędy pracy), WUP Viator (wykorzystywanym przez wojewódzkie urzędy pracy). CBOP dostępna z komputera, tabletu i smartfona.
				3. rozwiązania służące zapewnieniu, by opracowanie tych ram, ich wdrożenie,	Tak	Ustawa z 20.04 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 5, rozdział 8, art. 22)	W procesie kształtowania, wdrażania, monitorowania i przeglądu działań na rzecz aktywnej polityki rynku pracy

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami;		http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Ustawa z 24.07 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf Rozporządzenie MPiPS z 22.07 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf	<p>podstawową rolę odgrywają:</p> <ol style="list-style-type: none"> system rad rynku pracy, działających przy ministrze właściwym do spraw pracy, marszałku województwa (WUP), i starosty (PUP). W skład rad rynku pracy wchodzi m.in. przedstawiciele wszystkich reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, organów samorządu terytorialnego i przedstawiciele nauki. Konsultacje społeczne aktów prawnych regulujących całokształt zasad i procedur funkcjonowania PSZ, prowadzone na każdym etapie prac nad projektowanym rozwiązaniem Rola Rady Dialogu Społecznego. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, jego kształt oraz stan są również przedmiotem prac Rady Dialogu Społecznego, a wprowadzanie zmian prawa dotyczących aktywnych polityk rynku pracy przed ich wdrożeniem jest przedmiotem konsultacji w tej instytucji dialogu. Rola Konwentu Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy i Rada Forum Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy.
			Tak	4. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu aktywnych polityk rynku pracy;	Tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art.22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej	Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy/bezrobocie - rejestrowane	<p>bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy co rok dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. W POWER 2014-2020 realizowany jest projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowe bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy”. Minister wł. do spraw pracy publikuje na str. internetowej co rok katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty rynku pracy finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są określone wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje Rada Dialogu Społecznego</p>
				5. w odniesieniu do interwencji na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – sprawdzone empirycznie, ukierunkowane ścieżki kariery przeznaczone dla ludzi młodych niepracujących, niekształących się ani nieszkolących się, w tym działania informacyjne i oparte na wymogach jakościowych	Tak	<p>Spełnienie kryterium zapewnia: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Rozdz. V, art. 50 ust. 1, art. 53) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. z 2011 r., poz. 920) Rozporządzenie MPiPS z dnia 20</p>	<p>Wsparcie osób młodych, w tym młodzieży NEET, w akt. zawod. odbywa się w ramach Gwarancji dla młodzieży. Plan realizacji GdM w Polsce, zatwierdzony 1.08.2022, osadzony jest na 4 filarach – urzędach pracy, ochotniczych hufcach pracy, projektach centralnych i programie pożyczkowym. W wyniku szczegółowej diagnozy sytuacji osób młodych na</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				uwzględniających kryteria wysokiej jakości przygotowania zawodowego i staży, w tym w kontekście realizacji programów gwarancji dla młodzieży.		sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz. U. z 2009 r., poz. 1160) Rozporządzenie MPiPS z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. z 2014 r., poz. 497)	ryнку pracy, opartej o dane z GUS i Eurostatu, wyróżniono cztery grupy priorytetowe: (1) Osoby w wieku 15–17 lat, które porzucają naukę lub zaniedbują obowiązek szkolny lub edukację; (2) Osoby w wieku 18–29 lat: o zarejestrowane jako bezrobotne; o młodzież NEET; o osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby kończące naukę lub absolwenci uczelni wyższych; (3) Osoby, które opuściły opiekę zastępczą; (4) Kobiety poniżej 30 roku życia wychowujące dzieci. W "Planie" zawarto priorytety wsparcia – np. wysoka jakość ofert, w tym staży, jako kluczowych form aktywizacji osób młodych i rozwoju ich umiejętności. Standardy jakości staży, obowiązujące przy wdrażaniu GdM reg. są ustawą o promocji zatrudnienia ... Dz.U.2022poz.690 i rozp. MPiPS z 20.08.2009 w spr. szecz. warunków odbywania stażu przez bezrobotnych Dz.U.z2009r.poz.1160
4.2. Krajowe ramy strategiczne na rzecz równości płci	EFS+	ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej	Tak	Istnienie krajowych ram strategicznych polityki na rzecz równouprawnienia płci, które obejmują: 1. identyfikację w oparciu o rzetelne podstawy wyzwania związanych z równouprawnieniem płci;	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) i krajowe programy	KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami:

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu				przeciwdziałania przemocy w rodzinie https://dziennikustaw.gov.pl/D2021000124901.pdf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach 4. Niski poziom kobiet w STEM <p>Jeżeli chodzi o przemoc wobec kobiet, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), działania przeciw przemocy są uregulowane w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który jest przyjmowany przez Radę Ministrów.</p>
				2. środki na rzecz rozwiązania problemu różnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia, płac i emerytur oraz na rzecz promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym przez poprawę dostępu do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, wraz z celami końcowymi, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych;	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Priorytet II – Praca i zabezpieczenia społeczne - obejmuje działania na rzecz: równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii, dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości, wyeliminowanie różnic w

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							płacach i emeryturach ze względu na płeć, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. W programie wskazane są ramy czasowe dla każdego z zadań, instytucje odpowiedzialne i współpracujące, a także wskaźniki z wartością bazową i docelową.
				3. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki i metod gromadzenia danych w oparciu o dane segregowane ze względu na płeć;	Tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie https://dziennikustaw.gov.pl/D202100012490_1.pdf	Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów do 31 marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiągniętych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. Dane segregowane ze względu na płeć będą cyklicznie zbierane. Przewidziano też działania na rzecz rozbudowy systemu gromadzenia danych równościowych, w tym w rozbiciu na płeć. Zgodnie z art. 11 ustawy, sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest składane corocznie, w terminie do 30 września, Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Polskiej przez Radę Ministrów.
				4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami ds. równości, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.	Tak	<p>Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030</p> <p>https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640</p> <p>Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie https://dziennikustaw.gov.pl/D2021000124901.pdf</p>	<p>KPDRT poddano szerokim konsultacjom ze stronami zainteresowanymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Zgłoś pomysł” 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. • publicznym (24.11-18.12.2020 r.) • w BIP MRiPS • z KWRiST (17.11.2020 r.-11.05.2021 r.) Realizacja działań przewiduje współpracę z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Współpraca ta będzie przebiegała w różnoraki sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Odpowiednie podmioty ds. równości, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego wchodzi w skład zespołów, których zadaniem jest m.in. monitorowanie realizacji obu programów. Oba sprawozdania wymienione w kryterium 3 podlegają szerokim konsultacjom z wszystkimi interesariuszami.
4.3. Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i	EFS+	ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości,	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w zakresie systemu kształcenia i szkolenia, które obejmują:	Tak	<p>https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/</p> <p>https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-</p>	<p>Ramy strategiczne zostały określone w</p> <p>1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),</p> <p>2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
szkolenia na wszystkich szczeblach		włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami ESO4.7. Wsparcie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany		1. oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności;		umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, corocznie ustalana jest prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.
				2. mechanizmy i usługi monitorowania losów absolwentów do celów wysokiej jakości i skutecznego poradnictwa zawodowego dla osób uczących się w każdym wieku;	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		kwalfikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej					poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, funkcjonuje system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.
				3. środki na rzecz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnego cenowo, odpowiedniego, wolnego od segregacji kształcenia i szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczestnictwa w takim kształceniu i szkoleniu i ukończenia go, a także nabywania kluczowych kompetencji na wszystkich poziomach, w tym na poziomie szkolnictwa wyższego;	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 1. oraz Priorytet 6, 3. ZSU 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe (...). Ponadto: a) akty prawne podkreślające równy dostęp do kształcenia (m.in.: ustawa Prawo oświatowe, ustawa o systemie wyższym i nauce, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, opracowywana ustawa o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin (wpis do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów nr UD319)), b) przedsięwzięcie MEiN: „Włączeni w edukację” (wdrożenie edukacji włączającej wysokiej jakości, zapewniającej wszystkim dzieciom i

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							uczniom warunki do rozwijania indywidualnego potencjału oraz nabywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym i włączenia społecznego; obejmuje prace legislacyjne i działania wdrożeniowe w tym zakresie).
				4. mechanizm koordynacji obejmujący wszystkie poziomy kształcenia i szkolenia, w tym szkolnictwo wyższe, oraz jasny podział obowiązków między odpowiednimi organami krajowymi lub regionalnymi;	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	<p>Ramy strategiczne zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności, Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: <ol style="list-style-type: none"> Radę Programową do spraw kompetencji, sektorowe rady do spraw

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							kompetencji. Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”.
				5. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki;	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy zostały określone w: 1. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. oraz rozdział 10. 2. ZSU 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”. Przegląd śródk okresowy i ewaluacja wdrażania ZSU 2030, w tym ewaluacja koordynacji jej wdrażania na poziomie krajowym i wojewódzkim, zostały

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							przewidziane do realizacji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Planowana data przeglądu śródk okresowego i ewaluacji: III kw. 2024 – I kw. 2025).
				6. środki skierowane do osób dorosłych o niskich umiejętnościach zawodowych i niskich kwalifikacjach i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz ścieżki poprawy umiejętności;	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	<p>Ramy zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności. 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.</p> <p>Ponadto:</p> <p>a) funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku</p> <p>b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji”</p>

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych” d) program Senior+.
				7. środki na rzecz wspierania nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i kadry akademickiej w odniesieniu do odpowiednich metod nauczania, oceny i walidacji kompetencji kluczowych;	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy zostały określone w: 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, 2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe, 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...); 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.
				8. środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.	Tak	https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow	Ramy zostały określone w: 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu (...), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (...), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto funkcjonowanie: a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki, c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, e) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.
4.4. Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem	EFS+	ESO4.8. Wsparcie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki lub ram ustawodawczych na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa, które obejmują: 1. opartą na rzetelnych danych diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa dzieci, w szczególności pod względem równego dostępu do dobrej jakości usług dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji, a także pod względem bezdomności, segregacji przestrzennej i edukacyjnej, ograniczonego dostępu do podstawowych usług i infrastruktury oraz szczególnych potrzeb osób w każdym wieku znajdujących się w trudnej sytuacji;	Nie	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego,. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci, bezdomność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe, dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych.
				2. środki na rzecz zapobiegania i zwalczania segregacji we wszystkich dziedzinach, w tym ochrony socjalnej, rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępu do wysokiej jakości usług dla osób w trudnej sytuacji, w tym migrantów i uchodźców;	Nie	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	<p>KPPUiWS koncentruje się na :</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, • przeciwdziałaniu bezdomności, • rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, • wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy. <p>We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.</p>
				3. środki na rzecz przejścia od	Nie	Strategia rozwoju usług społecznych	Opracowywano Strategię rozwoju usług

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;		<p>polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).</p> <p>https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf</p>	<p>społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) – Strategię DI. Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności.</p> <p>Strategia DI obejmować będzie np:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku 2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną 3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądany element systemu 5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego z koszykiem usług 6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych 7. systemową usługę asystencji osobistej.

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.	Nie	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.d.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI. Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych dokumentami W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołane zostaną Zespoły z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów (KPPiUWS) i opracowanego zestawu wskaźników rezultatu (Strategia DI).
4.6. Ramy			Nie	Istnienie krajowych lub	Nie	Mapa potrzeb zdrowotnych (MPZ) w	Spełnienie kryterium zapewni

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFS+ EFRR	ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej RSO4.5. Zapewnianie		regionalnych ram strategicznych polityki na rzecz zdrowia, które obejmują: 1. mapowanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym pod względem personelu medycznego i pielęgniarskiego, w celu zapewnienia zrównoważonych i skoordynowanych środków;		nowej formule, zg. z nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdr., wraz z krajowym planem transformacji (KPT) i wojewódzkimi planami transformacji (WPT) oraz Strategii Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) oprac. w zakresie deinstytucjonalizacji usług społ. (wykraczającym poza opiekę zdrowot.) http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3304 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf https://edzienniki.duw.pl/legalact/2021/6115/	publikacja MPZ w zmienionej formule, obejmującej analizy oraz wyzwania systemu opieki zdrowotnej. Analizy przedstawione w MPZ stanowią diagnozę systemu, a dzięki prognozom i rekomendowanym kierunkom działań, przyczynią się do zapewnienia równego dostępu do opieki, wspierania odporności oraz poprawy jakości. MPZ zostały przygotowane w taki sposób, aby obejmowały wszystkie potrzeby w zakresie systemu opieki zdrowotnej, zidentyfikowane na podstawie gromadzonych danych, możliwych do oceny na dany moment i zgodnie z aktualnym stanem wiedzy. Obejmują one swoim zakresem cały system, czyli wszystkie poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. Dokumentami wdrożeniowymi są plany transformacji na poziomie wojewódzkim i krajowym. W proces mapowania opieki długoterminowej rozumianej szeroko wpisuje się także przygotowana przez MRiPS Strategia Rozwoju Usług Społecznych.
				2. środki na rzecz zapewnienia efektywności, trwałości, dostępności i przystępności cenowej usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym ze szczególnym uwzględnieniem	Nie	Przyjęcie polityki publicznej Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 r. (Zdrowa Przyszłość) oraz SRUS, https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa	Spełnieniem kryterium jest przyjęcie w drodze uchwały RM dokumentu Zdrowa Przyszłość. Jego celem jest zapewnienie obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej		osób wykluczonych z systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz osób, do których najtrudniej jest dotrzeć;		-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030	wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dokument określa ramy strategiczne działań koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Stanowi kompleksową odpowiedź na nowe wyzwania stojące przed szeroko definiowaną polityką społeczno-gospodarczą współczesnego państwa, w tym przede wszystkim w obszarze zdrowia. Działania zaplanowane w dokumencie zostały podzielone na obszary, do których dopasowano cele. Dla realizacji celów określono kierunki interwencji oraz wskazano stosowne narzędzia. Przy projektowaniu tego dokumentu strategicznego w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych.
				3. środki na rzecz wspierania usług środowiskowych i opartych na rodzinie poprzez deinstytucjonalizację, w tym profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i usług środowiskowych.	Nie	Przyjęcie polityk publicznych Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi, SRUS. https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030	Celem wypełnienia tego kryterium w zakresie opieki zdrowotnej przygotowano dwa dokumenty o charakterze strategicznym: a) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, b) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi. Stanowią one załączniki do dokumentu Zdrowa Przyszłość. Dodatkowo MRiPS

Warunek podstawowy	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							<p>przygotowało podobny dokument adresujący kwestie związane z polityką społeczną.</p> <p>Realizacja założeń dokumentów przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ poprawy jakości życia i zdrowia seniorów oraz ich opiekunów (rozwój zasobów kadrowych, form opieki dziennej, domowej oraz innowacyjnych form opieki, wsparcie opiekunów nieformalnych i koordynacja opieki środowiskowej), <p>wzmocnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (inwestycje w kadry i poprawa jakości kształcenia, zmiana organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych i inwestycje infrastrukturalne).</p>

5. Instytucje programu

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. k) oraz art. 71 i 84 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 13: Instytucje programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby kontaktowej	Położenie	Adres e-mail
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Dolnośląskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu	Marszałek Województwa Dolnośląskiego	Wrocław, 50-411 Wrocław, Wybrzeże Juliusza Słowackiego 12-14,	marszalek@dolnyslask.pl
Instytucja audytowa	Szef Krajowej Administracji Skarbowej	Dyrektor Departamentu Audytu Środków Publicznych w Ministerstwie Finansów	Warszawa, 00-916 Warszawa, ul. Świętokrzyska 12	sekretariat.DAS@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych	Warszawa, 00-916 Warszawa, ul. Świętokrzyska 12	sekretariat.IP@mf.gov.pl
Zadanie w zakresie księgowania wydatków w przypadku, gdy zadanie to powierza się podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca	Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca (IP wybrane obszary)	Dyrektor Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej	Wrocław, 53-611 Wrocław, ul. Strzegomska 2-4	sekretariat@dip.dolnyslask.pl
Zadanie w zakresie księgowania wydatków w przypadku, gdy zadanie to powierza się podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (IP wybrane obszary)	Dyrektor Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy	Wałbrzych, 58-306 Wałbrzych, ul. Ogrodowa 5b	wroclaw.dwup@dwup.pl

Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji

Podstawa prawna: Art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Tabela 13A: Część wartości procentowych określonych w art. 36 ust. 5 lit. b) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, która zostałaby refundowana podmiotom otrzymującym płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (w punktach procentowych)

6. Partnerstwo

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. h) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

ZWD podjął szereg działań, aby procedura partnerstwa przebiegała w oparciu o wykorzystanie licznych rekomendacji oraz opinii zgromadzonych od zainteresowanych podmiotów i instytucji. Mając powyższe na uwadze proces opracowania dokumentu FEDS 2021-2027 oparty został na funkcjonowaniu grup roboczych

Programowanie

Wewnętrzna Grupa powołana została w celu koordynowania współpracy poszczególnych komórek UMWD oraz jego jednostek organizacyjnych zaangażowanych w opracowanie FEDS.

Jednocześnie w celu zapewnienia koordynacji i spójności procesu przygotowania FEDS oraz partnerskiej współpracy pomiędzy szerokim gronem interesariuszy powołana została zewnętrzna Grupa Robocza (Uchwała nr 3249/VI/20 ZWD z dnia 29.12.202 r. ze zm.). Grupa wspiera ZWD w procesie programowania, zapewnienie koordynacji i komplementarności pomiędzy programami operacyjnymi oraz w ramach poszczególnych celów polityki i z innymi instrumentami UE z uwzględnieniem zapisów krajowych i europejskich dokumentów strategicznych. W jej skład powołani zostali:

- przedstawiciele strony samorządowej (m.in. ZWD, przedstawiciele jst),
- przedstawiciele strony rządowej (organy administracji rządowej właściwe ze względu na zakres merytoryczny programu),
- partnerzy społeczno-ekonomiczni, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje badawcze i uniwersytety (przedstawiciele związków zawodowych, organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń w tym partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska, a także podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, równouprawnienia płci oraz niedyskryminacji, środowisk naukowych i akademickich oraz instytucji o charakterze regionalnym).

Grupa Zewnętrzna skupia łącznie 115 członków, z czego 58 stanowią przedstawiciele partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

W ramach działających grup roboczych zorganizowane zostały spotkania, dyskusje, wysłuchania, na których uczestnicy zapoznani zostali z aktualnym stanem prac na różnych etapach przygotowania programu, przedstawione zostały propozycje legislacyjne KE w ramach PS po 2020, prezentowano wstępne założenia Programu w celu omówienia przebiegu prac kontynuacji na kolejnych etapach. W trakcie spotkań dyskutowane oraz wypracowywane były oraz zapisy poszczególnych celów polityki oraz kierunki wsparcia zawarte w dokumencie FEDS.

W wyniku wspólnych spotkań roboczych wypracowano zapisy m.in. Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej (do dokumentu wpłynęło ponad 500 uwag, z czego 78 % została uwzględniona. W ramach opiniowania przez Grupę wstępnych założeń, dotyczących kierunków wsparcia FEDS, wpłynęło ponad 300 uwag i sugestii. Grupa spotykała się 17 razy - zanim rozpoczęły się ogólnogostępne konsultacje społeczne projektu programu, odbyły się dyskusje oraz warsztaty, podczas których zgłaszano konkretne propozycje zapisów. W oparciu o te zgłoszenia zmieniono niektóre zakresy wsparcia, co przedstawia dokumentacja spotkań dostępna na stronie <https://rpo.dolnyślask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/konsultacje-spoeczne/>

W ramach konsultacji społecznych zgłoszono 1 252 uwag, z czego pozytywnie rozpatrzono 533 uwag. Baza wszystkich uwag (m.in. wraz z odniesieniem do danej uwagi) jako załącznik do Uchwały nr 5009/VI/22 ZWD z 14.03.22 r., została podana do publicznej wiadomości za pomocą strony internetowej RPO oraz UMWD. W wyniku zgłoszonych uwag rozszerzono lub zmodyfikowano zakresy wsparcia, opisy celów szczegółowych w ramach m.in. Priorytetu 1, 2, 3, 5, 8 w ramach EFRR, a także 6, 7 w ramach EFS+. Dodano realokacji środków w ramach kilku kodów interwencji w Priorytecie 2, 5, 6.

FEDS został przygotowany z udziałem licznych interesariuszy i w dużej mierze odpowiada na zdiagnozowane potrzeby, co potwierdzają pozytywne opinie, chociażby WRDS, RDPP, Rady Senioralnej,

Rady OzN oraz skupiającej blisko 300 podmiotów DFOP. Również instrumenty terytorialne, np. ZIT LGOF i IIT SW pozytywnie oceniły zapisy programu.

Dodatkowo, aby zapewnić interesariuszom udział w pracach przy tworzeniu TPST, została powołana Grupa Robocza ds. FST. W skład Grupy weszli przedstawiciele wszystkich środowisk zainteresowanych wdrażaniem FST (JST, uczelnie, instytuty badawcze, IOB, przedsiębiorcy, związki zawodowe, NGO, radni sejmiku Województwa Dolnośląskiego - Uchwała ZWD z dnia 6 października 2020 r. nr 2755/VI/20 z późn.zm. Dzięki spotkaniom wypracowano m.in. zapisy TPST. Grupa odbyła 17 spotkań, podczas których opracowywano charakterystykę obszarów objętych planem jak i proponowane kierunki działań, które należy realizować przy wykorzystaniu FST. W ramach prac nad przygotowaniem Programu, w celu zapewnienia pełnej partycypacji w szeregu niezbędnych działań, dopełniony został wymóg przeprowadzenia konsultacji społecznych, do których zaproszone zostało szerokie grono instytucji.

Szczegółowy wykaz prac grup roboczych oraz ich przedmiot dostępny jest na stronach internetowych: <https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/grupy-robocze/>

<https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/fundusz-sprawiedliwej-transformacji/grupa-robocza-ds-fst/spotkania-grupy-roboczej-ds-fst/>

ZWD uchwałą nr 4810/VI/22 z dnia 18 stycznia 2022 r. przyjął projekt programu FEDS w celu poddania go konsultacjom społecznym w okresie 24 stycznia – 28 lutego 2022 r., tym samym wypełniając zapisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Informacje o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz wszystkie dokumenty które im podlegały, zostały upublicznione na stronach internetowych (www.umwd.dolnyslask.pl, www.rpo.dolnyslask.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl). Informacje o trwaniu konsultacji oraz zaproszenie do aktywnego udziału było komunikowane podczas konferencji, bezpośrednich spotkań z interesariuszami oraz za pomocą mediów społecznościowych.

Uwagi i stanowiska do projektu FEDS 2021-2027 można było składać za pomocą formularza internetowego, przysyłać w formie elektronicznej, w wersji papierowej oraz zgłaszać ustnie.

Konferencja otwierająca konsultacje odbyła się w dniu 24 stycznia 2022 r., podczas której przedstawiono założenia FEDS, dyskutowano o zakresie wsparcia oraz odpowiadano na pojawiające się pytania i postulaty. Dodatkowo zorganizowano także spotkania specjalistyczne dotyczące:

- CP1, CP3, CP4 (EFRR) w dniu 1 lutego 2022 r.;
- CP2, CP5 (EFRR) w dniu 2 lutego 2022 r.;
- CP4 (EFS+) w dniu 3 lutego 2022 r.;
- CP6 (FST) w dniu 4 lutego 2022 r.

W ramach trwania konsultacji społecznych przeprowadzono również wysłuchania publiczne na temat proponowanego zakresu wsparcia FEDS w dniu 7 lutego 2022 r. oraz wysłuchania odwrócone z odniesieniem się do poruszanych postulatów w dniu 2 marca 2022 r.

Materiały z ww. spotkań dostępne są na stronie <https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/konsultacje-spoeczne/>

Projekt FEDS 2021-2027 został skierowany do konsultacji z: Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, Dolnośląską Radą Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego, Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Dolnośląską Społeczną Radą Senioralną.

Wdrażanie i monitorowanie FEDS

Kluczową rolę we wdrażaniu programu będzie pełnił powołany przez IZ KM (ciało doradczo-opiniujące), w skład którego wejdą m.in. partnerzy, o których mowa w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Powołanie do składu KM na prawach członka, a więc z prawem głosu, a w konsekwencji czynne uczestnictwo w pracach tego gremium, umożliwi partnerom zyskanie realnego wpływu na wdrażanie programu. Ponadto, zasada partnerstwa w KM będzie realizowana poprzez: zapewnienie zróżnicowanego udziału w pracach Komitetu przedstawicieli wszystkich stron, w tym partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, ustanowienie tożsamy dla wszystkich członków praw, obowiązków i przywilejów

wynikających z Regulaminu KM, przeznaczenie określonej puli środków na szkolenia, ekspertyzy i konsultacje ze środowiskiem oraz umożliwienie wszystkim zainteresowanym stronom udziału w konsultowaniu kwestii spornych podczas warsztatów, grup roboczych oraz spotkań tematycznych. Udział przedstawicieli organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w gronie członków KM będzie zagwarantowany z uwzględnieniem art. 4 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 240/2014. Zgodnie z ww. zasadami w skład Komitetu wchodzić będą przedstawiciele właściwych władz regionalnych, lokalnych, miejskich i innych instytucji publicznych, partnerów społeczno-ekonomicznych i podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie. Obywatelska część KM będzie realizowana poprzez przeprowadzenie przejrzystego i bezstronnego procesu wyłaniania przedstawicieli, co zagwarantuje szeroki udział organizacji, reprezentujących poszczególne grupy partnerów. Zgodnie z zasadą partnerstwa niezależne organy ochrony praw podstawowych i organizacje praw człowieka będą zaangażowane we wszystkie etapy programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji inwestycji w infrastrukturę edukacyjną społeczną i zdrowotną, a także w projekty EFS+, aby zapewnić poszanowanie zasad niezależnego życia, niesegregacji i niedyskryminacji zgodnie z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych i Kartą Praw Podstawowych. Przestrzeganie Karty praw podstawowych będzie monitorowane przez cały okres programowania. Pomoc techniczna będzie finansować działania w celu zapewnienia skutecznej realizacji zasad horyzontalnych. W trakcie wyłaniania składu Komitetu będzie wzięta pod uwagę potrzeba zapewnienia reprezentatywności organizacji społecznych zajmujących się problematyką równości w prace Komitetu Monitorującego. Udział w pracach KM umożliwi podmiotom zrzeszonym w jego składzie realny wpływ m.in. na kształt dokumentów programowych, uczestnictwo w procesie monitorowania postępów programu oraz jego ewaluacji.

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Tryb wyboru projektów

Procedury wyboru operacji mogą być konkurencyjne lub niekonkurencyjne, pod warunkiem że zastosowane kryteria i procedury są niedyskryminujące, włączające i przejrzyste, a wybrane operacje maksymalizują wkład finansowania unijnego i są zgodne z zasadami horyzontalnymi określonymi w rozporządzeniu 2021/1060. Możliwość zastosowania procedury niekonkurencyjnej zostały dodatkowo ograniczone przez przesłanki określone w ustawie z dnia 24 marca 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, co oznacza, że podstawowym sposobem wyboru jest procedura konkurencyjna, której zastosowanie nie jest uzależnione od spełnienia żadnych dodatkowych wymogów.

Ewaluacja

Partnerzy biorący udział w pracach KM włączani będą w dużym stopniu w proces ewaluacji FEDS, na różnych etapach jego wdrażania. Zostaną także zaproszeni do współtworzenia planu ewaluacji FEDS i zgłaszania własnych propozycji badań i analiz pozwalających na ocenę i ulepszenie systemu wdrażania FEDS.

7. Komunikacja i widoczność

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. j) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Komunikacja o Programie to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach, jakie przynoszą dla obywateli i wpływie PS na rozwój regionu i UE. Komunikacja służy upowszechnianiu idei integracji europejskiej, poprzez łączenie efektów projektów z celami PS i wartościami, które są tożsame z celami UE. Komunikacja wynika także z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu UE.

Nadrzędnym celem działań jest budowanie świadomości społeczeństwa o możliwościach, jakie stwarzają FE, korzyściach i wspólnych dla UE wartościach leżących u podstaw projektów realizowanych w ramach programu. Na DŚ działania skupiają się na najważniejszych dla Programu obszarach m.in. zielona energia, wsparcie przedsiębiorstw i włączenie społeczne.

Informowanie jest elementem krajowego systemu komunikacji marki FE.

Działania komunikacyjne prowadzi IZ we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania oraz partnerami społecznymi i beneficjentami. W celu uniknięcia podwójnych standardów obowiązkiem właściwej komunikacji objęte są również inne organy właściwych władz publicznych, jeżeli ich zakres odpowiedzialności obejmuje planowanie, finansowanie, realizację lub nadzór nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie UE.

W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest przez m.in. zaproszenia KE na wydarzenia związane z projektami, uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń, włączenie cytatu KE do informacji prasowej itd.

Szczególny nacisk położony będzie na stronę cyfrową komunikacji oraz promocji, która będzie głównym kanałem dystrybucji informacji o funduszach UE.

Szczegóły założeń przedstawionych w tym rozdziale znajdują się w Strategii komunikacji programu.

Cele

Działania komunikacyjne realizują cele określone ww. Strategii:

- aktywizacja do sięgania po FE
- wsparcie w realizacji projektów
- zapewnienie wysokiej świadomości nt. działań rozwojowych w regionie realizowanych z udziałem FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości Europy oraz zwiększenie świadomości na temat wartości EU w tym równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci w zakresie sięgania po FE
- beneficjenci w zakresie wsparcia w realizacji projektów
- społeczeństwo regionu, w tym odbiorcy efektów wsparcia z FE, osoby o niskim poziomie wiedzy o FE w zakresie zapewnienia wysokiej świadomości

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi jest powiązany z wyznaczonymi celami.

Kanały komunikacji to:

- media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, internet, kino)

- media społecznościowe (zostaną doprecyzowane w Strategii Komunikacji)
- wydarzenia info-promo
- publikacje i materiały audio-video
- strona internetowa Programu
- portal FE – wspólna platforma internetowa
- sieć PIFE

Duży nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów, zaangażowanie ich w działania komunikacyjne i w rolę ambasadorów marki FE. Obowiązki info-promo beneficjentów są załącznikiem do umowy.

Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ, IP i IW wynosi 8 693 533 €, w tym 6 085 473 mln € wsparcia z UE (0,28% alokacji FEDS). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określone są w rocznych planach. Budżet jest wstępnie podzielony na 3 cele:

- 35%: potencjalni beneficjenci
- 10%: beneficjenci
- 55%: społeczeństwo regionu

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach to (w EUR): 2021: 0%; 2022: 0%; 2023: 5%; 2024: 20%; 2025: 17,5%; 2026: 17,5%; 2027: 17,5%; 2028: 17,5%; 2029: 5%.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).

Ocena strategiczna obejmuje systematyczne monitorowanie osiągnięcia założonych celów

i wskaźników Strategii komunikacji. Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy, świadomości i rozpoznawalności FE w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i podejmowania działań naprawczych.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób: badanie społeczeństwa, częstotliwość.: co 2 lata przy określeniu wartości bazowej – wb - na 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 74%)
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 22%)
- Odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 46%)

8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Podstawa prawna: art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	Tak	Nie
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	☐	☒
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	☐	☒

Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Szacunkowy udział łącznej alokacji finansowej w ramach priorytetu, do którego stosowane będą uproszczone metody rozliczania kosztów (SCO), w %	Rodzaj(-e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Wskaźnik uruchamiający refundację kosztów		Jednostka miary wskaźnika uruchamiającego refundację kosztów	Rodzaj uproszczonej metody rozliczania kosztów (standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe lub stawki ryczałtowe)	Kwota (w EUR) lub wartość procentowa (w przypadku stawek ryczałtowych) uproszczonej metody rozliczania kosztów
					Kod(1)	Opis	Kod(2)	Opis			

(1) Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

(2) Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

Aneks 1: Wkład Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe

B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji

C. Obliczanie standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych

1. Źródło danych wykorzystanych do obliczenia standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych (kto przygotował, zgromadził i zapisał dane, miejsce przechowywania danych, daty graniczne, walidacja itd.):

2. Proszę określić, dlaczego proponowana metoda i obliczenia na podstawie art. 94 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów są właściwe dla danego rodzaju operacji:

3. Proszę określić sposób dokonania obliczeń, w tym w szczególności założenia przyjęte w odniesieniu do jakości lub ilości danych. W stosownych przypadkach należy zastosować dane statystyczne i poziomy odniesienia oraz przedstawić je – na wniosek – w formacie pozwalającym na wykorzystanie przez Komisję.

4. Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniono, by jedynie wydatki kwalifikowalne były uwzględniane przy obliczaniu standardowych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych:

5. Ocena przez instytucję(-e) audytową(-e) metody obliczania i kwot oraz ustaleń mających zapewnić weryfikację danych, ich jakość, sposób gromadzenia i przechowywania.

--

Aneks 2: Wkład Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami

A. Podsumowanie głównych elementów

Priorytet	Fundusz	Cel szczegółowy	Kategoria regionu	Kwota, której dotyczy finansowanie niepowiązane z kosztami	Rodzaj(-e) operacji objętej (-ych) finansowaniem		Warunki, które należy spełnić/rezultaty, które należy osiągnąć, uruchamiające refundację przez Komisję	Wskaźnik		Jednostka miary warunków, które należy spełnić/rezultatów, które należy osiągnąć, uruchamiających refundację przez Komisję	Przewidywany rodzaj metody stosowanej do refundacji kosztów beneficjentowi lub beneficjentom
					Kod (1)	Opis		Kod (2)	Opis		

(1) Oznacza kod dla wymiaru „Zakres interwencji” w tabeli 1 załącznika I do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz w załączniku IV do rozporządzenia w sprawie EFMRA.

(2) Oznacza kod wspólnego wskaźnika, o ile ma zastosowanie.

B. Szczegółowe informacje według rodzaju operacji

Aneks 3: Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem

Art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Operacje strategiczne planowane do realizacji w latach 2022-2029 (harmonogramy zostaną określone we wnioskach o dofinansowanie):

- Transformacja cyfrowa administracji publicznej szczebla wojewódzkiego poprzez zwiększenie cyfrowych zasobów informacyjnych oraz e-usług publicznych Geoportalu Dolny Śląsk;
- Wsparcie promocji i internacjonalizacji przedsiębiorstw, w tym promocji gospodarki regionalnej;
- Tabor kolejowy Kolei Dolnośląskich;
- Zakup wyposażenia w nowym szpitalu onkologiczno-pulmonologiczno-hematologicznym we Wrocławiu w zakresie AOS i świadczeń jednodniowych;
- Utworzenie CZP dla dzieci i młodzieży (Dolnośląskie CZP we Wrocławiu oraz CZP dla Dzieci i Młodzieży w Lubinie);
- Szansa dla wszystkich – program podniesienia wyników maturalnych uczniów dolnośląskich szkół;
- Obserwatorium Rynku Pracy;
- Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie (szkolenia, warsztaty, konferencje);
- Działania ośrodka adopcyjnego na rzecz dolnośląskich rodzin;
- Podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej.

1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. a) i b), art. 6

1.1

Europejskie Prawo o Klimacie ma na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050 oraz ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w stosunku do 1990r. Cele klimatyczne dla Polski zostały wyznaczone w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). Dodatkowo, Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040) nakreśla kierunki transformacji energetycznej Polski. PEP 2040 i KPEiK determinują harmonogram odejścia w Polsce do 2049 r. od wydobycia węgla oraz jego użycia w energetyce konwencjonalnej ustalony przez sygnatariuszy umowy społecznej dotyczącej transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego. KPEiK i Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040), będą podlegały aktualizacji w kontekście celów Prawa o Klimacie. Ustalenia powyższych dokumentów strategicznych mają kluczowe znaczenie dla kształtu TPST, ponieważ określają ramy dla działań restrukturyzacyjnych względem sektorów wygaszanych oraz podlegających transformacji, z drugiej zaś są podstawą do określenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych transformacji w kierunku neutralności klimatycznej.

PEP 2040 wyznacza ścieżkę transformacji w kierunku neutralności klimatycznej z uwzględnieniem krajowych uwarunkowań. Zgodnie z tym dokumentem udział węgla w strukturze produkcji energii elektrycznej do 2030 r., nie będzie przekraczać 56%. Minimalny udział OZE w PEP2040 założono na poziomie 23% w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 roku, osiągając poziom 32% w elektroenergetyce i 28% w ciepłownictwie, ale 14% w transporcie. Ponadto PEP 2040 zakłada do 2030 r. redukcję zjawiska ubóstwa energetycznego do poziomu max. 6% gospodarstw domowych oraz odejście od spalania węgla w gospodarstwach domowych w miastach. Oczekuje się, iż powyższe działania doprowadzą w 2030 r. do ograniczenia emisji CO₂ o 30% (w stosunku do poziomu z 1990 r.) oraz wzrost efektywności energetycznej o 23%.

Bazowa emisja SW w 2022 r. została oszacowana na 6,5 Mt CO₂, w tym z sektora budynków mieszkalnych na 2,7 Mt CO₂ (42%), przemysłu i energetyki na 1,9 Mt CO₂ (30%) oraz z transportu na 0,98 Mt CO₂ (15%). Zgodnie z wytyczoną ścieżką transformacji na poziomie unijnym i krajowym, dzięki realizacji TPST w ramach 3 celów transformacji (gospodarczego, społecznego, środowiskowego) planuje się jej całkowitą redukcję do roku 2050.

Do 2030 r., szacowana łączna redukcja emisji wyniesie 3,58 mln ton CO₂, tj. 55% roku 2022 r. Ze względu na nietypowy, w porównaniu z innymi regionami FST, profil emisji w SW, **priorytetem w tym zakresie jest dekarbonizacja i termomodernizacja budynków oraz dywersyfikacja działalności podmiotów gospodarczych w kierunku zielonych technologii.**

Planowany jest również **wzrost udziału OZE w końcowym zużyciu energii i poprawa efektywności energetycznej**, w obu przypadkach do poziomu co najmniej 50% w 2050 r. W zakresie OZE, priorytetem jest zwiększenie mocy zainstalowanej oraz produkcji energii z tych źródeł. W 2021 r. w subregionie funkcjonowało ponad 8 tys. elektrowni OZE o łącznej mocy 129 MW. W latach 2015-21, wyprodukowały one ok. 280 GWh energii. W zakresie poprawy efektywności energetycznej, kluczowa jest termomodernizacja budynków.

Dzięki interwencji FST planuje się, że do 2030 r. (w stosunku do bazowego 2022 r.) zostaną osiągnięte następujące efekty w SW:

-zwiększenie mocy zainstalowanej w OZE o 56 MW oraz energii produkowanej z OZE o co najmniej 56 MWh/rok,

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o ok. 36 tys. tCO₂/rok z sektora budownictwa i o ok. 47 tys. tCO₂/rok z sektora ciepłownictwa ETS (inwestycje w instalacje do spalania biomasy w ramach kompleksowych projektów w PEC Wałbrzych i MZEC Świdnica),
- w ramach poprawy efektywności energetycznej, uzyskanie lepszej charakterystyki energetycznej dla ponad 17 tys. lokali mieszkalnych, 473 tys. m² powierzchni budynków publicznych oraz 93 tys. m² powierzchni budynków MŚP,
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budownictwie o ok. 23 MWh/rok.

W wyniku kompleksowej transformacji, do 2030 r. zakłada się także:

- utworzenie w sektorach zielonej gospodarki ok. 7 tys. miejsc pracy, dzięki rozwojowi szkolnictwa zawodowego oraz działaniom na rzecz podnoszenia lub zmiany kwalifikacji,
- wykonanie prac o charakterze zapobiegania dalszej zmianie klimatu oraz adaptacji do jej dotychczasowych skutków, obejmujących m.in. 150 ha zdegradowanych terenów hałd po działalności górnictwa węgla kamiennego (400 ha do 2050 r.).

Polskie władze niezwłocznie, ale nie później niż w połowie 2025 r. poinformują Komisję Europejską o wszelkich zmianach prawnych i faktycznych obowiązujących przepisów koncesji dla kopalni węgla koksowego Heddi II w gminie Radków, w tym o ewentualnym przedłużeniu koncesji. Ewentualne przedłużenie koncesji poza 2025 r. zostanie ocenione przez KE i polskie władze pod kątem jego wpływu na drogę do osiągnięcia we wszystkich sektorach gospodarki celów klimatycznych na 2030 i 2050 r. określonych w Europejskim Prawie Klimatycznym i będzie prowadzić do renegocjacji Programu regionalnego, włączając alokację FST dla subregionu wałbrzyskiego na lata 2025-2027. W przypadku przedłużenia koncesji poza rok 2025, polskie władze zobowiązują się do złożenia wniosku o zmianę programu wraz ze zmienionym TPST oraz do dostarczenia wszelkich istotnych informacji na temat stanu koncesji kopalni węgla koksującego.

1.2

Punktem wyjścia do wskazania terytoriów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w Polsce był aneks D do Sprawozdania krajowego dla Polski na rok 2020. W tym załączniku wskazano polskie podregiony w województwach śląskim (7 podregionów), wielkopolskim (subregion koniński) i dolnośląskim (subregion wałbrzyski), jako szczególnie narażone na negatywne skutki transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Dodatkowo w Umowie Partnerstwa zidentyfikowane zostały podregiony województwa łódzkiego (obszary w podregionach piotrkowskim i sieradzkim) oraz małopolskiego (subregion Małopolski Zachodniej) jako te obszary, które również odczują skutki transformacji w dłuższej perspektywie.

Perspektywa zamknięcia dwóch kopalń Małopolska Zachodnia jest odległa. Jednakże transformacja pobliskiego Śląska będzie miała wpływ na małopolskich pracowników dojeżdżających do pracy na Śląsku oraz małopolskie MŚP w łańcuchach dostaw zależnych od śląskich kopalń węgla. Śląsk, największy region górniczy w UE, jest ciągle w dużym stopniu zależny gospodarczo od sektora wydobywania węgla. Śląsk będzie stopniowo odchodził od wydobywania węgla aż do 2049 r. i wymaga dodatkowych wysiłków na rzecz dywersyfikacji gospodarczej, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji, przeciwdziałania wyludnianiu się i rewitalizacji. W Wielkopolsce Wschodniej działalność związana z wydobywaniem węgla brunatnego i wytwarzaniem energii była do niedawna ważnym elementem gospodarki lokalnej. Szybkie odchodzenie od wydobywania i spalania węgla brunatnego w podregionie konińskim do 2030 r. (lub nawet wcześniej) ma już istotny wpływ na lokalną gospodarkę oraz rynek pracy. Na Dolnym Śląsku podregion wałbrzyski w przeszłości w dużym stopniu opierał się na przemyśle wydobywczym, ale ze względu na niedokończoną transformację ciągle cierpi z powodu niskiego poziomu rozwoju gospodarczego, degradacji infrastruktury, znacznego udziału węgla w ogrzewaniu i niezrehabilitowanych obszarów pogórnich. Kombinat górniczo-energetyczny w Bełchatowie w dłuższej perspektywie ucierpi ze względu na stopniowe wycofywanie się z wydobywania i spalania węgla brunatnego. Elektrownia w

Bełchatowie ma jednak kluczowe znaczenie dla produkcji energii elektrycznej w Polsce, a wygaszanie elektrowni stanowi istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w Polsce.

Obecna sytuacja społ.-gosp. SW wskazuje, że po zamknięciu kopalń nie udało się osiągnąć potencjału endogenicznego zapewniającego stabilny rozwój w dłuższym horyzoncie. Negatywne skutki transformacji widoczne są w obecnych wskaźnikach społ.-gosp. PKB na mieszkańca to poziom 51% średniej unijnej i 73% średniej krajowej. W ciągu ostatnich 10 lat tempo wzrostu tego wskaźnika było wyraźnie wolniejsze niż dla woj. dolnośląskiego i Polski, co przekłada się na pogłębianie dystansu rozwojowego. Poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospod. na 10 tys. ludności odpowiada średniej dla kraju, ale jest znacznie niższy od średniej dla woj., a dodatkowo jego dynamika wzrostu w porównaniu z rokiem 2010 była o 5 pkt proc. niższa od wskaźnika dla kraju i regionu. Średnioroczny wskaźnik tworzenia nowych firm w subregionie w latach 2010-2019 był zdecydowanie niższy niż średnio w regionie i kraju (85 w stosunku do 107 i 96). Zatrudnienie w przemyśle kształtuje się na poziomie 37,8% pracujących, wskaźnik zatrudnienia wynosi 35,1% i zdecydowanie odbiega od średniej woj. Na tą sytuację może mieć wpływ niewystarczający poziom umiejętności, szczególnie cyfrowych, który jest sygnalizowany przez lokalne przedsiębiorstwa. Przedsiębiorcy akcentują nieadekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy wykształcenie techniczne i zawodowe. W sferze społ. jednym z najbardziej dotkliwych problemów jest depopulacja. a prognozy wskazują, że do roku 2030 z subregionu odpłynie kolejne 50 tys. osób w porównaniu ze stanem z 2019 r. Nakładające się na to trendy starzejącego się społeczeństwa sprawiają, że na wartości zyskują usługi opiekuńcze i asystenckie. Tę lukę może zapewnić działająca ekonomia społeczna aktywizująca osoby zagrożone wykluczeniem. Migracja ludzi młodych poza SW jest prawdopodobnie największym problemem, który pozostał w spadku po szybkiej i niedostatecznie zabezpieczonej likwidacji DZW. Taka migracja zwiększa potrzebę ponoszenia wydatków na objęcie opieką i wsparciem osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych i niesamodzielnych którzy pozbawieni opieki ze strony młodszego pokolenia zdani są na korzystanie z systemu opieki społ. Mediana wieku mieszkańców to prawie 44 lata i jest to "najstarszy" subregion na Dolnym Śląsku (dla porównania w Polsce wskaźnik ten wynosi nieco ponad 41 lat. Stopa bezrobocia, która nie notuje już tak drastycznego poziomu jak w pierwszych latach po likwidacji DZW (kiedy sięgała 30%), nadal jest najwyższa wśród wszystkich dolnośląskich subregionów (7,5% w stosunku do 4,6% w regionie). Niepokojący jest jednak odsetek bezrobotnych wśród ludzi młodych (w wieku 18-34 lata), który jest wyższy niż średnio w regionie i pozostałych subregionach woj. Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej spośród osób objętych wsparciem wynosi 17,4% i jest wyższa aniżeli średnia na Dolnym Śląsku (13,1%). Niekorzystną spuścizną transformacji węglowej jest wysoki stopień dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych. 56% zasobów mieszkaniowych subregionu pochodzi sprzed 1945 r. (dla porównania w Polsce – 20%, a na Dolnym Śląsku – 40%), a więc ze względu na swój wiek charakteryzują się wysokim stopniem zużycia technicznego i wymagają kompleksowej modernizacji, także w zakresie wymiany źródeł ich ogrzewania z węglowego na nisko lub zero emisyjne. W budynkach tych mieszka 57% ludności subregionu, co przewyższa analogiczne wskaźniki dla kraju (19%) i regionu (43%). Problem kompleksowej termomodernizacji to nie tylko kwestie infrastrukturalne ale i społeczne – konieczność zapewnienia wsparcia osłonowego dla mieszkańców, których dotyczy zmiana źródeł ogrzewania i minimalizacja kosztów takiej transformacji, zwłaszcza w gospodarstwach domowych o niskich dochodach (ubóstwo energetyczne). Wymianę pieców węglowych utrudnia ponadto fakt, że ponad 17 tysięcy emerytów i rencistów, pracujących w kopalniach węgla kamiennego, otrzymywało węgiel deputatowy (jeszcze do 2015 r.). Obecnie za ten deputat wypłacany jest ekwiwalent dla blisko 11 tys. osób. Szacuje się, że w skali całego subregionu pozostało do wymiany ok. 100 tys. pieców węglowych i ok. 35 tys. budynków do termomodernizacji. Największym emitentem przemysłowym są Wałbrzyskie Zakłady Koksownicze Victoria. Emisja CO₂ z zakładów szczególnie uciążliwych na analizowanym terytorium wynosiła w 2020 r. 461,8 tys. ton i w ostatnich 10 latach zmniejszyła się blisko 25%, a w porównaniu z okresem wygaszania działalności górniczej i okologicznej i likwidacji przedsiębiorstw z tych sektorów – o ponad 45% (1998 r.).

2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

DZW znajduje się w południowej części województwa dolnośląskiego na granicy z Czechami. Na obszarze o łącznej pow. 888 km², mieszkało do końca ubiegłego wieku 280 tys. osób. W pierwszej połowie XX wieku na tym terenie funkcjonowało 30 kopalń węgla kamiennego. W latach 80-tych ub. wieku, po konsolidacji i zamknięciu najmniejszych z tych kopalń (przede wszystkim na obszarze gmin powiatu kamiennogórskiego, miasta i gminy Głuszycy oraz gminy Nowa Ruda), funkcjonowały już tylko 4 duże zespolone kopalnie węgla kamiennego zatrudniające jednak tę samą liczbę pracowników co przed konsolidacją. W sumie 4 zespolone kopalnie węgla kamiennego, 3 koksownie, Przedsiębiorstwo Robót Górniczych i Zakład Urządzeń Górniczych WAMAG zatrudniały w ostatniej dekadzie ub. wieku ponad 30 tys. osób, co stanowiło 38 % ogółu pracujących na obszarze tych 11 gmin. Wśród pracowników dominowali mieszkańcy Wałbrzycha, Boguszowa-Gorc oraz obu gmin noworudzkich, ale ponad 10 tys. pracowników przemysłu węglowego dojeżdżało z pozostałych gmin powiatu wałbrzyskiego, kłodzkiego i kamiennogórskiego, a nawet z powiatu świdnickiego.

Największe w całej historii DZW wydobyte na poziomie przekraczającym 5,5 mln ton rocznie, przy rekordowym zatrudnieniu sięgającym 29 tys. osób miało miejsce na początku XX wieku. Przez lata, w związku z niezwykle trudnymi warunkami geologicznymi i opóźnieniami inwestycyjnymi, wydobyte to zaczęło wyraźnie spadać do poziomu 2 mln t, co skutkowało także spadkiem bezpośredniego zatrudnienia w kopalniach do poziomu 18,5 tys. osób w 1989 r. W zakładach związanych z przemysłem węglowym i obsługujących kopalnie zatrudnionych było dodatkowo ok. 10 tys. pracowników. Proces likwidacji DZW rozpoczął się w końcu 1990 r.

Stosunkowo szybka likwidacja przemysłu węglowego na tym obszarze w latach 90-tych ub. wieku spowodowała trwałą, utrzymującą się do dziś spadek liczby pracujących o ponad 20 tys., który w połączeniu z negatywnymi skutkami społecznymi (wysokie bezrobocie, migracje młodych i starzenie się społeczeństwa) spowodował spadek liczby ludności na terytorium DZW o ponad 50 tys. osób.

Likwidacja DZW w połączeniu z upadłością wielu innych państwowych przedsiębiorstw przemysłowych spowodowała w tym podregionie utratę 65 tys. miejsc pracy, co poskutkowało tym, że w pierwszych latach obecnego tysiąclecia subregion charakteryzował się wyjątkowo wysokim bezrobociem i gwałtownym spadkiem liczby ludności. Dopiero w 2017 roku stopa zatrudnienia osiągnęła poziom z lat 90-tych ub. wieku, ale niestety przede wszystkim z powodu depopulacji, dziś subregion wałbrzyski liczy tylko 647,5 tys. mieszkańców.

Likwidacji kopalń dokonano bez dogłębnych analiz i szczegółowego rozpoznania skutków i zagrożeń jakie wywołała ona w subregionie wałbrzyskim w szeroko rozumianych sferach: społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Obok wspomianej utraty miejsc pracy, likwidacja prowadzona była w początkowym okresie przebudowy systemu gospodarczego kraju, w sytuacji niestabilnej makroekonomii i ubóstwa ówczesnego państwa. Przemiany ekonomiczne systemu gospodarczego wywołały bowiem równoczesny upadek wielu innych przedsiębiorstw. Proces ten szczególnie dotknął subregion wałbrzyski, gdzie ulokowane były bardzo liczne zakłady produkcyjne tzw. „starych branż”. Uruchomiony proces likwidacji dolnośląskiego górnictwa, które przez stulecia było lokomotywą gospodarczą regionu i największym pracodawcą, spowodował jego całkowity zanik.

Niewłaściwie przeprowadzona transformacja w obszarze społecznym do dziś skutkuje negatywnymi zjawiskami w zakresie edukacji. Wskaźniki skolaryzacji netto zarówno dla szkół podstawowych jak i średnich są poniżej średniej dla województwa. Wyniki egzaminu 8-klasisty w 2021 r. dla j. polskiego, matematyki i j. angielskiego we wszystkich powiatach subregionu były poniżej średniej dla województwa. Największe odchylenie wystąpiło z egzaminu z matematyki. Zdawalność egzaminu maturalnego w 2021 r. we wszystkich powiatach była poniżej średniego poziomu w województwie (80%). Zdecydowanie źle sytuacja pod tym względem kształtuje się w powiecie wałbrzyskim (zdawalność na poziomie 48%).

Wskazana jest więc poprawa podaży usług edukacyjnych na poziomie podstawowym i średnim rozwijających zainteresowania uczniów z jednoczesną poprawą stanu technicznego i wyposażenia placówek edukacyjnych w sposób umożliwiający prowadzenie zajęć na wysokim poziomie i odpowiadającym potrzebom rynku pracy i nowoczesnej gospodarki.

Transformacja społeczno-gospodarcza będzie wymagała podnoszenia i zmian kwalifikacji niezbędnych na zmieniającym się rynku pracy. Skalę potrzeb można oszacować na bazie dotychczas realizowanego wsparcia. W latach 2020-2021 w subregionie w ramach aktywizacji zawodowej realizowanej przez Urzędy Pracy szkolenia ukończyło 526 osób bezrobotnych, z czego prawie połowa w zakresie usług transportowych i logistyki. W tym samym czasie z kształcenia ustawicznego w ramach środków KFS skorzystało blisko 3 tys. właścicieli i pracowników firm. Największe zapotrzebowanie dotyczyło zakresu opieki zdrowotnej i społecznej, zarządzania i administrowania oraz rachunkowości i księgowości. Z każdym rokiem wzrastają też potrzeby szkoleniowe w zakresie informatyki, mechaniki, energetyki i elektroniki. W związku z rozwojem rynku OZE zwiększa się również potrzeba szkoleń i wzmacniania kompetencji w zakresie certyfikowanych instalatorów OZE (w ramach certyfikacji Urzędu Dozoru Technicznego). W latach 2015-2021 r. w subregionie było ok. 40 takich certyfikacji, z czego połowa uzyskanych w 2021 r.

Likwidacja spowodowała przeobrażenie powierzchni terenów pokopalnianych, które do dziś, pomimo uzbrojenia, dróg dojazdowych i dostępu do bocznic kolejowych, nie zostały zagospodarowane. W rejonie DZW zdegradowane tereny pogórnice stanowią ok. 860 ha, z których ok. 500 ha to tereny po górnictwie węgla kamiennego. Te tereny powinny zostać poddane działaniom rekultywacyjnym i regeneracyjnym, umożliwiającym optymalne ich wykorzystanie.

Na możliwość zagospodarowania przestrzeni bardzo duży wpływ ma występowanie hałd i stawów osadowych. Cienkie i zmienne pokłady węgla, słabe, opadające stropy powodowały, że około 50% wydobywanego urobku stanowiła skała płonna. Stąd największą powierzchnię, ok. 300 ha, na terenach pogórnich Wałbrzycha, Boguszowa-Gorc i Jedliny-Zdrój zajmowało 38 zwałowisk (składowisk) wydobytej zbędnej skały płonnej – hałdy, o łącznej objętości ponad 58,1 mln m³ odpadów. W większości hałdy te poddane zostały rekultywacji. Jednak procesy rekultywacyjne były w sposób niedostateczny finansowane, przygotowane i monitorowane, co wynikało m. in. i z braku doświadczenia oraz chaosu organizacyjnego i gospodarczego w okresie likwidacji kopalń. Szacuje się, że około 20% powierzchni hałd ponownie uległo procesom degradacji i wymaga właściwej rekultywacji, ze względu na realne ryzyko stałej emisji pyłów oraz źródło potencjalnych pożarów i emisji gazów. Z kolei stawy osadowe zostały zrehabilitowane w niewielkim stopniu, przede wszystkim z powodu ich sprzedaży prywatnym inwestorom. Chaotyczna eksploatacja tych osadników jest źródłem wtórnej emisji pyłów. Obszary pokopalniane stanowią ogromne obciążenie dla gmin i zagrożenie dla środowiska. Częste przypadki niekontrolowanej emisji gazów oraz wycieki substancji chemicznych porzuconych na tych obszarach znacząco obciążają budżety gmin.

Likwidacja głębokich kopalń węgla kamiennego skutkuje również odtworzeniem pierwotnych poziomów wodonośnych w górotworze i dużymi, rzędu 15 tys. m³ na dobę, naturalnymi wypływami wód pokopalnianych do pobliskich rzek w Wałbrzychu i Nowej Rudzie. Szczególnie w Wałbrzychu wody wypływające z wyrobisk pokopalnianych do rzeki Pełcznica zanieczyszczone są w znacznym stopniu.

Charakterystyczną cechą uprzedniego systemu ekonomicznego było wyposażanie przedsiębiorstw państwowych w całą sferę obiektów o charakterze socjalnym, sportowym, służby zdrowia, szkolnictwa i budownictwa mieszkaniowego. Obiekty te utrzymywane i administrowane przez przedsiębiorstwa, służyły całym lokalnym społecznościom. Kopalnie również administrowały wieloma obiektami tego typu. W toku procesu restrukturyzacji przekazały one na rzecz miast i gmin wszystkie obiekty szkolne, szpital, ośrodki zdrowia, żłobki i przedszkola oraz większość obiektów sportowych. Obiekty wczasowe, wypoczynkowe lub kolonijne zostały przekazane właściwym jst, lub sprzedane w drodze przetargów. Niektóre obiekty wniesiono w formie aportu do tworzonych nowych podmiotów gospodarczych.

Wałbrzyskie kopalnie dysponowały 800 budynkami mieszkalnymi z 6322 mieszkaniami znajdującymi się na terenie Wałbrzycha, Boguszowa-Gorc, Szczawna-Zdroju i Mioszowa. Blisko 90% tej substancji

mieszkaniowej wybudowana była przed 1945 r. i już w momencie przekazania tym gminom prezentowała zły lub bardzo zły stan.

Majątek pokopalniany i po zlikwidowanych zakładach koksowniczych w większości przypadków nie znalazł źródeł inwestycyjnych i pozostaje zdegradowanym porzuconym zasobem terenów, często zlokalizowanych w ścisłym centrum miast. Wskazany problem rekultywacji nie dotyczy tylko jednostek samorządu terytorialnego, które w 30% są właścicielami terenów pokopalnianych. Pozostałymi dysponentami tych obszarów jest Skarb Państwa i podmioty prywatne. Wyzwaniem jest więc uporządkowanie sytuacji prawno-własnościowej – jednym z rozwiązań może być komunalizacja mienia Skarbu Państwa. Jst jako większościowy właściciel mogłyby wówczas przejąć odpowiedzialność za zagospodarowanie tych terenów.

Kontekst sprawiedliwej transformacji subregionu należy zatem rozpatrywać

w ścisłym odniesieniu do wskazanych obszarów życia społecznego, gospodarczego i środowiskowego, które ulegając upadkowi i degradacji, skutkują do dzisiaj nie tylko niezakończoną transformacją, ale mają swoje przełożenie na osiągnięcie celów związanych z przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu.

We wskazanych trzech filarach przewidziane są działania, których celem jest dywersyfikacja gospodarcza i zwiększenie możliwości rozwoju w perspektywie do 2030 roku.

Kierunek proponowanych zmian, związanych z odejściem od energetyki węglowej, odbywać się będzie w ramach następującej sekwencji:

1. Poprawa efektywności energetycznej budynków, obiektów i procesów, połączona ze zmniejszeniem zużycia energii (ciepło, chłód, prąd),
2. Przetworzenie zoptymalizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło na odnawialne źródła energii (solarne, geotermalne i biomasowe) w połączeniu z eliminacją źródeł stałopalnych,
3. Elektryfikacja systemów zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem źródeł solarnych, wiatrowych oraz biogazowych (również w kogeneracji i trójgeneracji), a w przyszłości również wodorowych, ze stopniowym włączaniem magazynów energii,
4. Przekształcanie działalności, procesów, technologii i produktów w kierunku zielonej transformacji gospodarki.

Przejście do gospodarki neutralnej klimatycznie wymaga inwestycji nie tylko w sektorze gospodarki i transportu, ale także w sektorze gospodarstw domowych. Istotne jest, że transformacja energetyczna, która dotyczy sektora gospodarstw domowych (w szczególności mikroinstalacje OZE) ma wymiar społecznej zmiany i oddolnej akceptacji dla przechodzenia na czyste źródła ciepła

i energii elektrycznej. Tym samym ma uruchomić energię społeczną do transformacji ku gospodarce neutralnej klimatycznie, której ścieżka w subregionie tak uzależnionym od węgla i w konsekwencji zubożałym jest wydłużona i bardziej kosztowna. Jednocześnie działania mają zapewnić wsparcie w likwidacji „ubóstwa energetycznego”, które może pogłębiać się w związku z odchodzeniem od emisyjnych źródeł ciepła i energii, w szczególności zaprzestania ogrzewania węglem. Relatywnie niskie dochody w subregionie oraz dotychczas silne uzależnienie systemów energetycznych gospodarstw od tańszego i łatwo dostępnego węgla sprawiają, że proces zmiany społecznej w tym zakresie będzie wymagał wielu nakładów nie tylko w sferze inwestycyjnej ale i edukacyjnej.

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. d)

Celem TPST jest: „Subregion Wałbrzyski – bez węgla. Solidarny w dążeniu do bezpiecznego i stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego na rzecz neutralności klimatycznej, umiejętności uczenia się i poprawy jakości życia”

Cele szczegółowe sprawiedliwej transformacji subregionu wałbrzyskiego:

1.Gospodarczy: aktywizacja gospodarcza oraz wzmocnienie konkurencyjności poprzez wykorzystanie endogenicznego potencjału subregionu w sposób gwarantujący osiągnięcie celów ograniczenia niskiej emisji i dekarbonizacji,

2.Środowiskowy: zapewnienie spójnej, zintegrowanej transportowo, atrakcyjnej, wysokiej jakości przestrzeni dla mieszkańców przy poszanowaniu zasobów środowiska,

3.Społeczny: kompetentni i świadomi wyzwań rozwojowych mieszkańcy, aktywnie włączeni w rozwój subregionu, w szczególności, w osiągnięcie celów neutralności klimatycznej.

Cel gospodarczy obejmuje dywersyfikację gospodarki i wyrównywanie różnic rozwojowych, w zgodzie z celami transformacji w kierunku gospod. neutralnej dla klimatu.

Zakłada się aktywizację sektora gospod. w obszarze zielonych technologii, rozwój innowacji i dywersyfikację dział. gospod. oraz powstawanie miejsc pracy o znacznej wartości dodanej w branżach, już obecnych w subreg. (np. IT, automatyka, mechatronika, energetyczno-elektryczna, chemiczna, turyst-sanatoryjna, rolno-spożywcza) Celem jest tworzenie nowych, lokalnych łańcuchów dostaw. Przykładami są firmy projektowe, producenci i dystrybutorzy mat. budowlanych oraz instalacji, przedsiębior. ogólnobudowlane, firmy instalatorskie, przedsiębior. oferujące energooszczędne rozwiązania (doradztwo energetyczne, audyt, IT), usługi finansowe, serwisowe i posprzedażowe.

Zakłada się inkubację i skalowanie przedsiębiorstw w obszarze OZE i niskoenerget. budownictwa oraz reorientację zawodową pracowników istniejących firm i przekwalifikowanie do zawodów związanych z OZE i poprawą efekt. energetycznej a także tworzenie i rozwój hubów technolog., centrów kompetencji, inkubatorów dla MŚP i demonstratorów zielonych technologii.

Szansą jest rozwój biogospodarki oraz produkcji żywności wysokiej jakości w oparciu o zasady GOZ. Kluczowe jest wykorzystanie potencjału do rozwoju elektromobilności, w szczeg. na terenie stref przemysłowych z branżą automotive. Rozwój przedsiębior. turystycznych w kierunku zrównoważonej gospodarki będzie istotny zarówno dla tworzenia PKB i miejsc pracy w subregionie jak i ograniczenia emisji w obszarach atrakcyjnych przyrodniczo. Wyzwania związane z przejściem do gospod. neutralnej klimatycznie i GOZ będą realizowane poprzez modernizację przedsiębior. przemysłowych (produktów, procesów, budynków). Głównym wyzwaniem przedsiębior. ciepłowniczych jest zmiana sposobu wytwarzania ciepła, odchodzenie od spalania paliw stałych - głównie węgla i przechodzenie na układy efektywne z wykorzystaniem OZE.

Cel środowiskowy to zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości otoczenia

w którym żyją, w tym przywrócenie pełnej wartości terenom zdegradowanym. Kluczowa jest termomodernizacja bud. publicznych i mieszkalnych wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją instalacji CO i CWU czy podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej. Planowane jest tworzenie modelowych rozwiązań i repozytorium dobrych praktyk do wykorzystywania w obiektach użyt. publ., bud. mieszkalnych i bud. działalności gospodarczej. Planuje się wsparcie w zakresie inwestycji i doradztwa na rzecz budowy gmin/wspólnot samowystarczalnych energet. oraz rozwoju elektroprosumeryzmu.

W realizacji celu istotna będzie regeneracja obszarów przekształconych wskutek dział. górniczej i okołogórniczej. Najważniejsze działania: rekultywacja i nadawanie nowych funkcji obszarom poprzemysłowym, zagospodarowanie zwałowisk, stawów osadowych i hałd, tworzenie terenów inwestycyjnych oraz wykorzystanie wód pokopalnianych. Wskazany zakres, będzie realizowany z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”.

Poprawa lokalnej dostępności komunikacyjnej wraz z ograniczaniem niskiej emisji i dekarbonizacją sektora transportu będzie koniecznym elementem działań na rzecz realizacji celu. Planuje się inwestycje w

inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, m. in. rozwój publicznego transportu zbiorowego z wykorzystaniem nieemisyjnych środków transportu, w tym nieemisyjnego transportu autobusowego, opartego m. in. na wodorowych ogniwach paliwowych. Rozwój publ. transp. zbiorowego wiąże się z wdrażaniem inteligentnego systemu zarządzania zarówno posiadanym taborom jak i obsługą pasażerską, a także wprowadzaniem rozwiązań autonomicznych w transp. publ. i rozwojem infrastruktury transportu rowerowego.

Cel społeczny - zakłada wsparcie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji niezbędnych do sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z transformacji i odpowiadającym na potrzeby pracodawców, w tym ograniczania bezrobocia wśród młodzieży, kobiet i osób trwale zmarginalizowanych przez dostosowanie ich umiejętności do potrzeb lokalnego rynku pracy, także z wykorzystaniem doradztwa zawodowego. Zakłada się rozwój programów i infrastruktury edukacyjnej, w szczególności szkół zawodowych i technicznych oraz wyższych zawodowych które pozwolą m. in. na kształcenie w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami, OZE, efektywnością energetyczną i GOZ. Konieczna jest poprawa dostępności usług społecznych i niezbędnej infrastruktury (mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego, wytechnieniowego, zdeinstytucjonalizowanych usług asystenckich i opiekuńczych), istotnych z punktu widzenia zwiększania aktywności zawodowej osób wykluczonych i ich rodzin, dotkniętych transformacją, w tym osób których bierność zawodowa wynika z konieczności opieki nad osobami zależnymi.

2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. e)

W ramach sprawiedliwej transformacji subregionu wałbrzyskiego podejmowane będą działania nawiązujące do realizacji Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, który prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej, tj. obniżenia emisyjności, poprawy efektywności energetycznej, wzrostu bezpieczeństwa energetycznego, budowy jednolitego wewnętrznego rynku energii, prowadzenia badań naukowych oraz większej innowacyjności i konkurencyjności sektora energii.

Plan transformacji subregionu wałbrzyskiego przyczynia się do realizacji *Polityki energetycznej Polski do 2040 r.* (PEP2040) Cele PEP zakładają m.in. wzrost udziału OZE we wszystkich sektorach i technologiach, wzrost efektywności energetycznej, zmniejszenie udziału węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej (przy czym redukcja ta będzie następować w sposób zapewniający sprawiedliwą transformację), pokrywanie potrzeb ciepłych wszystkich gospodarstw domowych przez ciepło systemowe oraz przez zero- lub niskoemisyjne źródła indywidualne, redukcja zjawiska ubóstwa energetycznego.

Sprawiedliwa transformacja subregionu wałbrzyskiego realizować będzie także cele *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*, w szczególności dotyczące wzmocnienia gospodarczego ośrodków subregionalnych, wzrostu konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, zrównoważonego rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych, rewitalizacji zdegradowanych obszarów, w tym przemysłowych, poprawy jakości transportu zbiorowego, pobudzania aktywności zawodowej mieszkańców, zwalczania źródeł niskiej emisji, wzmocnienia potencjału turystyczno-uzdrowiskowego, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania OZE oraz rozwoju gospodarki cyrkularnej.

Działania planowane do realizacji w ramach Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji dla subregionu wałbrzyskiego wpisują się w założenia przyjętej w październiku 2022 r. przez Zarząd Województwa sektorowej strategii regionalnej: *Strategii Energetycznej Dolnego Śląska – kierunków wsparcia sektora energetycznego*. Nadrzędną wizją tego dokumentu jest „Dolny Śląsk 2050 – regionem neutralnym klimatycznie”:

- ze zredukowanymi emisjami CO₂ w gospodarce opartej na innowacyjności i konkurencyjności,

- z osiągniętą wysoką efektywnością energetyczną (urządzeń, budynków, systemów transportowych i osadniczych),
- z rozwiniętym systemem energetyki rozproszonej opartej na OZE, wykorzystującym wzajemnie połączone systemy inteligentnej infrastruktury energetycznej,
- szanującym zasoby naturalne i środowisko w oparciu o zasady polityki zrównoważonego rozwoju,
- zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców oraz udział obywateli w funkcjonowaniu systemów energetycznych.

Plan jest również spójny z *Dolnośląską Strategią Innowacji 2030*, w szczególności w zakresie priorytetowego traktowania inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska w procesie dywersyfikacji subregionalnej gospodarki. Jedną ze specjalizacji horyzontalnych w DSI 2030 jest Zielony ład traktująca priorytetowo m. in. rozwój technologii racjonalnego gospodarowania energią, pozyskiwania energii z OZE, technologii przetwarzania odpadów na produkty o wysokiej wartości dodanej (zgodnie z filozofią GOZ) oraz technologii poprawiających efektywność gospodarowania wodą. Kolejną ze specjalizacji horyzontalnych, która może rozwinąć się w ramach działań założonych w planie jest Życie wspomagane technologią. Specjalizacja ta stawia m. in. na technologie

i produkty stosowane w zarządzaniu obiektami, sieciami i systemami w gospodarce komunalnej, inteligentnych budynkach i obiektach, dostawach energii, infrastrukturze transportowej

i transporcie publicznym. Ważną z punktu widzenia geologicznych uwarunkowań subregionu i jego węglowej przeszłości jest także specjalizacja Surowce naturalne i wtórne, w ramach której uwzględniono m. in. pozyskiwanie surowców z odpadów (np. produktów energetycznych lub bezpośrednio energii elektrycznej lub ciepłej), odzysk wody, przetwarzanie surowców mineralnych i surowców naturalnych (np. w procesach biorafinacji). Z punktu widzenia dywersyfikacji gospodarczej i istniejących zasobów surowcowych w subregionie perspektywy rozwojowe obejmują także specjalizację Chemia i medycyna, w szczególności w zakresie produktów chemicznych takich jak innowacyjne polimery i kompozyty.

Odnosząc się do spójności z dokumentami strategicznymi na poziomie subregionalnym należy zwrócić uwagę na *Strategię rozwoju Sudety 2030*, której znaczny obszar terytorialny obejmuje subregion wałbrzyski. Strategia ta jako cel główny określa: Długookresową współpracę, wysoką jakość życia i środowiska, konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę. Jako kluczowe warunki realizacji celu wskazuje:

- poprawę sytuacji demograficznej, w szczególności zatrzymanie i przyciąganie ludzi młodych,
- rewitalizację zasobów materialnych oraz towarzyszącą jej rewitalizację tkanki społecznej,
- dbałość o jakość środowiska naturalnego.

Zaplanowane w TPST działania są spójne z celami operacyjnymi Strategii Sudety 2030 w zakresie m. in. wdrażania strategii niskoemisyjnych i produkcji energii z OZE, tworzenia atrakcyjnych warunków dla inwestycji, wspierania innowacji w przedsiębiorstwach czy tworzenia warunków do inkubacji MŚP.

2.4. Rodzaje realizowanych operacji

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5

W ramach **celu gospodarczego** planowane jest wsparcie dotacyjne w:

- inwestycje MŚP (w tym w obszarze zrównoważ. turystyki) w szczeg. mające na celu tworzenie nowych miejsc pracy, w tym wsparcie w zakresie dywersyfikacji i unowocześnienia działalności dla firm, ściśle powiązanej z celami procesu transformacji subregionu,
- inwestycje MŚP dla ograniczania emisji gazów cieplarnianych i dekarbonizacji, wdrażania rozwiązań GOZ, zmniejszania energochłonności procesów i usług, w tym doradztwo dla firm w zakresie audytów energet. oraz technolog. w kierunku rozwoju GOZ i transformacji cyfrowej jako

komponent projektu inwestycyjnego, instalacje i działania objęte ETS nie będą kwalifikowalne, z uwagi na fakt, iż MŚP mogą otrzymać bezpłatne przydziały w ramach rynku ETS,

- inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw, w tym start-upów przez wsparcie dotacyjno-doradcze na rozpoczęcie działalności gospod.,
- inwestycje B+R oraz wdrażanie innowacji zwiększających potencjał dolnośląskich int. specjalizacji,
- wsparcie powstawania centrów i działów badawczo- naukowych przedsiębiorstw w celu tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w regionie dotkniętym transformacją (jako towarzyszących projek. B+R),
- rozwój hubów technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości oraz stref aktywności gospod. i infrastruktury biznesowej dla MŚP, w szczególności przez zagospodarowanie budynków pogórnich, terenów pokopalnianych oraz poprzemysłowych,
- inwestycje w infrastrukt. przedsięb. ciepłowniczych, w tym sieci ciepłowniczych prowadzące do zmiany źródeł energii i ciepła na OZE oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych,

W ramach **celu środowiskowego** planowana jest:

- gruntowna termomodernizacja bud. publicznych i mieszkalnych, w tym bud. stanowiących własność lub współwłasność NGO, w których prowadzą swoją działalność statutową, w szczególności w zakresie ograniczania ubóstwa energetycznego, wraz z wymianą źródeł ciepła i instalacją urządzeń OZE, wymianą/modernizacją instalacji CO i CWU czy podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej. Elementem uzupełniającym projekty w zakresie poprawy efekt. energet. budynków, mogą być działania mające na celu podwyższenie ich standardów techniczno-użytkowych, tworzenie zielonych dachów, ogrodów wertykalnych, instalację systemów do gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej oraz usuwanie barier architekt./infrastrukturalnych,
- wsparcie inwestycji w alternatywne źródła energii (w tym instalacje PV i pompy ciepła) i efekt. energet. także w zakresie prosumenckim dla indywidualnych instalacji OZE oraz magazynów energii,
- wsparcie inwestycji publ. w zakresie budownictwa o znacznie podwyższonych parametrach charakterystyki energet. - budynki demonstracyjne w zakresie użyteczności publicznej,
- rozwój spółdzielni energet., klastrów OZE oraz innych mechanizmów wytwarzania i bilansowania energii z OZE (społeczności energetycznych działających w zakresie OZE),
- rekultywacja, renaturalizacja, remediacja, dekontaminacja i zagospodarowanie terenów, budynków pogórnich, pokopalnianych oraz poprzemysłowych poprzez przywracanie bioróżnorodności oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych i społecznych, z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”.
- projekty na rzecz oczyszczania obszarów pogórnich, w tym wykorzystania wód pokopalnianych, w szczeg. zagospodarowanie samowypływów wód z zamkniętych wyrobisk w celu zachowania dobrego stanu cieków wodnych bez instalacji wod-kan,
- inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym zakup nieemisyjnego taboru na potrzeby transportu publ. oraz infrastrukturę towarzyszącą, w tym punkty ładowania pojazdów komunikacji publ., drogi rowerowe, punkty przesiadkowe,
- inwestycje we wzmacnianie GOZ, w tym przez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystanie, naprawę oraz recykling (bez rekultywacji składowisk, chyba, że na terenach pogórnich),

W ramach **celu społecznego** planowane jest:

- podnoszenie kompetencji niezbędnych dla sprostania zmieniającym się wymogom rynku pracy wynikającym z trwającej transformacji, w tym w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM:

-podnoszenie i doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie kształcenia

na rzecz zielonej transformacji,

-podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników, w tym w związku z rozwojem rynku modernizacji energetycznej, GOZ, ICT,

-wsparcie budowy kompetencji kluczowych dla dywersyfikowanej gospod., w tym staże dla uczniów szkół zawodowych realizowane u pracodawców,

-rozwój kształcenia zawodowego i ogólnego oraz wyższego zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy, w szczególności w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami, OZE, efekt. energet., GOZ i wpisujących się w branże RIS DŚ,

- usługi wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji:

- przeciwdziałanie wykluczeniu społ. osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy przez wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej,

- zapobieganie wykluczeniu z rynku pracy osób zapewniających opiekę osobom zależnym przez rozwój usług na potrzeby osób z niepełnosprawnością i osób starszych, w tym przez wykorzystanie m. in. podmiotów ekonomii społ.,

- usługi społeczne w ramach mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego

- wsparcie infrastruktury na rzecz kształcenia i wykluczenia społecznego:

- poprawa dostępności i jakości infrastruktury edukacyjnej szkolnictwa ponadpodstawowego ogólnego w zakresie nauk ścisłych w obszarze STEM/STEAM, zawodowego i technicznego oraz wyższego zawodowego służącej kształceniu zawodów związanych z transformacją energet. i gospod.,

- rozwój infrastruktury mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego oraz wytchnieniowego (z możliwością wsparcia usług społecznych),

- rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami niesamodzielnymi w tym przez wykorzystanie m. in. potencjału podmiotów ekonomii społ. (z możliwością wsparcia działań miękkich w tym zakresie).

WSPARCIE inwestycji produkcyjnych DLA PRZEDSIĘBIORSTW INNYCH NIŻ MŚP

Na etapie opracowywania TPST nie jest planowane wsparcie inwestycji produkcyjnych w dużych przedsiębiorstwach, w rozumieniu art. 11 ust. 2 lit. h Rozporządzenia FST tzn. inwestycji mających zapobiegać likwidacji miejsc pracy związanych z procesem transformacji. Niemniej w przypadku pojawienia się takich inwestycji na etapie wdrażania Planu może on zostać uzupełniony w tym zakresie.

WSPARCIE INWESTYCJI W CELU OSIĄGNIĘCIA REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH POCHODZĄCYCH Z DZIAŁAŃ WYMIENIONYCH W ZAŁĄCZNIKU I DO DYREKTYWY 2003/87/WE

Na etapie opracowywania TPST nie jest planowane wsparcie inwestycji w przedsiębiorstwach, których działalność ujęta jest w załączniku I dyrektywy 2003/87/WE.

W ramach art. 8 lit. g Rozporządzenia FST, planowane są inwestycje w modernizację sieci ciepłowniczych w celu poprawy efektywności energetycznej systemów ciepłowniczych oraz w produkcję energii cieplnej:

1. „*Transformacja infrastruktury energetycznej Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. w Walbrzychu*”, obejmie budowę instalacji do spalania biomasy o mocy ok. 15 MW. Będzie to część większego projektu obejmującego też budowę układu sprężarkowych pomp ciepła i wysokosprawnej kogeneracji opartej na silnikach gazowych (z możliwością zasilania wodorem), z zastosowaniem akumulatora ciepła. **W ramach FST będzie finansowana wyłącznie instalacja do spalania biomasy.** Jej funkcjonowanie będzie niezależne od pozostałych składowych źródeł ciepła w projekcie.

Realizacja całego projektu pozwoli obniżyć emisje przedsiębiorstwa z 105 tCO₂/TJ do 43 tCO₂/TJ oraz zwiększyć zatrudnienie w nowych specjalizacjach związanych z OZE. Koszt realizacji całego projektu to ok. 70 mln PLN. Dodatkowym źródłem finansowania może być Fundusz Modernizacyjny.

2. „*Budowa OZE z wykorzystaniem biomasy i modernizacja sieci ciepłowniczej, która będzie współpracować z nowym źródłem w MZEC w Świdnicy*”, obejmie budowę instalacji do spalania biomasy 10 MW w ciepłowni Zawiszów oraz modernizację sieci ciepłowniczej z nią współpracującą. Będzie to część kompleksowej transformacji systemu ciepłowniczego, tworzonej przez KAPE na rzecz Świdnicy. **Ze środków FST zostaną sfinansowane jedynie instalacja do spalania biomasy i modernizacja sieci.** Funkcjonowanie instalacji do spalania biomasy będzie niezależne od pozostałych składowych źródeł ciepła w projekcie.

Realizacja całego projektu pozwoli obniżyć emisje przedsiębiorstwa o 34%, z 93 tCO₂/TJ, do 61 tCO₂/TJ oraz przyczyni się do utrzymania przez MZEC stabilnej pozycji finansowej niezbędnej do kontynuowania działalności gospodarczej. Instalacja do spalania biomasy pokryje ok. 40% rocznej produkcji ciepła. Koszt realizacji całego projektu to ok. 50 mln PLN. Dodatkowym źródłem finansowania może być Fundusz Modernizacyjny.

W obu projektach wykorzystanie biomasy będzie spełniało kryteria dyrektywy RED II (2018/2001).

SYNERGIE I KOMPLEMENTARNOŚCI PRZEWIDYWANYCH OPERACJI Z INNYMI ODPOWIEDNIMI PROGRAMAMI UNII W RAMACH CELU „INWESTYCJE NA RZECZ ZATRUDNIENIA I WZROSTU”, INNYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA SŁUŻĄCYMI ZASPOKOJENIU ZIDENTYFIKOWANYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH

Wykaz operacji, dla których widzimy komplementarność z innymi programami UE:

- dotacje dla MŚP, w tym z sektora turystycznego,
- inwestycje w tworzenie nowych przedsiębior.,
- wsparcie dział. B+R i wdrażania innowacji oraz transferu wiedzy w ramach współpracy biznes-nauka i B2B,
- zrównoważone inwestycje dużych przedsiębior. i spółek komunalnych, w tym przedsiębior. ciepłowniczych,
- rozwój IOB,
- doradztwo dla firm w zakresie audytów energet. i technolog.,
- tworzenie i rozwój hubów technolog. i inkubatorów przedsiębior.,
- wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji,

- podnoszenie kompetencji niezbędnych do sprostania zmieniającym się wymaganiom rynku pracy wynikającym z zachodzącej transformacji,
- podniesienie jakości i dostępności usług publ. i społ.,
- rewaloryzacja terenów przemysłowych i pogórnicych,
- dekarbonizacja sektora mieszkaniowego oraz bud. publicznych,
- zrównoważone inwestycje w obszarach zaopatrzenia i przetwarzania wody,
- wsparcie dla nieemisyjnego transportu publ.,
- rozwój OZE, energetyki rozproszonej i technologii wodorowych,
- przeciwdziałanie ubóstwu energet.,
- rozwój spółdzielni energetycznych i klastrów OZE.

SYNERGIE I KOMPLEMENTARNOŚCI Z PLANOWANYM WSPARCIEM Z INNYCH FILARÓW MECHANIZMU SPRAWIEDLIWEJ TRANSFORMACJI

Komplementarność z II Filarem MST:

- wzmocnienie sektora turystyczno-uzdrowiskowego w ramach segmentu zrównoważona infrastruktura turyst.,
- wsparcie działalności B+R i wdrażania innowacji,
- zrównoważone inwestycje dużych przedsiębior. i spółek komun., w szczeg. w obszarach transportu, energetyki OZE, poprawy efekt. energet., termomod. budynków, cyfryzacji, gospodarowania odpadami, GOZ, wdrażania innowacyjnych technologii środowiska,
- doradztwo dla firm w zakresie audytów energet. i technolog.,
- tworzenie i rozwój hubów technolog. i inkubatorów przedsiębior. w ramach sektora przedsiębior.,
- rewaloryzacja terenów przemysłowych i pogórnicych z przeznaczeniem na inwestycje o charakterze komercyjnym, w tym inwestycje dużych przedsiębior.,
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich realizowana przez duże przedsiębior.,
- zrównoważone inwestycje w obszarach zaopatrzenia i przetwarzania wody,
- wsparcie dla zeroemisyjnego transportu publ.
- zrównoważone inwestycje w obszarach transportu, w tym transportu multimodalnego, bezpieczeństwa drogowego, odnowy i utrzymania infrastruktury kolejowej i drogowej,
- rozwój OZE, energetyki rozproszonej i technologii wodorowych oraz poprawa efekt. energet.,
- przeciwdziałanie ubóstwu energet., w tym dekarbonizacja sektora mieszkaniowego,
- rozwój spółdzielni energet. i klastrów OZE,
- inwestycje dużych przedsiębior. w modernizację i rozwój infrastr. gazowej,
- inwestycje we wdrażanie technologii magazynowania energii,
- inwestycje w modernizację sieci elektroenergetycznych, ciepłowniczych,
- inwestycje w centra technolog. dużych przedsiębior. w celu podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania pracowników

Komplementarność z III Filarem MST (specjalnym instrumentem pożyczkowo-dotacyjnym Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) i Komisji Europejskiej, który ma na celu zwiększenie

poziomu inwestycji sektora publicznego):

- wsparcie rozwoju zrównoważonej turystyki,
- rewaloryzacja terenów przemysłowych i pogórnicych przez podmioty publ.,
- wsparcie dla zeroemisyjnego transportu publ. realizowanego przez spółki publ. i prywatne – jako podmioty prawa publ. lub jako podmioty prawa prywatnego, którym powierzono misję publiczną,
- rozwój OZE, energetyki rozproszonej i tech. wodorowych oraz poprawa efekt. energet.,
- przeciwdziałanie ubóstwu energet., w tym dekarbonizacja sektora mieszkaniowego oraz bud. publicznych,
- rozwój spółdzielni energet. i klastrów OZE,
- inwestycje dużych przedsięb. świadczących usługi użyteczności publ. w modernizację i rozwój infrastr. gazowej,
- inwestycje we wdrażanie technologii magazynowania energii,
- inwestycje w modernizację sieci elektroenergetycznych, ciepłowniczych.

3. Mechanizmy zarządzania

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. f)

3.1. Partnerstwo

TPST dla subregionu wałbrzyskiego powstaje przy szerokim zaangażowaniu i wkładzie interesariuszy w ramach regionalnej Grupy roboczej ds. FST powołanej przez Zarząd Województwa, której Liderem jest Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Stanowi ona platformę wymiany doświadczeń, a w jej skład wchodzi 80 przedstawicieli wszystkich instytucji i podmiotów, których dotyczy tematyka transformacji węglowej na Dolnym Śląsku m. in. jednostki samorządu terytorialnego, radni wojewódzcy, organizacje pozarządowe, jednostki naukowe, agencje rozwoju, przedsiębiorstwa czy duże spółki energetyczne. Grupa została powołana 6 października 2020 roku, w miejsce wcześniejszej Grupy Roboczej ds. regionów węglowych w transformacji. Od tego momentu odbyło się 21 spotkań Grupy oraz 2 spotkania informacyjne w regionie (ze względu na pandemię koronawirusa część w formie on-line). Dzięki tak szerokiemu spektrum instytucjonalnemu, w proces tworzenia planu zaangażowane są wszystkie środowiska społeczno-zawodowe i mieszkańcy subregionu. Zaangażowanie Grupy oraz wykorzystanie zapisów Społecznego Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji na etapie przygotowywania Planu umożliwiło dokonanie oceny, diagnozy, wyznaczenie celów i kierunków działań, które w procesie sprawiedliwej transformacji powinny zostać przeprowadzone na wskazanym obszarze. Tym samym realizowana jest zasada partnerstwa i współdecydowania o kształcie TPST. W ramach prac grupy, konsultowane są nie tylko kolejne wersje TPST, ale również podjęta została współpraca z ekspertami PwC, Jaspers oraz IETU dla koordynacji działań na szczeblu regionalnym, krajowym i europejskim. Przygotowanie Planu w zakresie koniecznych kierunków wsparcia zostało poprzedzone zorganizowanym przez Zarząd Województwa w sposób otwarty, dla wszystkich zainteresowanych, naborem wstępnych propozycji projektów. Złożonych zostało niemal 500 propozycji projektowych, co pokazało zarówno skalę jak i tematykę potrzeb związanych z transformacją.

Funkcjonowanie Grupy roboczej ds. FST zostanie utrzymane do końca perspektywy wdrażania środków FST w ramach FEDS 2021-2027. W ramach jej prac planowane jest przedstawianie, wyjaśnianie i konsultowanie prowadzonych działań i decyzji podejmowanych na szczeblu regionalnym oraz zapewnienie, aby szerokie grono zainteresowanych stron było odpowiednio wcześniej informowane i konsultowane o procedurach składania wniosków projektowych, kryteriach i terminach konkursów. Grupa będzie również zaangażowana w monitorowanie i ocenę postępów realizacji TPST. Dodatkowo, w ramach komunikacji pomiędzy Grupą a Komitetem Monitorującym FEDS 2021-2027, przedstawiciele Grupy reprezentujący kluczowych interesariuszy zostaną powołani w skład KM. Reprezentacja zostanie wyłoniona samodzielnie przez członków Grupy. W ramach samego Komitetu Monitorującego, istnieje również możliwość powołania dodatkowej grupy roboczej związanej ze sprawiedliwą transformacją spośród wszystkich członków KM, jeżeli członkowie KM, zasygnalizują taką konieczność. Grupy robocze w ramach KM na Dolnym Śląsku funkcjonowały już w perspektywie 2014-2020 (np. Grupa ds. przedsiębiorstw i innowacji) i należy ocenić to jako dobrą praktykę w zakresie partnerstwa.

Takie zaangażowanie partnerów społeczno- gospodarczych daje możliwość realizacji celów wskazanych w TPST.

3.2. Monitorowanie i ocena

Wdrażanie celów sprawiedliwej transformacji w subregionie wałbrzyskim będzie prowadzone na poziomie lokalnym. Stały monitoring i ewaluacja realizacji TPST, w ramach systemu opracowanego dla Programu Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych interwencji i ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy subregionu wałbrzyskiego. Rekomendacje wypracowywane w ramach badań ewaluacyjnych pozwolą na właściwe reagowanie i podejmowanie decyzji w sytuacji zagrożenia realizacji celów TPST. W zależności od ostatecznie przyjętego modelu wdrażania, zaproponowane zostaną odpowiednie mechanizmy obejmujące m. in.:

- Monitoring ongoing wskaźników związanych z wdrażaniem operacji TPST,
- Ewaluacja mid-term dla priorytetu Programu związanego z realizacją operacji TPST,
- Analizy jakościowe - zebranie dobrych praktyk i projektów, case study w ramach badań ewaluacyjnych

Wyniki monitoringu i postępu w realizacji planu będą omawiane w ramach spotkań Grupy ds. FST, w miarę zapotrzebowania także na posiedzeniach KM czy też grupy roboczej w ramach KM. Wyniki te będą również powszechnie komunikowane aby wszyscy zainteresowani postępami w realizacji celów TPST mieli do nich dostęp.

3.3. Podmiot lub podmioty koordynujące i monitorujące

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa programowanie, zarządzanie oraz wdrażanie FST znajduje się w gestii władz regionalnych (NUTS-2). Doświadczenia ostatnich lat związane z inwestowaniem środków polityki spójności na poziomie regionalnym pokazują, że jest to racjonalne, funkcjonalne i skuteczne podejście. Instytucją Zarządzającą środkami FST w ramach regionalnych Funduszy Europejskich 2021-2027 jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego - z wszystkimi wynikającymi z tego tytułu konsekwencjami tj. między innymi określaniem harmonogramu naborów, kryteriów oceny projektów, działaniami w zakresie promocji i edukacji społecznej przygotowującymi mieszkańców do zmieniających się priorytetów rozwojowych związanych z neutralnością klimatyczną i dekarbonizacją. Ciałem wspierającym implementację TPST w regionie jest Komitet Monitorujący działający w ramach programu Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027, utrzymana zostaje opiniotwórcza rola Grupy Roboczej ds. FST i zapewniona współpraca z poziomem krajowym.

4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu

Podstawa prawna: art. 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie FST

Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji

Dla monitorowania postępów realizacji TPST nie przewiduje się zastosowania wskaźników specyficznych. W programie realizującym cele i operacje wskazane w TPST wykorzystane zostaną wskaźniki produktu i rezultatu dla FST wymienione w zał. III do Rozporządzenia ustanawiającego FST.

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5

DOKUMENTY

Tytuł dokumentu	Rodzaj dokumentu	Data dokumentu	Lokalny numer referencyjny	Nr referencyjny Komisji	Pliki	Data wysłania	Nadawca
Programme snapshot 2021PL16FFPR001 1.2	Podgląd danych przed wysłaniem	28 lis 2022		Ares(2022)8209026	Programme snapshot 2021PL16FFPR001 1.2 - Machine Translated Programme_snapshot_2021PL16FFPR001_1.2_pl.pdf Programme_snapshot_2021PL16FFPR001_1.2_en.pdf	28 lis 2022	Żabska- Cichoń, Jolanta
Załącznik do TPST	Informacje uzupełniające terytorialny plan sprawiedliwej transformacji	28 lis 2022		Ares(2022)8209026	Załącznik do TPST	28 lis 2022	Żabska- Cichoń, Jolanta